

Ο ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α'.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ]

ΤΕΥΧΟΣ ΙΖ'.

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΗ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1880.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ.

ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΑΠΠΑΙ.

(ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΤΟΥ «ΓΡΑΦΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»).

Τὸ ἀναγεννηθὲν Ἑλληνικὸν Ἔθνος ἔχει τὸ ὑπέρτατον εὐτύχημα τοῦ νὰ βλέπῃ ἀναφαινομένας περιοδικῶς ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ μεγάλας τινὰς ὑπάρξεις, ἐξόχους τινὰς πατριωτισμοὺς, ὑψηλὰς τινὰς διανοίας αἵτινες διὰ τῆς ἐπιδείξεως θαυμαστῆς ὑπὲρ τοῦ Ἑθνικοῦ ἀγώνος αὐταπαρνήσεως, δι' ἡρωικῆς πρὸς τὸ Ἔθνος αὐτῶν ἀφοσιώσεως καὶ ἐκτάκτου πράγματι καὶ πρωτοφανοῦς γενναιοφυχίας παρέχουσι μεγίστας πρὸς τὴν κοινὴν αὐτῶν Πατρίδα εὐεργεσίας, εὐεργε-

σίας προκαλούσας ζωηρὰν καὶ ἄφατον ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἑλλήνος εὐγνωμοσύνην. Ἡ ἱστορία τῆς τελευταίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πεντηκονταετηρίδος χρυσοῖς καὶ φαινοῖς ἐν τοῖς δέλτοις αὐτῆς ἀνέγραψε γράμμασι τὰ ὀνόματα πλείστων τοιούτων ἐξόχων πατριωτῶν, ἐξ ὧν οἱ μὲν διὰ τῆς ἐκτάκτου αὐτῶν ἀνδρείας καὶ τῆς ἐπιδείξεως ἀληθοῦς ἡρωϊσμοῦ οὕτως μεγάλως εἰς τὴν τοῦ Ἑθνους αὐτῶν ἀπελευθέρωσιν συνετέλεσαν, οἱ δὲ μετὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς ἐθνικῆς

ἡμῶν παλιγγενεσίας ἔσχον τὴν ἀξιοθαύμαστον γενναιοψυχίαν τοῦ νὰ ἀφιερῶσωσιν ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἠθικῆς τοῦ Ἔθνους αὐτῶν ἀναπτύξεως σύμπασαν σχεδὸν τὴν ἐν ἰδρωσὶ καὶ μόχθοις ἀποκτηθεῖσαν χρηματικὴν περιουσίαν των, παρασχόντες οὕτω τῇ ἐξευγενισμένῃ Εὐρώπῃ παραδείγματα ἐκτάκτου καὶ θαυμαστῆς φιλοπατρίας συνενουμένης μετὰ ζωηροῦ καὶ σχεδὸν παρφόρου ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς πολιτικῆς καὶ πνευματικῆς τοῦ Ἔθνους αὐτῶν χειραφετήσεως ἐνθουσιασμοῦ.

Τὰ ὀνόματα τῶν πολυτίμων τούτων ὑπάρξεων, τῶν διαπρεπῶν τούτων πατριωτῶν, ἐνεχαράχθησαν λίαν βαθέως ἐν τῇ καρδίᾳ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους· πιστεύομεν δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ μᾶλλον ἀσυμπαθῶς πρὸς τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν προόδου διακείμενος Ἕλληνα δὲν δύναται νὰ μένῃ ἀπαθὴς ἐπὶ τῇ ἀπαγγελίᾳ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐνδόξων τούτων τῆς Νέας Ἑλλάδος τέκνων· ἀγνοοῦμεν δὲ ἂν ὑπάρχῃ ἐν οἰαδήποτε τῆς γῆς γωνίᾳ Ἕλληνα, οὔτινος ἡ καρδία νὰ μὴ καταλαμβάνηται ὑπὸ φλογεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν ἐξόχων καὶ μεγάλων ἐκείνων τῶν ἀπελευθερωτῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους πράξεων.

Οἱ συστηματικὴν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τρέφοντες ἐχθροπάθειαν, οἱ κακεντρεχεῖς ἐκεῖνοι τοῦ γερμανοῦ Φαλμεράγερ ὁπαδοὶ ὑπέστησαν λίαν ὀδυνηρὰν ἐκπληξιν ἐπὶ ταῖς ἐνδείξεσι τοῦ ἐξόχου, τοῦ ἀπεριγράπτου τούτου πατριωτισμοῦ, ὃν ἐπεδείξαντο αἱ γενναῖαι αὗται ὑπάρξεις· ἠναγκάσθησαν νὰ τρίψωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν μεγάλων ἐκείνων καθιδρυμάτων, τῶν πανελληνίων ἐκείνων καταστημάτων, ἅτινα ὑφαινῶνται σήμερον ἀγερῶχος ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐν ταῖς κλειναῖς Ἀθήναις, παρέχοντα τοῖς ἐπισκεπτομένοις τὴν ἑλληνικὴν πρωτεύουσαν τραγὴν τοῦ παροιμιώδους τοῦ Ἑλλήνος πατριωτισμοῦ ἐνδείξιν, ζῶν τῆς φλογερᾶς αὐτοῦ φιλοπατρίας μαρτύριον.

Δέον νὰ ἐπισκεφθῇ τις τὰς Ἀθήνας, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ ἐθνικὰ ταῦτα καταστήματα, νὰ ἴδῃ ἰδίῳις ὀμμασι τὴν φυσικὴν αὐτῶν μεγαλοπρέπειαν ὅπως κατανοήσῃ τὴν δικαίαν ἐκείνην ὑπε-

ρηφάνειαν ἣν αἰσθάνεται ἡ καρδία παντὸς Ἑλλήνος ὁπότε βλέπει ἐν οὕτωςί βραχεῖ καὶ ἑλαττον τῆς πεντηκονταετηρίδος χρονικῷ διαστήματι τὸ ἀναγεννηθὲν αὐτοῦ Ἔθνος ὁπόσας σπουδαίας ἡδυνήθη νὰ ἐπιτελέσῃ ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πολιτισμοῦ προόδους. Ἐν τῷ ζωηρῷ δὲ αὐτοῦ πρὸς τοὺς γενναίους τοῦ Ἔθνους αὐτοῦ εὐεργέτας θαυμασμῷ, τὰ χεῖλη αὐτοῦ καὶ ἄκοντα ψιθυρίζουσι τὰ ὀνόματα τῶν μεγατίμων τῶν πανελληνίων τούτων καταστημάτων ἰδρυτῶν· ἐνῷ ἄφ' ἑτέρου ἡ καρδία του καταλαμβανομένη ὑπὸ ἀπεριγράπτου συγκινήσεως, καταπλημμυρεῖται ὑπ' αἰσθημάτων ζωηρᾶς καὶ ἀρρήτου πρὸς τοὺς εὐεργέτας τούτους τοῦ Ἑλληνισμοῦ εὐγνωμοσύνης.

Ἡ χώρα δὲ ἐκείνη ἐξ ἧς ἀνεφάνησαν αἱ πολυτίμοι αὗται διὰ τὸ Ἔθνος ἡμῶν ὑπάρξεις, ἡ χώρα ἐκείνη ἐν ἣ ἐγεννήθησαν οἱ διαπρεπεῖς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐεργέται, ἡ χώρα ἐκείνη ἡ κατέχουσα σχεδὸν τὸ μονοπώλειον τῆς παραγωγῆς τοιούτων ἐξόχων πατριωτισμῶν, ἡ χώρα ἐκείνη ἧς τὰ ἡρωϊκὰ τέκνα πλέον παντὸς ἄλλων εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς κοινῆς αὐτῶν Πατρίδος συντελέσαντα δὲν ἐδίστασαν κατόπιν νὰ ἀφιερῶσωσι σύμπασαν αὐτῶν τὴν περιουσίαν, ἀπασαν τὴν ὑπαρξίν των ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως τῆς προσφιλοῦς αὐτῶν μητροῦς. Ἡ ἀθάνατος αὕτη, λέγομεν, χώρα ἐστίν ἡ εὐανδρὸς **ΗΠΕΙΡΟΣ**. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι ἐκείνη ἣτις ἐγέννησε τοὺς **Μάρκο-Βοτσαράιους**, τοὺς **Ζωσιμάδας**, τοὺς **Καπλάνας**, τοὺς **ΡΙΖΑΡΑΣ**, τοὺς **Ἀλεξάνδρους Βασιλείου**, τοὺς **Ἀρσάκας**, τοὺς **Χατζῆ Κώστας**, τοὺς **Στουρνάρας**, τοὺς **Τοσίτσας**. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶδε τέλος κατὰ πρῶτον τὸ φῶς ἡ κλεινὴ ἐκείνη **ΤΡΙΑΝΔΡΙΑ** τῶν **ΖΑΠΠΑΙΩΝ** τῶν μεγατίμων τούτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐεργετῶν, ὧν τὰ ὀνόματα μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπίσης ὁποίας καὶ τῶν ἀνωτέρω ἐνδόξων πατριωτῶν ἀπαγγέλλει σήμερον ὁ Ἕλληνα εὐγνωμοσύνης καὶ πρὸς οὓς αἰσθάνεται κατὰ πλέον ἀπλοῦ σεβασμοῦ, ἀπλῆς ἀφοσιώσεως.

Ἀναλαμβάνοντες σήμερον ἡμεῖς ὅπως παραθέσωμεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ τὰς βιογραφίας τῶν **ΑΔΕΛΦΩΝ ΖΑΠΠΑ**, τῶν κλεινῶν τού-

των Ἑπειρωτῶν, τῶν ὄντως πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὸν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμόν εὐεργετησάντων, ἀναλαμβάνοντες νὰ χαράξωμεν τὰς ἠθικὰς εἰκόνας καὶ διαζωγραφίσωμεν τοὺς χαρακτῆρας τῶν μεγατίμων τούτων Ἑλλήνων πατριωτῶν, κατανοοῦμεν πληρέστατα ὅτι ἐπιχειροῦμεν ἔργον ὑπέρτερον πράγματι τῶν ἡμετέρων δυνάμεων· αἰσθανόμεθα δὲ σοβαροὺς ἐνδοιασμούς· αἰσθανόμεθα τι πλεόν, αἰσθανόμεθα ἀληθῆ δειλίαν, προκειμένου νὰ ἐκθέσωμεν καὶ ἀφηγηθῶμεν ἐν ταῖς στήλαις τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » τὰς μεγάλας ἐκείνας τῶν φιλογενῶν Ἀδελφῶν πράξεις δι' ὧν οἱ ΑΔΕΛΦΟΙ ΖΑΠΠΑΙ ἀπεθανάτισαν πράγματι τὸ ὄνομα αὐτῶν καὶ συγκατέλεξαν αὐτὸ μετὰ τῶν ἀοιδίμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐεργετῶν.

Πλὴν καίπερ ὑπὸ ζωηρῶν, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, καταλαμβάνόμενοι ἐνδοιασμῶν, καίπερ κατανοοῦντες ἅπασαν τὴν πρὸς ἐξεικόνισιν οὕτως ἐμεγαθύμων χαρακτήρων, ὡς οἱ τῶν Ζαππαίων, ἡμετέραν ἀδυναμίαν, συναισθανόμεθα ἐν τούτοις ὅτι ἐν τῇ ιδιότητι ἡμῶν ὡς ἐν τῶν περιοδικῶν τῆς Ἀνατολῆς ὀργάνων ὀφείλομεν, ἀπαραίτητον μάλιστα μᾶς ἐπιβάλλεται καθῆκον ὅπως ἀφηγηθῶμεν καὶ ἡμεῖς τινὰς τῶν πράξεων τῶν ἐνδόξων τούτων ἀνδρῶν καὶ ἀποδώσωμεν αὐτοῖς τὸν προσήκοντα καὶ ἐκ μέρους ἡμῶν ὡς Ἑλλήνων εἰλικρινοῦς εὐγνωμοσύνης φόρον· διὸ τολμῶμεν νὰ χαράξωμεν σήμερον ἐν τῷ « Γραφικῷ Κόσμῳ », οὐχὶ βιογραφίας ἐντελεῖς τῆς ἐξόχου ταύτης τῶν Ζαππαίων τριάδος, ἀλλ' ἀπλοῦν — ὡς λέγομεν καὶ ἐν τῇ προμετωπίδι — βιογραφικὸν αὐτῶν σχεδιάσμα, παρακαλοῦντες ἐκ τῶν προτέρων θερμῶς τοὺς ἀξιοτίμους τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » ἀναγνώστας ὅπως μὴ θελήσωσι νὰ κρίνωσιν αὐστηρῶς τὸ σχεδιάσμα ἡμῶν τοῦτο, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν συνεπείᾳ στερήσεως καλὰμου γλαφυρότητος καὶ λοιπῶν πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένων προσόντων δὲν δυνηθῶμεν νὰ ἐξεικονίσωμεν ἐπιτυχῶς τὴν σεπτὴν ταύτην διὰ τὸν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμόν τῶν ΖΑΠΠΑΙΩΝ τριάδα.

* * *

Τοῦ βιογραφικοῦ ἡμῶν τούτου σχεδιασματος

ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς βραχείας ἐξιστορήσεως τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ βίου τοῦ σεπτοῦ ἐκείνου τοῦ οἴκου τῶν Ζάππα γόνου, τοῦ δυνηθέντος διὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ πράξεων νὰ ἀναδειχθῇ εἰς τῶν πολυτιμοτέρων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους εὐεργετῶν, τοῦ ἀειμνήστου: ΕΥΑΓΓΕΛΗ ΖΑΠΠΑ, ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῆς φιλογενείας καὶ θαυμασίου πρὸς τὸ Ἔθνος αὐτοῦ ἀφοσιώσεως τοῦ ὁποίου ἐβάδισαν ἀπαρεγκλήτως καὶ οἱ δύο μεγάτιμοι ἐπίσης αὐτοῦ ἐξάδελφοι: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ καὶ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΑΠΠΑΙ.

Εἶπομεν ἤδη ὅτι ἡ Ἑπείρος εἶναι ἡ χώρα ἐκείνη, ἣτις πρὸς ταῖς τόσας ἄλλαις ἐξόχοις ὑπάρξεσιν ἃς παρήγαγεν, ἐγέννησε καὶ τὸν Εὐάγγελον Ζάππαν. Τὸ δὲ εἰκοσάωρον σχεδὸν τῶν Ἰωαννίνων ἀπέχον καὶ ἄσημον μέχρι τότε Λάμποβον, εἶναι τὸ ἡπειρωτικὸν ἐκεῖνο χωρίον, ὅπερ σεμνύνεται ἐπὶ τῇ γεννέσει τοιοῦτου ἐξόχου πατριώτου. Ὁ ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1800· ὁ πατήρ αὐτοῦ Βασίλειος Ζάππας ἦτον εἰς τῶν ἀληθῶν τῆς Ἑπείρου εὐπατριδῶν, μεγίστης παρ' ἅπασιν ἀπολαύων ὑπολήψεως. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Σωτήρα ὀνόματι κατήγετο ἐκ τῆς γνωστῆς ἐν Ἑπείρῳ οἰκογενείας τῶν Μεξιατῶν.

Ὁ Εὐαγγέλης ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἠσθάνετο φλογερὸν διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον ἐνθουσιασμόν. Μόλις δὲ ἦτο δεκατετραετῆς ὅποτε ἐγκατέλειπε τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον καὶ προσῆλθεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου τῆς Ἑπείρου σατράπου, τοῦ Τεπενλελῆ Ἀλῆ Πασσᾶ, ὅστις καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν ὡς φρουρὸν εἰς τὸ πλησίον τῶν Ἰωαννίνων φρούριον Μάτζια.

Ἡ εὐγενὴς ὁμῶς αὐτοῦ φύσις καὶ ὁ ὑπὲρ τῆς δούλης αὐτοῦ πατρίδος φλογερὸς αὐτοῦ ἐνθουσιασμός οὐδόλως ἀνείχοντο ὅπως δουλεύωσι τὸν ὠμόν ἐκεῖνον τῆς Ἑπείρου τύραννον· διὸ δραπέτεύσας ἐκ τοῦ φρουρίου προσῆλθεν εἰς τὰς τάξεις τῶν ὑπὸ τὸν Μάρκον Μπότσαρην μαχομένων ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς Πατρίδος αὐτῶν Σουλιωτῶν, ἀναγνωρισθεὶς ὡς πρωτοπαλλήκαρόν του ὑπ' αὐτοῦ.

Μακρὸν ὅλως καὶ παράκαιρον ἤθελεν εἶσθαι

τὸ νὰ ἀναλάβωμεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα ἀπά-
σας τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις τῶν Σουλιωτῶν καὶ
τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, ἐν αἷς πρωταγωνιστοῦ πάν-
τοτε ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ἐλάμβανε μέρος. Πε-
ριοριζόμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Εὐαγγέλης καθ'
ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος
συνηγωνίσθη μετὰ τῶν ἀνδρειοτέρων ἀγωνιστῶν
οἶον τοῦ στρατηγοῦ Κώνστα Μπότσαρη, τοῦ Λάμ-
πρου Βεῖκα, τοῦ Μακρογιάννη, τοῦ Νοταρᾶ καὶ
τοσοῦτων ἄλλων ἐνδόξων τῆς ἐλληνικῆς ἐπανα-
στάσεως ἡρώων. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν μάλιστα
τοῦ Νάννου Πανουργιᾶ ἡξιώθη κατὰ τὸ 1824
καὶ τοῦ διπλώματος Ταξιάρχου καὶ ὡς τοιοῦτος
διώκησε στρατιωτικῶς καὶ τὰ καλούμενα Βλα-
χοχώρια τῆς Ἡπείρου.

* *

Οὕτως ἐνεργὸν λαβὼν μέρος καὶ οὕτως φλο-
γερόν ἐπιδείξας ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς
πατρίδος τοῦ ἐνθουσιασμόν, ὁ Εὐαγγέλης
Ζάππας ἀπεφάσισεν εἰτα νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν
σχηματισμόν ὅσον τὸ δυνατόν σημαντικώτεράς
χρηματικῆς περιουσίας ὅπως δυνηθῇ κατόπιν νὰ
συντελέσῃ καὶ οὗτος δι' αὐτῆς εἰς τὴν πνευματι-
κὴν τῆς προσφιλοῦς αὐτοῦ Πατρίδος χειραφέτη-
σιν. Διὸ καίπερ ἀναγνωρισθέντων ἐπιστήμως τῶν
βαθμῶν αὐτοῦ καὶ ἀναλόγων γαιῶν αὐτῷ προσε-
νεχθεισῶν, ἐν τούτοις οὐδόλως ὑπὸ τούτων ὁ ἐν-
δοξος τῆς Ἡπείρου ἀγωνιστῆς ἐπηρεασθεὶς, ἐρ-
ρίφθη ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐκπληρώ-
σεως τοῦ δευτέρου μέρους τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ
ἀποστολῆς.

Ἀπελθὼν δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ γενέθλιον
αὐτοῦ χωρίον καὶ λαβὼν τὰς εὐλογίας τῆς γη-
ραιᾶς αὐτοῦ μητρὸς, κατηυθύνθη εἰτα εἰς τὰς
εὐφόρους ἐκεῖνας τῆς Ἀνατολῆς χώρας ἃς πλέον
πασῶν ἄλλων ἔκρινεν ὡς δυναμένας νὰ παρά-
σχωσιν αὐτῷ στάδιον πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκο-
ποῦ αὐτοῦ, εἰς τὰς Ἡγεμονίας. Καίτοι δὲ ὁ Εὐαγ-
γέλης Ζάππας εὐρέθη ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἄ-
νευ οὐδεμιᾶς συστάσεως καὶ ἐστερημένος πάσης
ἀρωγῆς καὶ προστασίας, ἐν τούτοις ὑπὸ τὴν δη-
μοτικότητα ἣν ἀπῆλαυε τότε τὸ ὄνομα τοῦ «Ἑλ-
ληνος ἀγωνιστοῦ» ἡδυνήθη νὰ συνάψῃ ἐν τῷ ἄ-
μα σχέσεις μετὰ τῶν ἐγκριτωτέρων τοῦ Βουκου-

ρεστίου οἰκων, ἐξοικειωθῇ δὲ καὶ μετὰ τῶν ἡ-
γουμένων τῶν Ἑλληνικῶν μοναστηρίων, εἰς οὓς
ἦτον ἀνατεθειμένη ἡ διαχείρησις τῶν κτημάτων
αὐτῶν. Ἐνοικιάσας δὲ κατὰ πρῶτον δύο μονα-
στηριακὰ κτήματα τὸ Φουντένι καὶ τὸ Μπο-
σιντέστι ἡδυνήθη διὰ τῆς καταλλήλου καὶ
ἐπιμελοῦς αὐτῶν ἐκμεταλλεύσεως νὰ σχηματί-
σῃ τὸν πυρῆνα τῆς κολοσσαίας ἐκείνης περιου-
σίας ἣν κατόπιν διὰ τῆς παραδειγματικῆς αὐ-
τοῦ δραστηριότητος κατώρθωσε νὰ σχηματίσῃ.

Πλὴν ἡ Θεία Πρόνοια γινώσκουσα τὸν εὐγενῆ
σκοπὸν πρὸς ὃν προώριζε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ ὁ
ἐνδοξος τοῦ Λαμπόδου πολεμιστῆς ἠθέλησεν ὅ-
πως παράσχω αὐτῷ πολύτιμον ἐν ταῖς μελλού-
σαις αὐτοῦ ἐπιχειρήσεσι συνεργόν, νὰ παράσχω
αὐτῷ, πιστὸν καὶ συνετὸν σύμβουλον, εἰλικρινῆ
τέλος ἀδελφόν, διὰ τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἀφο-
σιώσεως τοῦ ὁποίου νὰ δυνηθῇ εὐχερέστερον νὰ
ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ καὶ καταδείξῃ οὕτως
εἰτα δι' ἀμέτρου γενναιότητος τὰς πρὸς τὴν Πα-
τρίδα τοῦ εὐγενεῖς διαθέσεις του. Ὁ ἀνεκτίμη-
τος οὗτος θησαυρὸς ἐν ἀπέκτα αἴφνης καὶ παρ'
ἐλπίδα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ αὐτοῦ
σταδίου ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ἦτον ὁ ἀ-
γαπητὸς αὐτοῦ ἐξάδελφος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠ-
ΠΑΣ, ὅστις συγκινηθεὶς ἐκ τῶν τρανῶν καὶ συγ-
κινητικῶν ἐνδείξεων τῆς ἀγάπης τοῦ σεβαστοῦ
αὐτοῦ ἐξαδέλφου συνέλαβεν ἑκτοτε τὴν σταθεράν
καὶ ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν ὅπως ἀφιερῶσθαι καὶ
οὗτος τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιδιώξει καὶ πραγ-
ματοποιήσῃ τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ, εἰς ὃν καὶ μό-
νον ἀπέβλεπον αἱ νυχθήμεροι τοῦ ἐξαδέλφου αὐ-
τοῦ προσπάθειαι: τὸν σχηματισμόν με-
γάλης περιουσίας καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν
ἀναγκῶν τοῦ ἀναγεννηθέντος Ἑλλη-
νικοῦ ἔθνους χρησιμοποίησιν αὐ-
τῆς.

* *

Συνταυτίσαντες τὰς ὑπάρξεις αὐτῶν καὶ πα-
ρέχοντες ἀλλήλοις εἰλικρινῆ καὶ ἀμοιβαίαν ἀ-
ρωγὴν καὶ ὑποστήριξιν οἱ ἐξάδελφοι ΖΑΠΠΑΙ
κατώρθωσαν διὰ τῆς φυσικῆς καὶ ἐκτάκτου αὐ-
τῶν φιλοπονίας καὶ τῆς παραδειγματικῆς αὐτῶν
δραστηριότητος νὰ καταστῶσιν οἱ πλουσιώτεροι

τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐνοικιαστῶν. Ἡ ἐκτακτος δὲ αὐτῶν ἐνεργητικότης ἀπῆται τότε εὐρύτερον ἐνεργείας στάδιον· διὸ κατὰ τὸ 1837 ἐνοικίασαν πλεῖστα σπουδαῖα κτήματα, ἐκ τῆς νοημονεστάτης ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὁποίων νέα ἐκαρπώθησαν κέρδη. Κατὰ δὲ τὸ 1842 ἐνοικίασαν τὸ περιώνυμον πράγματι Μ π ρ ο υ σ θ έ ν ι, τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ Φιλικέσκου καταστραφέντος ἐκ τῶν ζημιῶν ἃς συνεπήγοντο δι' αὐτὸν οἱ μύλοι τοῦ μεγάλου τούτου κτήματος. Πλὴν οἱ ΖΑΠΠΑΙ διὰ τῆς ἐκτακτου ἐκείνης ὀξυδερκείας ἦν ὑπερφάνως λέγομεν ὅτι μόνον τὸ Ἑλληνικὸν κατέχει πνεῦμα ἡδυνήθησαν νὰ ἐργασθῶσι λίαν καταλήλως καὶ ἐπικερδῶς τοὺς μέχρι τοῦδε ζημιώδεις τούτους μύλους καὶ οὕτω ἀφ' ἐνὸς μὲν ἄφθονα προσεκομίσαντο κέρδη, ἀφ' ἑτέρου δὲ κα-

ΑΔΕΛΦΟΙ ΖΑΠΠΑΙ.

τέστησαν τὸ Μ π ρ ο υ σ θ έ ν ι ο ν, ἐν τῶν μάλ-
λον προσοδοφόρων τῆς Ρουμανίας κτημάτων.

Σχηματίσαντες οὕτω μεγίστην περιουσίαν διὰ τῶν ἐπιτυχῶν τούτων ἐκμεταλλεύσεων τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐνοικιαζομένων κτημάτων οἱ ἐξάδελφοι ΖΑΠΠΑΙ ἀπεφάσισαν ὅπως μέγα μέρος αὐτῆς χρησιμοποίησωσι πρὸς ἀγορὰν διαφόρων μεγάλων τοιούτων κτημάτων· ἀγοράσαντες οὕτω πρὸς

τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ λαμπρὸν καὶ πλούσιον Μ π ρ ο υ σ θ έ ν ι ο ν, ἐνθα διαμένει σήμερον ὁ ἐπιζῶν μεγα-
τιμος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ.

Ἐντὸς τοῦ ἀπεράντου τούτου κτήματος οἱ ΖΑΠΠΑΙ ἀνήγειρον μεγαλοπρεπές, μεγαλοπρεπέστατον καὶ σχεδὸν ἡγεμονικὸν μέγαρον ὁπερ ὑφούμενον μέχρι σήμερον ἀγερώχως παρέχει τοῖς ἐπισκεπτομένοις τὰς πλουσίας ταύτας ἰδιο-

κτησίας τρανήν ἔνδειξιν τοῦ ἡγεμονικοῦ τῶν κυρίων αὐτοῦ χαρακτήρος, πιστὴν ἐξεκόνισιν τῆς μεγίστης αὐτῶν καλαισθησίας.

Σχηματίσας τὴν κολοσσαίαν ταύτην περιουσίαν ὁ αἰμίνηστος Εὐάγγελος Ζάππας οὐδέποτε ἐπαύσατο χορηγῶν τὴν πολύτιμον αὐτοῦ τοῖς τε συμπατριώταις καὶ συμπολίταις του ἁρωγὴν. Τὸ δὲ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ μέγαρον, ἄλλος οἶκος Ἀβραάμ, παρέσχε καὶ παρέχει εἰλικρινῇ καὶ ἐγκάρδιον φιλοξενίαν εἰς πάντα Ἑλληνα ἐπικαλούμενον τὴν προστασίαν τῶν μεγάλων αὐτοῦ κτητόρων.

Ἡ μεγαλόφυχος αἷτη δυάς, οἱ μεγάτιμοι ἐξάδελφοι ΖΑΠΠΑΙ, ἐθεώρησαν πάντοτε τὴν Ρουμανίαν ὡς δευτέραν αὐτῶν πατρίδα καὶ ὡς τοιαύτην καὶ τὴν γῆν ταύτην ἠγάπησαν· οὐδέποτε δὲ ἐλησμόνησαν ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐσχημάτισαν τὴν κολοσσαίαν ἐκείνην περιουσίαν, ἥτις καὶ μόνη παρέσχεν αὐτοῖς τὰ πολύτιμα μέσα ὅπως πραγματοποιήσωσι τὰς γενναίας τῶν ἀπέναντι τοῦ ἔθνους αὐτῶν προθέσεις. Οὕτως εἰς τὰς δυστυχεῖς τῆς χώρας ταύτης περιόδους οἱ Ζάππαι προσῆλθον πάντοτε λίαν γενναίως ἁρωγοὶ τῶν ἀτυχῶν συμπολιτῶν των. Καταπονηθέντων ποτὲ συνεπείᾳ πλημμύρας ἀπάντων τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ὑδρομύλων καὶ μόνον τῶν τῶν Ζάππα διασωθέντων, οἱ μεγάλοι οὗτοι κτηματῆαι οὔτε ἐφαντάσθησαν καὶ ὅπως ἐπωφεληθῶσι τῆς γενικῆς ταύτης συμφορᾶς, πλὴν διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτοὺς γενναιοφυχίας ἀπεφάσισαν ὅπως οἱ ὑδρομύλοι αὐτῶν ἐργάζονται ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δωρεάν καὶ τοῦτο ὅπως ἀνακουφίσωσιν αὐτοί, ξένοι, τοὺς δεινῶς ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δοκιμασθέντας συμπολίτας των. Πυρκαϊᾶς τινος συμβάσης ἐν Βουκουρεστίῳ μετὰ προθυμίας οἱ Ζάππαι προσέφερον 1000 φλωρία πρὸς ἀνακούφισιν τῶν παθόντων.

Καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ὁ μεγάλθυμος Εὐάγγελος Ζάππας δὲν ἐλησμόνησε τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο δι' αὐτὸν ἔθνος μεθ' οὗ ἐπὶ ὁλόκληρα τριάκοντα συνέζησεν ἔτη, πλὴν ὥρισε τὸ σημαντικὸν ποσὸν 1000 φλωρινίων ὅπως χορηγῇται ἑτησίως εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Βλαχικῆς φι-

λολογίας ἀσχολουμένης ἐταιρίαν, ἐπιθυμῶν ὅπως διὰ τῆς γενναίας ταύτης ἐπιχορηγήσεως συντελέσῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τῆς Βλαχικῆς γλώσσης.

* *

Ἐν τούτοις καίτοι πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὴν Πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ ὁ αἰμίνηστος ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ εὐεργετήσας, ἡ καρδία ὁμως αὐτοῦ δὲν ἦτον ἐντελῶς ἱκανοποιημένη· ὁ μεγάλθυμος οὗτος τῆς Ἡπείρου γόνος ἤσθάνετο ὅτι δὲν ἐξεπλήρωσεν ἔτι θεόντως τὰς πρὸς τὸ ἔθνος ὑποχρεώσεις του· διὸ διεκαίετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὅπως ἀποδώσῃ μεγάλην τινα εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ ὑπηρεσίαν, ὅπως ἐκπληρώσῃ μέγα τι ἔργον, ὅπερ αἰωνίως νὰ καθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν του Ἑλλάδα ὠφελημάτων πρόξενον. Ἡ μεγάλη αὐτῇ διάνοια, ὁ ἐξοχος οὗτος πατριωτισμὸς συνελάμβανε καὶ ἐκάστην ἀορίστως πλεῖστα πρὸς τοῦτο σχέδια, ἀδυνατῶν ὁμως νὰ παράσχω εἰς ταῦτα σάρκα καὶ ὀστά καὶ τὸ τερπνόν του τοῦτο πραγματοποιήσῃ ὄνειροπόλημα. Μὴ δυνάμενος δὲ νὰ καθορίσῃ τὸν τρόπον δι' οὗ νὰ παράσχω εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ ἑκτακτόν τινα καὶ μεγάλην εὐεργεσίαν ὁ περικλεῆς τοῦ Λαμπόβου ἥρωας, ἤσθάνετο ἑαυτὸν ὑπὸ δεινῆς καταλαμβανόμενον μελαγχολίας· ἀκαὶ ὁμως—ἐσκέπτετο ὁ ἀκραιφνὴς πατριώτης—αἰσθάνομαι προσεγγίζων τὸ τέλος τοῦ βίου μου καὶ οὐδὲν εἰσέτι ὑπὲρ τῆς ἀγαπητῆς μου Ἑλλάδος ἡδυνήθην νὰ πράξω.» Καὶ ταῦτα διαλογιζόμενος, δάκρυα συγκινήσεως ἀντήρχοντο ἐκ τῆς καρδίας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μεγάλου ἐκείνου πατριώτου, δάκρυα σύμμικτα φλογεροῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἐκτάκτου πράγματι φιλογενείας!

Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς μελαγχολικῆς ταύτης σκέψεως διετελεῖ ὁ μεγάλθυμος Ἕλλην ὁπότε τυχαίως ἀνέγνω ἐν τῇ τότε ἐκδοιδομένῃ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικῇ ἐφημερίδι ὁ «Ἡλιος» ἄρθρον τι τοῦ μακαρίτου Παναγιώτου Σούτσου, ἐν ᾧ ὁ αἰμίνηστος ποιητὴς λίαν ἐνθουσιωδῶς συνίστα εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ τὴν ἀνασύστασιν τῶν περικλεῶν ἐκείνων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ μεγάλη τοῦ Εὐάγγελου ἡ Ζάππα καρδία ἤσθάνθη μεγίστην ἀνα-

κούφησιν· ἡ μέχρι τοῦδε ζοφερά μελαγχολία του ἤρξατο ἐκλείπουσα· ὁ φιλοεθνὴς Ἕλλην εἶχεν εὖρει τὸ μέσον ὅπως εὐεργετήσῃ τὸ ἐνδοξον αὐτοῦ Ἔθνος· ἡδύνατο πλέον νὰ παράσῃ αἰσάρα καὶ ὅστ' αὖ εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐκεῖνα σχέδια ἄτινα ἡ φαντασία αὐτοῦ ἀμυδρῶς μέχρι τοῦδε συνελάμβανε. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μία καὶ μόνη ἰδέα κατεκυρίευσεν τὸν ΕΥΑΓΓΕΛΗΝ ΖΑΠΠΑΝ, ὑπὲρ ἧς καὶ βλέπομεν πλέον αὐτὸν ἀφιερῶντα τὰς ἐνεργείας, τὴν περιουσίαν, τὴν ὑπαρξιν τέλος αὐτοῦ· ἡ εὐγενὴς δὲ αὕτη ἰδέα ἦτον· ἡ ἀνασῶστασις τῶν ἀρχαίων Ὀλυμπίων.

Ἐν τῷ φλογερῷ δὲ αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς μεγάλης ταύτης ἰδέας ἐνθουσιασμῷ ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ἔσπευσε νὰ γράψῃ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν βασιλέα Ὁθωνα καὶ δηλώσῃ αὐτῷ ὅτι προσφέρει πᾶσαν σχεδὸν αὐτοῦ τὴν περιουσίαν εἰς τὴν τῆς ἰδέας ταύτης πραγματοποίησιν. Προσδιώριζε δὲ ὅπως οἱ ἀγῶνες οὗτοι τελῶνται ἀνὰ πᾶσαν τριετίαν, αἱ δὲ μεγάλαι αὐτῶν πρόσοδοι χρησιμεύωσιν εἰς ἀμοιβὴν τῶν νικητῶν εἰς τὸν δρόμον, τὴν πάλιν, τὸ ἄλμα, τὴν σκοποβολὴν καὶ ἄλλας ἀθλητικὰς ἀσκήσεις.

Ὁ βασιλεὺς Ὁθων καθυπέβαλε τὴν πρότασιν ταύτην ὑπὸ τὴν μελέτην τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ, ἐντείλατο δὲ αὐτῷ ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ εὐγενοῦς ἀγωνοθέτου. Ὁ ἀκάματος ὑπουργὸς ἔσπευσε νὰ γράψῃ τότε πρὸς τὸν Εὐαγγέλην Ζάππαν καὶ δηλώσῃ αὐτῷ ὅτι παρεδέχετο τὴν ἀρχικῶς εὐγενῇ αὐτοῦ ἰδέαν, παρετήρει ὅμως αὐτῷ ὅτι τὰ Ἑθνη δὲν προάγονται σήμερον διὰ τῆς σωματικῆς ρώμης καὶ τῶν ἀθλητικῶν ἐπιδείξεων, ἀλλὰ διὰ τῶν διανοητικῶν καὶ βιομηχανικῶν πλεονεκτημάτων· προέτεινε δὲ αὐτῷ, ὅπως ἀνὰ ἐκάστην τετραετίαν τελῆται ἐν Ἀθήναις ἐκθεσις ἀπάντων τῶν Ἑλληνικῶν προϊόντων ἐν ἰδιαιτέρῳ καταστήματι· ἡ δὲ ἐκθεσις αὕτη διαρκεῖ τέσσαρας ἐβδομάδας, καὶ τὴν μὲν πρώτην ἐβδομάδα βραβεύεσθαι τὰ μᾶλλον τελειότερα τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας, τὴν δευτέραν τὰ τῆς γεωργίας, τὴν τρίτην τὰ τῆς κτηνοτροφίας

καὶ τὴν τετάρτην τὰ τῆς καλλιτεχνίας. Κατὰ δὲ τὰς μεταξὺ τῶν ἐβδομάδων τέσσαρας κυριακάς νὰ γίνωνται ἀγῶνες σύμφωνοι πρὸς τὴν ἀρχικὴν ἰδέαν τοῦ Ζάππα, προωρισμένοι εἰς διάχυσιν καὶ διασκέδασιν τῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας συρρέόντων.

Τὰς πρακτικὰς καὶ λίαν ὠφελίμους ταύτας ἰδέας τοῦ κ. Ραγκαβῆ προθυμότατα παρεδέξατο ὁ φιλογενέστατος Ζάππας καὶ ἀνέθηκεν αὐτῷ νὰ σκεφθῇ περὶ οἰκοδομῆς τοῦ καταλλήλου καταστήματος, τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως χορηγησάσης τὸ ἀναγκαῖον γῆπεδον. Ὁ κ. Ραγκαβῆς ἔσπευσε τότε νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ διακεκριμένου γάλλου ἀρχιτέκτονος κ. Βουλανζῆ περὶ διαγραφῆς τοῦ καταλλήλου σχεδίου. Ὁ ἔμπειρος δὲ καὶ φιλόκαλος ἀρχιτέκτων διεχάραξε σχέδιον οἰκοδομῆς παρεμφεροῦς σχεδὸν πρὸς τὸ μετὰ πολλὰ ἔτη διὰ τὴν Παρισινὴν Ἐκθεσιν ὑποτυπωθέν. Διὰ τὴν δαπάνην τῆς ὅλης οἰκοδομῆς ὑπελογίσθη ὅτι ἀπαιτεῖται τὸ ποσὸν 1,200,000 δραχμῶν! πλὴν τὸ καταπληκτικὸν τοῦτο ποσὸν προθύμως ὑπεσχέθη νὰ χορηγήσῃ ὁ ἀνεξάντλητος διαθέτης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πάντοτε πρὸς πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας ταύτης ἐμπορούμενος φλογεροῦ ἐνθουσιασμοῦ.

Οὕτω δὲ τὴν 19ην αὐγούστου 1858 ἐξεδόθη βασιλικὸν διάταγμα καθορίζον ὅπως ἀνὰ ἐκάστην τετραετίαν τελοῦνται ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ βασιλείου γενικοὶ διαγωνισμοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα « ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ » ἐκθέτονται δὲ ἐν αὐτοῖς τὰ προϊόντα τῆς ἐλληνικῆς ἐνεργητικότητος καὶ βραβεύονται ὅσα ἐκ τούτων ἤθελον διακριθῇ. Συμφώνως δὲ τῷ διατάγματι τούτῳ ἡ πρώτη ἐκθεσις τῶν Ὀλυμπίων ἐτελέσθη κατὰ τὸ 1859· μολονότι δὲ τὸ πρᾶγμα ἦτο πρωτοφανὲς διὰ τὴν ἀναγεννηθεῖσαν Ἑλλάδα, ἐν τούτοις τὰ Νέα ταῦτα Ὀλύμπια ἐτελέσθησαν μετ' ἐξαιρετικῆς ἐπιτυχίας. Εἰς τὴν πρώτην ταύτην ἐκθεσιν ἔλαβον μέρος πλείονες τῶν 1000 ἐκθετῶν· ἐν δὲ τῇ αἰθροῦσῃ αὐτῇ συνηθροίσθησαν προϊόντα τῆς Γεωργίας, τῆς Κτηνοτροφίας καὶ τῆς Βιομηχανίας ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος. Πᾶς δὲ Ἕλλην ὅστις παρίστη ἐν αὐτῇ ἡσθάνθη ἑαυτὸν καταλαμβανόμενον ὑπ' ἐθνικῆς πράγματι ὑπερηφ-

νείας ἐπὶ τῇ σπουδαίᾳ ταύτῃ προόδῳ ἦν ἡ Ἑλλάς ἐποιήσατο ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς ἐν τῇ ὕλικῇ ἀναπτύξει. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ὁθων μετὰ τῆς σεβαστῆς συζύγου του ἐτίμησαν διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν παρουσίας τοὺς ἀγῶνας τούτους, ἐπιθυμοῦντες ὅπως παράσχῃσι τοῖς ἀγωνιζομένοις πᾶσαν δυνατὴν ἐμπύχωσιν. Ὁ ἐπισκεφθεὶς τὰς αἰθούσας τῆς πρώτης ταύτης Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως καὶ γνωρίζων τὴν πρὸ 30 ἐτῶν καταστασιν τῆς Ἑλλάδος δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ ἐκπλαγῇ ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ ταύτῃ ἀγχινοίᾳ καὶ ἐκτάκτῳ ὅλῳς ἐνεργητικότητι ἦν ὁ Ἕλλην κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα ἐπεδείξατο.

Ἀδυνατοῦμεν νὰ περιγράψωμεν τὸ τί ἡσθάνθη ἡ καρδίᾳ τοῦ αἰσιδύμου τῶν Ὀλυμπίων ἱδρυτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῳ ταύτῃ εὐοδώσει τοῦ πατριωτικοῦ ἔργου, οὗτινος ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν τοῦτο μόνον λέγομεν ὅτι ἐν τῷ εὐγενεῖ αὐτοῦ ἐκείνῳ ἐνθουσιασμῷ ἀπεφάτισεν ὅπως προικοδοτήσῃ τὸ ἱδρυμα αὐτοῦ δι' ἀφθονωτέρων χρημάτων ἵνα καταστήσῃ αὐτὸ ὠφελιμώτερον διὰ τὴν προσφιλῇ αὐτοῦ Ἑλλάδα.

Θλιβεραὶ ὁμως περιπέτειαι παρεκώλυσαν τὴν ἐπανάληψιν τῶν Ὀλυμπίων μέχρι τοῦ 1871, πότε καὶ τακτικῶς ἀνὰ τετραετίαν ἤρξαντο ἐπιτελούμενα.

* *
*

Ἐν τῷ ἀμέτρῳ αὐτοῦ πατριωτισμῷ ὁ ἀείμνηστος ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ ἐσκέφθη ὅπως καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὸ ἔθνος του τὰ μεγάλα ταῦτα εὐεργετήματα ἅτινα ζῶν εἰς αὐτὸ οὕτως ἄφειδῶς παρέσχε· διὸ κατὰ τὸ 1860 ἔγραψεν ἰδιοχείρως τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐμπιστευθεὶς τὴν διάσωσιν καὶ πιστὴν αὐτῆς ἐκτέλεσιν εἰς τὸν προσφιλῇ αὐτοῦ ἐξάδελφον, τὸν Κωνσταντῖνον Ζάππαν.

Ἐν ἐκάστη λέξει, ἐκάστη γραμμῇ, ἐκάστη παραγράφῳ τῆς διαθήκης τοῦ ἐνδόξου τοῦ 1821 ἀγωνιστοῦ ἀποκαλύπτεται ὁ μέγας αὐτοῦ καὶ φλογερὸς πατριωτισμὸς, ἡ ἐξοχος αὐτοῦ φιλογένεια, ἡ ἡγεμονικὴ αὐτοῦ γενναιοδωρία. Τὸ Ἕλληνικὸν ἔθνος θὰ ἦτο πράγματι λίαν εὐτυχὲς ἂν καὶ ἐνὸς ἐτέρου ἡξιοῦτο ΕΥΑΓΓΕΛΗ ΖΑΠΠΑ!

Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἔσχε τὴν μεγίστην ἀπό-

φασιν ὅπως ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἐγκαταλείπει ἅπασαν τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ὑπὲρ τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ ἔθνους καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἱδρύματος, ὅπερ ὁ ἀγνὸς αὐτοῦ πατριωτισμὸς καθίδρυσε, τῶν ἀγαπητῶν τοῦ Ὀλυμπίων.

Ὁ ἀναγινώσκων τὴν διαθήκην τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα δὲν δύναται νὰ μὴ ἐκδηλώσῃ τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὅτι μία καὶ μόνη καρδία ἠδυνήθη νὰ περικλείσῃ τοιοῦτον πατριωτισμὸν, μία καὶ μόνη διάνοια ἠδυνήθη τοσαύτας μεγάλας νὰ συλλάβῃ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀποφάσεις!

Κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης αὐτοῦ ταύτης ὁ μεγίστημος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐεργέτης δὲν ἠθέλησε νὰ λησμονήσῃ τὸν πιστόν του ἐκείνον ἀδελφόν, τὸν εἰλικρινῇ ἐκείνον σύμβουλιν μεθ' οὗ τοσαῦτα κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ βίου αὐτοῦ περίοδον διήλθεν ἔτη ὄντινα τοσαῦτον ἡγάπησεν καὶ ὅστις διὰ τῆς μεγίστης νοημοσύνης του καὶ ἐκτάκτου ὁξυδερκείας του εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς κολοσσαίας ταύτης περιουσίας του συντελέσεν, τὸν προσφιλῇ του ἐξάδελφον Κωνσταντῖνον. Καίτοι δὲ ἐγκαταλείπων ἅπασαν τὴν ἀκίνητον αὐτοῦ περιουσίαν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του ὥρισεν ὁμως ὅπως ἐφ' ὅρου ζωῆς νέμεται τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς ὁ ἀγαπητός του ἐκεῖνος συγγενὴς ὃν πλέον παντὸς ἄλλου ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἡγάπησε καὶ εἰς τὸ ἄτομον τοῦ ὁποίου πλέον ἡ πατρικὴν ἔτρεφε φιλοστοργίαν, ὁ προσφιλες τοῦ Κωνσταντῖνος Ζάππας. — Ὡσανεὶ προέβλεπεν ὁ κλεινὸς διαθέτης ὅτι ἡ εὐγενὴς ἐκείνη φύσις, ὁ γενναιοφύχος ἐκεῖνος χαρακτήρ, ὁ μεγίστημος τέλος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ δὲν ἠθέλει παύσει καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ βίου του τὴν μεγάλην ταύτην χρησιμοποιῶν περιουσίαν εἰμὴ ὑπὲρ τῆς ὕλικῆς καὶ ἡθικῆς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ εὐημερίας, ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως τοῦ τε ἐν Τουρκίᾳ καὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Ἕλληνισμοῦ.

Ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ὑποχρεοῖ τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ — ὡσανεὶ εἶχεν ἀνάγκην ἐπιβολῆς καὶ ὑποχρεώσεως ὁ ἀκραιφνὴς οὗτος πατριώτης — ὅπως ἐκ τῆς

ἀνεξαντλήτου ταύτης περιουσίας του χορηγεῖ κατ' ἔτος 1500 φλωρία εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων, ἥτις λαμβάνουσα ὡσαύτως κατ' ἔτος καὶ ἕτερα 10,000 φράγκων ἐκ τοῦ εἰσοδήματος 400 μετοχῶν τῆς Ἀτμοπλοϊκῆς Ἑταιρίας ἃς καθωρίσατο ἐπίσης πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁ εὐγενὴς διαθέτης, νὰ δύνηται καθ' ἑκάστην τετραετίαν νὰ τελῇ ἀξιοπρεπῶς τὰ Νέα Ὀλύμπια. Ὅριζει ὡσαύτως ὅπως χορηγῶνται ἀνὰ 400 φλωρία εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον καὶ τὸ Ἀμαλίσιον Ὀρφανοτροφεῖον.

Μὴ νομίζετε δὲ ὅτι ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ἐλησμόνησε καὶ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα, πλὴν τοῦναντίον ἠθέλησεν ὅπως τὸ μέχρι τοῦδε ἄσχημον ἐκεῖνο τῆς Ἡπείρου πολύχινον καταστήσῃ μίαν τῶν εὐτυχεστερῶν αὐτῆς κωμοπόλεων, διὸ καθώρισε τὸ ποσὸν 1700 φλωρίων ὅπως χορηγῆται ἐτησίως ὑπὲρ τῶν σχολῶν καὶ ἀπόρων τοῦ Λαμπόδου. Ὑποχρεῖται δὲ τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ ὅπως κτίσῃ τὴν ἐκκλησίαν ὡς καὶ κτήρια διὰ τὰ ἐκπαιδευτήρια τοῦ χωρίου.

Μεθ' ὁπόσης δὲ λεπτῆς μερίμνης καὶ εὐγενοῦς ἐνδιαφέροντος ὁ ἐξοχος οὗτος πατριώτης ὁρίζει ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας τῆς διανομῆς τῆς εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ πατρίδα μεγάλης ταύτης δωρεᾶς!

Ἐπιθυμῶν δὲ ὅπως παράσχῃ εἰς τὴν θετὴν αὐτοῦ πατρίδα ὑστάτην τινα εὐεργεσίαν ὁ Εὐαγγέλης Ζάππας ὥρισεν ὡσαύτως ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ὅπως χορηγῆται κατ' ἔτος τὸ ποσὸν 1500 φλωρίων εἰς τὴν Φιλολογικὴν τοῦ Βουκουρεστίου ἑταιρίαν. Σημειωτέον ὅτι προηγουμένως ὁ γενναῖος οὗτος ἀνὴρ εἶχε δωρήσει εἰς τὴν ἑταιρίαν ταύτην τὸ σημαντικὸν ποσὸν 5000 φλωρίων.

Ὁ ἐξοχος οὗτος πατριώτης ἐντέλλεται ἐπὶ τέλους τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ ὅπως φροντίσῃ περὶ ἀνεγέρσεως ἐν Ἀθήναις ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλοπρεπεστεροῦ μεγάρου διὰ τὴν Ἐκθεσιν τῶν Νέων Ὀλυμπίων.

Ὅπως παράσχωμεν δὲ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἰδέαν τινα τοῦ ἐκτάκτου τούτου πατριωτισμοῦ, τῆς ὑψηλῆς ταύτης διανοίας, παραθέτομεν αὐτοῖς τὸν ἐπόμενον παράγραφον ὃν πρὸς τοῖς ἄλλοις τραναῖς ἐνδείξει

τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτοῦ φιλογενεῖας ἀπαντῶμεν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ. Ἴδου τί γράφει ἰδιοχείρως ὁ μέγας οὗτος Ἕλλην:

« Ὁψέποτε δὲ φανῇ τις Ἕλλην πρᾶτων ἢ ἐφεύρων μέγα κατόρθωμα ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιδοκιμασθῇ παρ' ὅλου τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κυβερνήσεως, τότε ἐξ ὅλου τοῦ εἰσοδήματος τῆς τετραετοῦς αὐτῆς πανηγύρεως τῶν Ὀλυμπίων νὰ ἀφερῶθουν μόνον τὰ ἔξοδα τῆς τετραετοῦς ἐκθέσεως καὶ μετὰ τὰ περιπλέον ἢ ἐπιτροπὴ νὰ φτιάσῃ ἓνα χρυσοῦν στέφανον διὰ νὰ στέψῃ τὸν ἥρωα τοῦτον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς συνθροίσεως πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ δόξαν τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου· συγχρόνως νὰ τοῦ δώσῃ καὶ τὰ περιπλέον χρήματα ὅπου ἔμειναν ἐκ τοῦ φτιασμήματος τοῦ στεφάνου πρὸς χαρὰν αὐτοῦ καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ὁμοίων του ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου. »

* *

Μετὰ τὰς μεγάλας ταύτας ἀποφάσεις, ἀποφάσεις δι' ὧν ἀπεθανάτισε πράγματι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ μέγας οὗτος τοῦ Ἑλληνισμοῦ εὐεργέτης, ὅστις καθ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ δὲν ἔπαυσε σωματικῶς καὶ διανοητικῶς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καὶ μόνου ἐργαζόμενος ἤρξατο καταβαλλόμενος· ἡ δὲ ἐξοχος αὐτοῦ διάνοια ὥτανεὶ συνηθάνετο ὅτι ἐξεπλήρωσε πλεον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς προορισμὸν τῆς ἤρξατο σκοτιζομένη. Αἱ μεγάλαι αὐτοῦ ἐκεῖναι ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του σκέψεις ἐπέφερον εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ σφοδροὺς κλονισμοὺς καιρίως τὴν διανοητικὴν του κατάστασιν προσβαλλόντας. Αἱ δὲ μεγάλαι ἐκεῖναι ψυχικαὶ συγκινήσεις ἃς ὁ κλεινὸς οὗτος πατριώτης ἐδοκίμασεν ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τῆς πρώτης ἐκθέσεως τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντων Ὀλυμπίων συνετέλεσαν μεγάλως ὅπως βραχύνωσι τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς τοῦ πολυτίμου Ἑλλήνου.

Ὁ προσφιλες αὐτοῦ ἐξάδελφος ἐπεκαλέσατο κατὰ πρῶτον τὴν συνδρομὴν ἀπάντων τῶν ἐν Ρουμανίᾳ ἐξοχωτέρων ἐπιστημόνων· πλὴν ἡ ἐπιστήμη κατεδείχθη ἀνίσχυρος ὅπως ἀναδιοργανίσῃ τὴν μεγάλην ἐκείνην διάνοιαν, ἥς ὁ μηχανισμὸς ἤρξατο χαλαρούμενος. Ὁ Κωνσταντῖ-

νος Ζάππας ἐν τῇ ἀπεριορίστῳ αὐτοῦ πρὸς τὸν σεβαστὸν καὶ πεφιλημένον του ἐξάδελφον ἀγάπῃ ἀπεφάσισε τότε ὅπως μεταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς Παρίσιους καὶ καθυποβάλῃ αὐτὸν ὑπὸ τὴν θεραπείαν καὶ τῶν τῆς Εὐρώπης ἐπιστημονικῶν ἐπισημοτήτων. Πλὴν ἡ κατάστασις αὐτοῦ οὐδόλως ἐβελτιοῦτο, τούναντίον μάλιστα ἡ υἡγεία τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρὸς καθ' ἐκάστην ἐβαινε ἐπὶ τὰ χεῖρω. Διό ἠναγκάσθη ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Ρουμανίαν. Τὴν 19ην δὲ Ἰουνίου 1865 ὁ ἐξοχος ἐκεῖνος τοῦ Λαμπόβου βλαστός, ὁ γενναῖος ἐκεῖνος τοῦ 21 πολεμιστῆς, ὁ ἐνδόξος τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ λοιπῶν τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος συναγωνιστῆς, ὁ κλεινὸς τῶν Νέων Ὀλυμπίων ἰδρυτῆς, ὁ ἀείμνηστος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐεργέτης, ὁ μέγας τέλος ἐκεῖνος Ἕλληνας, ὁ ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΖΑΠΠΑΣ παρέδωκε τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὰς οὐρανίους ἀπεδήμησε μονᾶς· ἐτάφη δὲ ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κτισθέντι ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἐπροξένησε γενικὴν εἰς πάντα Ἕλληνα θλίψιν, τὸ δὲ ἑλληνικὸν ἔθνος συνησθάνετο ὅτι ἀπώλεσε μίαν ἐξοχὸν ὑπαρξίν, ἓνα ἑκτακτὸν καὶ γενναῖον αὐτοῦ εὐεργέτην, ὅστις ἔσχε τὴν θαυμασίαν πράγματι καὶ πρωτοφανῇ φιλοπατρίαν νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ ἀκίνητον περιουσίαν ἀξίας ὅ ἑκατομμυρίων δραχμῶν!

Ἐν τῷ μέσῳ ὁμοῦ τῆς ὀδυνηρᾶς καταπλήξεως ἦν ἅμα τῷ θανάτῳ τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία ὑπέστη, ὁ ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμὸς ἠσθάνετο συνάμα μετρίαζόμενον τὸ ἄλγος του καθότι ἔβλεπεν ὅτι ἡ μεγάλη τῶν Ζάππα γενεὰ δὲν ἐξηφανίσθη· ἀλλ' ὅτι ἐκλείποντος τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα, ἀνεφαίνετο ἕτερος μέγας πατριώτης, ἑτέρα ἐξοχος ὑπαρξίς ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀχραιφῶν πρὸς τὸ ἔθνος αὐτοῦ ἐμφορούμενος αἰσθημάτων καὶ ὁ εὐγενὴς καὶ μεγαλεπίβουλος ἐπίσης οὗτος Ἕλληνας ἦτον ὁ πιστὸς τοῦ ἀειμνήστου ΕΥΑΓΓΕΛΗ ἐξάδελφος, ἦτον ὁ καὶ σήμερον ἐνδόξως ἐπιζῶν:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ.

* *

Ὁ ἐνδόξος οὗτος τῶν ΖΑΠΠΑ γόνος, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ ἐμφορούμενος ὑπ' ἀχραι-

φῶν ἐπίσης πρὸς τὸ ἔθνος αὐτοῦ αἰσθημάτων καὶ ἔχων πάντοτε ἐνώπιόν του τὸν ἐνδόξον, τὸν εὐγενῆ, τὸν ἐξοχὸν τοῦ πολυσεβάστου αὐτοῦ ἐξ-ἀδελφου βίον, ἠκολούθησε πιστῶς τὴν ὁδὸν ἣν ὁ ἀείμνηστος Εὐαγγέλης Ζάππας διέγραψεν αὐτῷ. Οὕτω δὲ αἱ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εὐεργεσίαι τοῦ ἐνδόξου τούτου τῶν ΖΑΠΠΑ οἴκου οὐδόλως διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Εὐαγγέλη ἐξέλειπον· πλὴν τούναντίον ὁ Ἑλληνισμὸς ἐξηκολούθει καὶ ἐξακολουθεῖ ἀπείρους ἐκ τῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων δύο ἐτέρων τῆς μεγάλης ταύτης οἰκογενείας εὐγενῶν γόνων, τοῦ μεγατίμου ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ καὶ τοῦ ἐφέτος τελευτήσαντος γενναίου ἐπίσης πατριώτου ΛΘΑΝΑΣΙΟΥ ΖΑΠΠΑ καρπούμενος ὠφελείας.

Μετὰ μερίμνης πράγματι ἐξαιρετικῆς καὶ ἐπιμονῆς βαινούσης μέχρις ἀληθοῦς ἐνθουσιασμοῦ ἀνέλαθεν ὁ Κωνσταντῖνος Ζάππας ὅπως ἐκτελέσῃ πιστῶς καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παραλλαγῆς τὸ ἐμπεριεχόμενον τῆς μεγάλης ἐκείνης ὑπὲρ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ διαθήκης ἣν ἐνεπιστεύσατο αὐτῷ ὁ ἀείμνηστος αὐτοῦ ἐξάδελφος. Μεθ' ὅλα δὲ τὰ παρεμβληθέντα αὐτῷ ἄπειρα προσκόμματα, ἡ ἐπιμονὴ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός του ἐθριάμβευσαν ἐπὶ τέλους καὶ οὕτω πᾶσαι αἱ μεγάλαι ἐκεῖναι πρὸς τὸ ἔθνος τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα ὠρεαὶ τακτικῶς χορηγοῦνται. Τῇ ἐπιμονῇ δὲ τοῦ Κωνσταντῖνου Ζάππα ἐνεργεῖται σήμερον κατὰ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τοῦ γάλλου ἀρχιτέκτονος Βουλανζῆ μεγαλοπρεπὲς πανελλήνιον μέγαρον ἐξ ἐκείνων ἅτινα πρὸς δόξαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑψοῦνται ἐν τῇ κλεινῇ αὐτοῦ πρωτεύουσῃ, καὶ ἐν ᾧ θέλει τελεῖσθαι ἅμα τῇ περατώσει τῆς ὅλης οἰκοδομῆς ἀνὰ τετραετίαν ἡ ἐκθεσις τῶν «Νέων Ὀλυμπίων», τοῦ σεπτοῦ τούτου τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα ἰδρύματος.

Τὰ εὐγενῆ τοῦ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΑΠΠΑ πρὸς τὸ ἔθνος του αἰσθήματα καὶ ὁ βαθὺς αὐτοῦ πρὸς τὸν αἰδιμον ἐξάδελφόν του σεβασμὸς καταφαίνονται ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἣν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Ἰανουαρίου 1870 ἀπηύθυνεν οὗτος πρὸς τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς ἀπαντητικῶς εἰς ἐτέραν τῆς Βουλῆς ἐπιστολὴν δι' ἧς ἠγγέλετο

αὐτῷ ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐφήφισαν νομοσχέδιον περὶ παραχωρήσεως γηπέδου πρὸς ἀνέγερσιν τῶν Ὀλυμπίων καὶ ἀπεφάσισαν συνάμα « ὅπως παραπέμψωσιν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς τὴν μνήμην τῶν εὐγενῶν καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων τοῦ Εὐαγγέλη καὶ ἡεῖκῶν αὐτοῦ κατέχῃ διακεκριμένην θέσιν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τοῦ ἔθνους ἐντὸς τοῦ βουλευτικοῦ περιόλου. »

Ἰδοὺ μία περικοπὴ τῆς πατριωτικοτάτης ταύτης τοῦ μεγατίμου Ἑλληνοῦ ἐπιστολῆς:

« . . . Ἡ εὐφροσύνη καὶ εὐχαρίστησις ἥτις καὶ τὰ μυχαίτατα τῆς καρδίας μου ἐπλήρωσεν ὑπῆρξε μεγίστη ὅτε εἶδον τὸ ὄνομα τοῦ ἀοιδίου Εὐαγγέλη ἐξυμνούμενον καὶ δοξαζόμενον παρὰ τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους καὶ τὸν πατριωτισμὸν αὐτοῦ οὕτως ἐπιστήμως ἀνταμοιβόμενον. Ἡ δὲ ἐπιζήλος ἐκείνη τιμὴ εἰς ἣν τὸ ἔθνος ἀνύψωσεν οὕτω τὸν ἰδρυτὴν τῶν Ὀλυμπίων θέλει εἶσθαι δι' ἐμὲ ἡ ἐξοχωτέρα καὶ πολυτιμότερα ἱκανοποίησις ἥτις ἡδύνατο νὰ δοθῇ εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν πατριωτικῶν πόθων τοῦ ἀοιδίου τούτου ἀνδρὸς προσπαθείας μου.

» Ἄν δὲ ἕκαστος Ἕλλην μετὰ χαρᾶς εἶδε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναγραφόμενον μεταξὺ τῶν ἀθανάτων εὐεργετῶν τῆς Πατρίδος, εἰς ἐμὲ ὅμως τὸν ἐξάδελφόν του, τὸν ἐπὶ τριακονταετίαν συζήσαντα καὶ συνεργασθέντα μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνετέθη ἡ ἐκτέλεσις τῶν τελευταίων ὑπὲρ τοῦ ἔθνους βουλήσεων του, ἔπρεπε κατὰ δίκαιον λόγον νὰ προξενήσῃ ἀγαλλίασιν καὶ ἀνέκφραστον ψυχικὴν εὐφροσύνην. . . . »

* *

Ἐξασφαλίσας οὕτω ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους τὴν μεγάλην ἐκείνην τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα περιουσίαν ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ ἀπεφάσισεν ὅπως πραγματοποιήσῃ τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του εὐγενεῖς αὐτοῦ σκοπούς. . . . Μετὰ θερμῶν δακρύων ἱκετεύω τὸν Ὑψίστον—ἐγγραφεν ἐν συγκινήσει ὁ μέγας πατριώτης πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς—ὅπως εὐδοκήσῃ ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ ἀγαθότητι ὅπως καὶ γὼ δυνηθῶ ἀκολούθως νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν

ὑπὲρ τῆς φιλότατης Πατρίδος ἰδιαιτέρων προθέσεων μου καὶ προσφέρω τὸν εἰς αὐτὴν ὀφειλόμενον τῆς εὐγνωμοσύνης φόρον· τότε δὲ μετὰ ψυχῆς ἀναπαυμένης καὶ εὐφροσύνου εὐχαριστῶν τὸν Ὑψίστον θέλω ἀναφωνήτει αὐτῷ « Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα. »

Τὰ ὄμματα τοῦ ἐξόχου τούτου Ἑλληνοῦ ἐστράφησαν πρὸς τὸν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμόν, ἐν δὲ τῷ ἐξόχῳ αὐτοῦ πατριωτισμῷ, τῇ θαυμαστῇ αὐτοῦ διανοίᾳ ὁ μεγατίμος Κωνσταντῖνος Ζάππας κατηνόησεν ὅτι καὶ οὗτος αἰσθάνεται ἐπίσης τὴν ἀνάγκην ἡθικῆς καὶ ὕλικῆς ὑποστηρίξεως. Κατανοῶν ὁ ἐνθερμος Ἡπειρώτης τὴν ὑψηλὴν ἀλήθειαν τῆς γνωστῆς ἐκείνης τοῦ ἐνδόξου Γάλλου φράσεως « Αἱ καλαὶ μητέρες παράγουσι χρηστοὺς πολίτας, οἱ δὲ χρηστοὶ πολῖται μεγάλα ἔθνη », ἀπεφάσισεν ὅπως συγκεντρώσῃ ἀπάσας αὐτοῦ τὰς ἐνεργείας καὶ μέγα μέρος τῆς μεγάλῃς αὐτοῦ περιουσίας χρησιμοποίησιν πρὸς ἐπιδιδόξιν τοῦ μεγάλου τούτου σκοποῦ, πρὸς διαμόρφωσιν τῆς Ἑλληνίδος τῆς Ἀνατολῆς.

Ὁ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμὸς ἐστερεῖτο Ἀνωτέρῳ Παρθεναγωγείῳ ἐν ᾧ νὰ δύνανται αἱ Ἑλληνίδες νὰ διδάσκωνται μαθήματα ὑψηλῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως· τὸ δὲ Ἀρσάκειον Ἐκπαιδευτήριον δὲν ἐπῆρκει ὅπως χρηργῇ ἀπάσας τὰς διὰ τὸν ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ Ἑλληνισμόν ἀναγκαίας διδασκαλίσσας. Τὴν μεγάλην ταύτην ἔλλειψιν, τὸ σπουδαῖον τοῦτο ἐθνικὸν κενὸν ἀπεφάσισεν ὅπως ἀναπληρώσῃ ὁ ἐξόχος τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα πατριωτισμὸς διὰ τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ, τῇ Κωνσταντινουπόλει, ἰδρύσεως ἀνωτάτου Παρθεναγωγείου ὅπερ, ἔχον εὐρὺ κύκλον μαθημάτων, νὰ δύνῃται νὰ ἐξαγάγῃ τελειοφοίτους πεπροικισμένας δι' ὕγειους μαθήσεως καὶ κατόχους ἀπασῶν τῶν ἀναγκαίων παιδαγωγικῶν γνώσεων, ἃς τινες νὰ χρησιμοποιοῦσι πρὸς διδασκαλίαν καὶ διαπαιδαγώγησιν τῶν νεαρῶν τῆς Ἀνατολῆς Ἑλληνίδων, διὰ τῆς ἰδρύσεως τέλους τοῦ κλεινοῦ:

ΖΑΠΠΕΙΟΥ.

Τὰς εὐγενεστέρας ὑπὲρ τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἐκπαιδευτηρίου ὁ Κωνσταντῖνος Ζάπ-

πας καταβαλὼν προσπάθειας καὶ ἐπεκτείνων κατ' ἔτος τὸν κύκλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ, κατώρθωσε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὅπως τὸ Ζάππειον ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἰσοβάθμιον τοῦ Ἀρσακείου. Οὕτως ὁ Ἑλληνισμὸς κατέχει σήμερον δύο ἀνώτατα τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως κέντρα, ὧν τὸ μὲν εἶναι προσωρισμένον διὰ τὰς Ἑλληνίδας τῆς Ἑλλάδος τὸ δὲ διὰ τὰς τῆς Ἀνατολῆς· τὸ ΑΡΣΑΚΕΙΟΝ καὶ τὸ ΖΑΠΠΕΙΟΝ· τὰ δὲ Πανελλήνια ταῦτα ἐκπαιδευτήρια ὀφείλουσι τὴν ὑπαρξίν των εἰς τὸν ἀγνὸν πατριωτισμὸν δύο μεγάλων Ἑλλήνων, ὧν τὰ ὀνόματα μεθ' ὑπερτάτης πάντοτε θέλει ἀπαγγέλλει πᾶς Ἕλλην εὐγνωμοσύνης, τῶν κλεινῶν: ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΡΣΑΚΗ καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΑΠΠΑ.

Ἐπιθυμῶν δὲ ὁ μεγάλτιμος τοῦ Ζαππείου ἱδρυτῆς ὅπως ἀνεγείρῃ ἰδιαίτερον διὰ τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ Παρθεναγωγεῖον οἰκοδόμημα προώρισε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ ποσὸν 20,000 λιρῶν διὰ τὰς δαπάνας τοῦ ἐν τῷ γηπέδῳ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς ἐν Πέρᾳ ἁγίας Τριάδος ἀνεγερθησομένου Ζαππείου.

Ἄν ὁ ἀείμνηστος Εὐαγγέλης Ζάππας ἄπασαν τὴν τελευταίαν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ περιόδον ἀφιέρωσεν ὑπὲρ μιᾶς καὶ μόνης ἰδέας τῆς ἱδρύσεως τῶν «Νέων Ὀλυμπίων», ὁ κλεινὸς αὐτοῦ ἐξάδελφος μετ' ἐκτάκτου ὄντως ἐνθουσιασμοῦ παραδίδεται εἰς τὴν πραγματοποιήσιν ἑτέρας μεγάλης ἐπίσης ἰδέας, τὴν διαμόρφωσιν τῆς Ἑλληνίδος τῆς Ἀνατολῆς.

* *

Αἱ πατριωτικαὶ γενναιοδωρίαι τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα μὴ νομίσητε ὅτι περιορίζονται μόνον εἰς τὴν ἀνίδρυσιν καὶ διατήρησιν τοῦ Ζαππείου. Ἐκτὸς διαφορῶν ὑποτρόφων οὗς ὁ μεγάλτιμος πατριώτης ἰδίαις δαπάναις συντηρεῖ, ὁσάκις ἐκζητεῖται ἡ συνδρομὴ τοῦ ὑπὲρ οἰασθήποτε ἐθνικῆς ἀνάγκης ὁ φιλογενέστατος οὗτος ἀνὴρ σπεύδει μετὰ τῆς ἐξαιρετικῆς ἐκείνης φιλογενείας ἣτις ἐστὶ τὸ κυριώτερον αὐτοῦ διακριτικὸν ὅπως ἀρειδῶς χορηγήσῃ αὐτήν. — Οὕτω πρὸ ὀλίγων ἔτι μηνῶν ἡ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ἐν Πέρᾳ ναοῦ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐφορεύουσα ἐπι-

τροπὴ εὐρεθεῖσα ἐνώπιον ἀνυπερβλήτων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς μεγάλης ταύτης καὶ δαπανηροτάτης οἰκοδομῆς, ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν μεγάλτιμον τοῦ Βρουσθενίου πατριώτην καὶ ἐπικαλεσθῇ τὴν γενναίαν αὐτοῦ ἀρωγήν· ὁ δὲ φιλογενὴς Ἕλλην ἔσπευσε νὰ χορηγήσῃ τῇ ἐπιτροπῇ τὸ ποσὸν 1300 λιρῶν δι' οὗ ἡδυνήθη νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν οἰκοδομὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου τῆς Ὁρθοδοξίας ναοῦ.

* *

Ἐπιθυμῶν δὲ πρό τινων ἐτῶν ὁ μεγάλπλουτος οὗτος ὁμογενὴς ὅπως ἀνακουφίσῃ καὶ πῶς ἑαυτὸν ἐκ τῶν φορτικωτάτων τοῦ βίου του ἀσχολιῶν, ἔσχε τὴν εὐτυχῇ ἰδέαν ὅπως προσκαλέσῃ παρ' αὐτῷ ὡς ἰδιαίτερον αὐτοῦ γραμματέα καὶ γενικὸν τῶν ὑποθέσεων του ἐπόπτην τῶν ἐκ τῶν διακεκριμένων τῆς ἡμετέρας πόλεως ὁμογενῶν κ. Ἰωάννην Ἀλιμπέρτην, ὅστις καὶ κατώρθωσε διὰ τῆς φυσικῆς νοημοσύνης καὶ ἐπαινετῆς αὐτοῦ συνέσεως νὰ ἐφελκύτῃται τῶν συμπαθειῶν καὶ τῆς ὑπολήψεως τοῦ κλεινοῦ πατριώτου καὶ καταστή τὸ ὄργανον τῶν ἐκτάκτων γενναιοδωριῶν τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ μεγατίμου τούτου ὁμογενοῦς.

* *

Ὁ εὐγενὴς ὁμῶς καὶ ἐνδοξος τῶν ΖΑΠΠΑ οἶκος ἀριθμεῖ καὶ δύο ἑτέρους πολυτίμους γόνους, δύο ἑτέρας εὐγενεῖς ὑπάρξεις, τὸν ἀείμνηστον τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα ἀδελφὸν τὸν πρὸ δύο μόλις τελευτήσαντα μηνῶν ΑΘΑΝΑΣΙΟΝ ΖΑΠΠΑΝ καὶ τὸν συνετὸν καὶ ἑλληνόφρονα ἐκείνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου φοιτητὴν κ. ΧΡΗΣΤΟΝ Α. ΖΑΠΠΑΝ.

* *

Ὁ ἀείμνηστος ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΑΠΠΑΣ ὑπῆρξε — κατὰ τὴν ἐπιτυχῇ τοῦ κ. Ἀλιμπέρτη ἐξεικόνισιν — ὁ δεξιὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς τε ἰδίαις καὶ τοῖς κοινοῖς βραχίων, ἡ συσχεπτομένη διάνοια, ἡ συμπαθοῦσα καὶ συμπονοῦσα καρδία. — Διὰ τῶν πολυτίμων καὶ πατριωτικῶν αὐτοῦ ἐνεργειῶν κατώρθωσεν ὅπως ἱδρῶσῃ ἑλληνικὴν σχολὴν ἐν τῇ γνωστῇ τῆς Ἡπείρου κωμοπόλει Λέκ-

λη, ἥς οἱ κάτοικοι αἰωνίαν πρὸς τὸν φιλόμουσον τοῦτον πατριώτην αἰσθάνονται εὐγνωμοσύνην.

Εἰς τὰς πατριωτικὰς τοῦ Ἀθανασίου Ζάππα ἐνεργείας ὀφείλει τὴν κατασκευὴν αὐτῆς καὶ ἡ πολυτίμος ἐκείνη παρὰ τὸ Λάμπονον γέφυρα τοῦ Σούμπαση, ἥτις τοσοῦτον ἐπαισθητῶς τὰς συγκοινωνίας τῶν μερῶν τούτων τῆς Ἡπείρου διευκόλυνεν.

Μεγίστας ἐπίσης τοῖς κατοικοῖς τῶν ἐν Θεσ-

σαλίας Μεγάλων Καλυβίων ὁ ἐνθερμος οὗτος πατριώτης παρέσχεν εὐεργεσίας· τὸ δὲ ὄνομά του ἀπαγγέλλουσι μέχρι σήμερον οἱ ἀγαθοὶ τοῦ χωρίου τούτου κάτοικοι μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ καὶ ἀοιδίου εὐγνωμοσύνης.

Ὁ κλεινὸς οὗτος πατριώτης ἀπεβίωσε πλήρης ἡμερῶν ἐν Βρουσθεννίῳ τὴν 20ὴν παρελθόντος αὐγούστου ἐν ταῖς ἀγκάλας τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ ἀδελφοῦ, ὅστις μεγίστην καὶ ἀπαραμύθη-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.

τον ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ τοῦ πιστοῦ του καὶ εἰλικρινοῦς συμβούλου ἠσθάνθη λύπην.—Καὶ τὸ ὄνομα ὁμῶς τοῦ σεβαστοῦ τούτου καὶ πολυτίμου ὁμογενοῦς ἐνεγράφη λίαν βαθέως ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς Ἑλλήνος ὅστις ἐγνώρισε τὸν ὄντως εὐαγγελικὸν αὐτοῦ βίον καὶ τὰς ἀξιαγάστους αὐτοῦ ἀρετάς.

Ἐπαινετὸς τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου Ζάπ-

πα υἱὸς καὶ ἐπάξιος τῶν κλεινῶν ΖΑΠΠΑ γόνος ἐστὶ καὶ ὁ νεαρὸς κατὰ τὴν ἡλικίαν πλήν πολιδὸς κατὰ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνος τῶν Ἀθηνῶν φοιτητῆς πρὸς ὃν οὕτως ζωηρὰς ἡ ἀθηναϊκὴ κοινωνία τρέφει συμπαιδείας καὶ ὅστις οὕτως εἰλικρινῶς ἐξετιμήθη καὶ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὁπότε ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ μεγατίμου αὐτοῦ θεοῦ, τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα, ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ αὐτὸν ἐν ταῖς ἐτησίαις τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου ἐξε-

τάσεσιν, — ὁ δημοτικὸς λέγομεν: ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΑΠΠΑΣ (4).

Ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ζωηροῦ διὰ τὸ Ἔθνος αὐτοῦ ὑφ' οὗ καὶ ὁ πατήρ του καὶ οἱ κλεινοὶ αὐτοῦ θεῖοι ἐμφορούμενος καὶ ὁ Χρῆστος Ζάππας ἐν-θουσιασμοῦ, θέλει ἀποβῆ καὶ οὗτος διὰ τῶν ἐλληνοπρεπῶν του πράξεων ἄξιός τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ ὀνόματος καὶ δικαιώσῃ μεγάλας τὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνούς περὶ αὐτοῦ προσδοκίας.

Ὁ Ἀθανάσιος Ζάππας ἐγκατέλειπε καὶ ἕτερον εὐγενῆ βλαστὸν, τὸν Ἀπόστολον Ζάππαν.

* *

Ταυτοῦτοι οἱ ἐνδοξοὶ οὗτοι ἄνδρες, οἵτινες ἐτίμησαν, εὐηργέτησαν καὶ ἐδόξασαν πράγματι τὸν ἀπανταχοῦ Ἑλληνισμόν, τοιοῦτοι οἱ ἐξοχοὶ οὗτοι πατριῶται, ὧν τὰ στήθη ἐκόσμουν οἱ τοῦ Χρυσοῦ Σωτῆρος σταυροί, τοιοῦτοι οἱ κλεινοὶ ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ καὶ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΖΑΠΠΑΙ.

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΣΜΩΝ.

(Συνέχ. καὶ τέλος ἴδε τεῦχος ΙΕ'. σελ. 469.)

« Ἐπὶ χιλιάδας αἰώνων ἡ γῆινος ἡμῶν σφαῖρα ἐκινεῖτο ἐν τῷ διαστήματι ἐν καταστάσει, οὕτως εἰπεῖν, παμμεγίστου χημείου. Διηνεκῇ ζέοντα ὕδατα, καταπίπτοντα ἐκ τῶν νεφῶν ἐπὶ τοῦ πεφυρακτωμένου ἐδάφους, ἀνῆρχοντο εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν εἴδει ὕδατμῶν, οἵτινες συμπυκνούμενοι, τῆς θερμοκρασίας καθισταμένης κατωτέρως τῆς τοῦ ζέοντος ὕδατος, κατέπιπτον ἐκ νέου. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρομερῶν τούτων καταιγίδων, τὸ γῆινον κέλυφος, θραυομένων συνεχῶς ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν διαταράξεων τοῦ ἐγκέντρου πυρὸς, ἐξερευγέτο φλόγας καὶ διελύετο· αἱ δ' ἐκ τῶν ἡφαιστειῶν παραγόμεναι ἐδαφιακαὶ ἀναδύσεις ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν θερμῶν θαλασσῶν παρήγον τὰς πρώτας τῶν νήσων ἐμ-

φανίσεις. Αἱ πρώται ἡμέρρευστοὶ ἀνθρακικαὶ ἐνώσεις παρήγαγον ἀτελῆ τινα ζωικὴν ὕπαρξιν, ἣτις δὲν δύναται ἴσως νὰ προσονομασθῇ εἰσέτι ὀργανικῇ ζωῇ, καίτοι οὐκ ἔστιν ἤδη ἀπλῶς ἀνόργανος, καθότι οὐκ ἔστιν ἐπίσης οὔτε φυτική, οὔτε ζωικὴ ζωή. Τὰ πρωτόγονα φυτὰ, τὰ φύκη τῆς θαλάσσης, ἅτινα ἀδρανῶς ἐπιπλέουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὠκεανῶν, παρουσιάζονται ἤδη μᾶλλον προωδευμένα ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῶν, ὥς καὶ τὰ πρωτόγονα ζῶα, τὰ ζωόφυτα, τὰ ἀτελῆ μαλάκια, τὰ κοράλλια, αἱ μέδουσαι ὑπὸ προοδευτικὴν ἐπίσης μορφήν ἐμφανίζονται. Ἀνεπαισθήτως, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, ὁ πλανήτης ἡμῶν ἀπώλεσε τὴν προτέραν αὐτοῦ φυσικοχημικὴν κατάστασιν, οἱ τῆς ζωῆς ὄροι ἐτελειοποιήθησαν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ὄντα ἐπολλαπλασιάσθησαν, μεταβάλλοντα τὸν πρωτόγονον αὐτῶν τύπον καὶ προσλαμβάνοντα ὅργανα, ἅτινα, καίτοι κατ' ἀρχὰς ἀτελῆ καὶ στοιχειώδη ἦσαν, προϊόντος ὁμῶς τοῦ χρόνου, μᾶλλον τελειότερα καὶ ἀνεπτυγμένα ἀπέβαινον.

Ἡ πρωτόγονος ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ ζωὴ ἐμφανίζεται ἐν τοῖς φύκοις τοῖς ὀστρακοδέρμοις καὶ τοῖς ἀκεφάλοις εἰσέτι σπονδυλωτοῖς ζώοις, φαίνεται διαρκέσασα 53 ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου παρελθόντος χρόνου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἡ Γῆ ἀπέβη κατοικίσιμος.

Ἡ πρώτη περίοδος, ἣτις διεδέχθη τὴν πρωτόγονον ἐποχὴν, καὶ ἣτις φέρει ὡς τύπον τὰ ἀνθρακοφόρα φυτὰ καὶ τὸ βατίλειον τῶν ἰχθύων, φαίνεται διαρκέσασα 34 ἑκατοστὰ τοῦ αὐτοῦ χρόνου.

Ἡ δευτέρα περίοδος, καθ' ἣν τὰ μεγαλοπρεπῆ κωνοφόρα φυτὰ ἀναφαίνονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ φυτικοῦ κόσμου καὶ τὰ ὑπερμεγέθη σαυροειδῆ ἐρπετὰ ἐπὶ τῆς τοῦ ζωϊκοῦ, φαίνεται διαρκέσασα τὰ ἀκόλουθα 12 ἑκατοστὰ. Ἡ Γῆ ἦτο τότε κατωκημένη ὑπὸ φαντασιωδῶν ὄντων, μαχομένων διηνεκῶς πρὸς ἄλληλα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκαταδαμάστων τῆς φύσεως στοιχείων.

Οὕτω λοιπὸν ἐπὶ τῶν καθιζήσεων τῶν διαφόρων γαιῶν, αἵτινες συνέβησαν, ἀναλόγως τῆς σχετικῆς αὐτῶν πυκνότητος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διαδοχικῶν τούτων ἐποχῶν, ἦτοι τὰ 96 ἐ-

(4) Προσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει τὰς εἰκόνας τῶν υἱῶν τοῦ ἀειμνήστου Ἀθανασίου Ζάππα.

κατοστά τοῦ παρελθόντος χρονικοῦ διαστήματος, ἐμφανίζεται ζῶσά τις φύσις, ὅπως διαφέρει τῆς καθωραϊζούσης σήμερον τὴν ἡμετέραν σφαῖραν, ἀγρία σχετικῶς, τρομερὰ καὶ ἀκατέργαστος καὶ ἐντελῶς διακρινομένη ἐκείνης, ἣν περ σήμερον γινώσκουμεν. Τίς ἡδύνατο νὰ ἀνεγείρῃ τότε τὸν μυστηριώδη πέπλον τοῦ μέλλοντος καὶ νὰ προμαντεύσῃ τὴν ἄγνωστον μέλλουσαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἐμελλεν ἐμφανισθῆναι ἐπὶ τοῦ νεομετασχηματίστου πλανήτου ἡμῶν;

Ἡ τρίτη περίοδος, καθ' ἣν ἐμφανίζονται τὰ μαστοφόρα καὶ τὰ τῶν ζώων ἐκεῖνα εἶδη, ἅτινα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὰς αὐτὰς φυσικὰς ἀναλογίας ἔχουσι μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, κληρονομεῖ, οὕτως εἰπεῖν, τὰς προγενεστέρας ἐποχὰς καὶ ἀντικαθίστησι τὴν προηγηθεῖσαν περίοδον. Ἡ ἐποχὴ αὕτη φαίνεται διαρκέσασα 3 ἑκατοστὰ τῆς ὅλης διαρκείας.

Τέλος ἐπέρχεται ἡ τετάρτη ἐποχὴ, καθ' ἣν ἐμφανίζεται τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ τὰ καλλιεργούμενα δένδρα. Ἡ ἐποχὴ αὕτη καταλαμβάνει τὸ 1 ἑκατοστὸν τῆς ὅλης χρονικῆς κλίμακος.

Πόσον αἱ ἔξοχαι αὗται θεωρίαι καὶ μελέται ἀνυψοῦσι τὰς ἰδέας, ἅς συνήθως σχηματίζομεν περὶ τῆς φύσεως!! Φανταζόμεθα, ὅτι λίαν εἰς τὸ παρελθὸν ἀνερχόμεθα παρατηροῦντες τὰς εἰσέτι ἀνορθούμενας ἀρχαίας πυραμίδας ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς Αἰγύπτου, τοὺς κοσμουμένους ὀβελίσκους ὑπὸ τῶν μυστηριωδῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων, τοὺς σιωπηλοὺς ναοὺς τῆς Ἀσσυρίας, τ' ἀρχαῖα ἀγάλματα τῶν Ἰνδῶν, τὰ εἰδῶλα τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Περού, τὰς προαιωνίους παραδόσεις τῆς Ἀσίας, τὰ ὄργανα τῆς λιθίνης ἐποχῆς, τὰ ἐκ σκληρολίθου κατασκευασμένα ὄπλα, τὰ βέλη, τὰ ἀκόντια, τὰς μαχαίρας, τὰ ὀμόλιστρα, τὰς σφενδοβολίθους τῆς ἀρχαίας ἡμῶν βαρβαρότητος... ἐνῷ μόλις δυνάμεθα ν' ἀνέλθωμεν διὰ τῶν σωζομένων τούτων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος μέχρι 10,000 ἢ 20,000 ἐτῶν τὴν κλίμακα τοῦ ὅλου παρελθόντος χρόνου. Ἀλλ' ὅταν παραδεχθῶμεν, ὅτι ἑκατὸν χιλιάδες ἔτη παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἐμφάνσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τοῦ τόσον βραδέως προσδεύοντος, τί δυνάμεθα εἰπεῖν περὶ τῆς μυθώδους ἐπισωρεύσεως

τῶν αἰώνων, τῶν προηγηθέντων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου;

Παραδεχόμενοι λοιπὸν, ὅτι παρῆλθον ἑκατὸν χιλιάδες ἔτη διὰ τὴν τετάρτην ἐποχὴν, ἣτις ἐστὶν ἡ τῆς ἐνεστώτης φύσεως, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ τρίτη περίοδος διήρκεσε τριακοσίας χιλιάδας ἔτη, ἡ δευτέρα ἐν ἑκατομμύριον καὶ διακοσίας χιλιάδας, ἡ πρώτη σχεδὸν τρία ἑκατομμύρια καὶ ἡ πρωτόγονος ἐποχὴ ὑπὲρ τὰ πέντε ἑκατομμύρια· ἐν συνόλῳ παρῆλθον δέκα ἑκατομμύρια ἔτη! Τί δ' ἐστὶν ὁλόκληρος αὕτη ἡ ἱστορία τῆς ζωῆς ἀπέναντι ὁλοκλήρου τῆς γήινου ἱστορίας, ἣτις ὑπολογίζει, ὅτι ὑπὲρ τὰ τριακόσια ἑκατομμύρια παρῆλθον ἔτη μέχρις οὗ στερεοποιηθῇ ἡ Γῆ καὶ κατέλθῃ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῆς θερμοκρασία μέχρι τῶν 200 βαθμῶν; Πόσῃ δ' εἰσέτι ἑκατομμύρια ἐτῶν δὲν πρέπει νὰ προσθέσωμεν διὰ νὰ παραστήσωμεν τὸν παρελθόντα ἀναγκαῖον χρόνον πρὸς κατάπτωσιν τῆς θερμοκρασίας ἀπὸ τοῦ 200στοῦ βαθμοῦ μέχρι τοῦ 70στοῦ, ὅστις ἐστὶν ὁ πιθανὸς ὁρος τῆς δυνατότητος τῆς ὑπάρξεως τῆς ὀργανικῆς ζωῆς!!

Ἡ μελέτη τῶν κόσμων παρουσιάζει ἡμῖν τοὺς χρονικοὺς ὀρίζοντας ἐπίσης ἀπείρους ὅπως καὶ τὴν τοῦ διαστήματος. Ἐκεῖνοι μὲν ἀνυψοῦσιν ἡμᾶς εἰς τὴν αἰωνιότητα, οὗτοι δὲ εἰς τὸ ἄπειρον τοῦ διαστήματος.

Ἀπαντες θαυμάζομεν σήμερον τὰς καλλονὰς τῆς γήινου φύσεως, τοὺς χλοάζοντας λόφους, τοὺς εὐώδεις λειμῶνας, τὰ κελαρύζοντα ρυάκια, τὰ μυστηριωδοσκοπόρα δάση, τὰ ὑπὸ τῶν αἰθρῶν πτηνῶν ἐμφυχούμενα ἄλση, τὰ ἐστεμμένα πάγεις ὄρη, τὴν ἀπειρίαν τῶν θαλασσῶν, τὴν θερμὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐν τῷ μέσῳ τῶν περιχρύσων καὶ ἀλουργῶν νεφῶν καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀνατολὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν χρωματιζομένων ὀρέων ὑπὸ τῶν πρώτων ἀκτίνων τῆς πρωίας, τῶν ἐπιψαυσυτῶν τῶν λευκοφαίων ἀτμῶν τῶν πεδιάδων. Θαυμάζομεν τ' ἀνθρώπινα ἔργα, ἅτινα ἐπικαλλύνουσι σήμερον τὰ τῆς φύσεως, τὰς μεγαλοπρεπεῖς γεφύρας, τὰς συνδεούσας πρὸς ἀλλήλα τὰ ὄρη, δι' ὧν διέρχεται δι' ἄστραπιαίας ταχύτητος ὁ ἀτμός, τὰ πλοῖα, τὰ μεγαλοπρεπῆ ταῦτα κτίρια, ἅτινα ὑπερῆρα-

νως διασχίζουσι τὰ ὕδατα τοῦ ὠκεανοῦ, τὰς θαυμασίας καὶ πλήρεις κατοίκων πόλεις, τ' ἀνάκτορα καὶ τοὺς ναοὺς, τὰς βιβλιοθήκας, τὰ μουσεῖα ταῦτα τοῦ πνεύματος, τὰ καλλιτεχνήματα τῆς γλυπτικῆς καὶ τὰ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἅτινα ἰδεοποιοῦσι τὸ πραγματικόν, τὰς μουσικὰς ἐμπνεύσεις, δι' ὧν λησμονοῦμεν τὴν ποταπότητα τῶν γήινων πραγμάτων, τὰς ἐργασίας τοῦ μεγαλοφυοῦς νοός, ὅστις ἐρευνῶν τὰ τοῦ κόσμου μυστήρια ἀνυψοῖ τὴν διάνοιαν πρὸς τὴν αἰωνιότητα. Θαυμάζομεν ταῦτα πάντα καὶ ζῶμεν εὐτυχεῖς ἐν τῷ μέσῳ τῆς φαιδρᾶς ταύτης ζωῆς, ἥς ἀναπόσπαστον μέρος ἀποτελοῦμεν. . . Ἀπασαι ὁμῶς αἱ θελκτικαὶ αὗται καλλοναί, ἅπαντα ταῦτα τὰ ἄνθη, ἅπαντες οὗτοι οἱ καρποὶ παρέλεύονται.

Ἡ Γῆ ἐγεννήθη· ἄρα ὀφείλει καὶ ν' ἀποθάνῃ.

Θ' ἀποθάνῃ εἴτε ὑπὸ τοῦ γήρατος, ὅταν τὰ ζωικὰ αὐτῆς στοιχεῖα καταβληθῶσιν, εἴτε ἐκ τῆς ἀποσθέσεως τοῦ ἡλίου, οὗτινος αἱ ζωογόνοι ἀκτίνες παρέχουσι τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς.

Πιθανὸν πρὸς τούτοις ἡ Γῆ ν' ἀποθάνῃ ἐκ συμβεβηκότος τινός· ἐκ τῆς συγκρούσεως δηλονότι αὐτῆς μετὰ τινος οὐρανίου σώματος, κατὰ τὴν ἐν τῷ διαστήματι πορείαν αὐτῆς, καίτοι ἡ τύχη αὕτη αὐτῆς φαίνεται ἡ ἀπιθανωτέρα.

Πιθανὸν πρὸς τούτοις ἡ Γῆ ν' ἀποθάνῃ ἐκ φυσικοῦ θανάτου, ἥτοι· ἐκ τῆς βραδείας ἀπορροφῆσεως τῶν ἀναγκαίων πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς αὐτῆς στοιχείων. Πράγματι δ' ἔστι πιθανόν, ὅτι τὸ ὕδωρ καὶ ὁ ἀήρ ἐλαττοῦνται. Ὁ ὠκεανός, ὅπως καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα, φαίνεται ὅτι εἶχον ἄλλοτε μεγαλητέρας διαστάσεις παρὰ σήμερον. Διὰ τοῦ γήινου κελύφους διέρχονται τὰ ὕδατα, ἅπερ ἐνοῦνται χημικῶς μετὰ τῶν βράχων. Ἐπειδὴ δὲ βέβαιον σχεδὸν ἔστιν, ὅτι ἡ τῆς ἡμετέρας σφαίρας ἐσωτερικὴ θερμοκρασία φθάνει μέχρι τῆς τοῦ ζέοντος ὕδατος ἐντὸς 40 χιλιομέτρων βάθους, ὡς ἐκ τούτου ἐμποδίζεται ἡ ἐπὶ μᾶλλον διήθησις τοῦ ὕδατος ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων αὐτῆς· οὐχ ἥττον ὁμῶς ἡ ἀπορρόφησις ἐξακολουθεῖ γινομένη, ἀναλόγως τῆς ἀποψύξεως

τῆς σφαίρας(4). Τὸ ὀξυγόνον, τὸ ἄζωτον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ ἡμετέρα ἀτμόσφαιρα, φαίνονται ὑφιστάμενα βραδεῖάν τινα ἀπορρόφησιν. Ὁ ὀρθῶς σκεπτόμενος δύναται νὰ προῖδῃ διὰ τῆς ὁμίχλης τῶν μελλόντων αἰώνων τὴν λίαν εἰσέτι ἀπομεμακρυσμένην ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Γῆ, ἀπολέσασα τοὺς ἀτμοσφαιρικοὺς ὕδρατμοὺς, τοὺς ὑπερασπίζοντας αὐτὴν κατὰ τοῦ παγετώδους ψύχους τοῦ διαστήματος διὰ τῆς περὶ ἑαυτὴν συγκεντρώσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, θ' ἀποψυχθῇ, καταλαμβανομένη βαθμηδὸν ὑπὸ τοῦ ὕπνου τοῦ θανάτου. Ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων αἱ παγεραὶ χιόνες θὰ κατέλθωσι πρὸς τὰ ὑψηλὰ ὄροπέδια καὶ τὰς κοιλάδας, καταδιώκουσαι πρὸ αὐτῶν τὴν ζωὴν καὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ καλύπτουσαι διὰ παντός τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη, ἅτινα θὰ συναντῶσι κατὰ τὴν διάβασιν αὐτῶν. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνθρώπινος ἐνέργεια θὰ περιορισθῇ ἀνεπαίσθητως περὶ τὴν μεσοτροπικὴν ζώνην· ἡ

(4) Σημ. Συγγραφ. Ἡ Σελήνη καίτοι νεωτέρα τῆς ἡμετέρας Γῆς, καθὼς θυγάτηρ αὐτῆς, οὐχ ἥττον ὁμῶς οὖσα μικροτέρα, ἐλαφροτέρα καὶ ἀσθενεστέρα ἀπώλεσεν ἤδη τὴν πλείστην ποσότητα τῶν ὑγρῶν καὶ τῶν ἀερίων αὐτῆς, διότι οἱ ἀναρίθμητοι ἡφαιστιακοὶ αὐτῆς κρατῆρες οἵτινες κοσκινηδὸν διετρύπησαν αὐτὴν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξεμέσωσι τὰ φλέγοντα αὐτῶν σπλάγγνα ἐν τῷ μέσῳ τῶν σπασμωδικῶν καταιγίδων, αἵτινες αὐτὴν συνετάραττον, παρὰ εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ σεληνιακὴ ἀτμόσφαιρα ἦτο ἀσυγκρίτως πυκνότερα παρὰ σήμερον. Ἴσως δὲ παριστάμεθα ἐντεῦθεν, χωρὶς καὶ νὰ ὑποπτεύωμεν τὰ ἐκεῖ γινόμενα, ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τῶν τελευταίων φυλῶν τῆς σεληνιακῆς ἀνθρωπότητος, παλαιούσης κατὰ τῆς κατακτῆσεως τοῦ ψύχους καὶ τοῦ θανάτου. Ἀ! ὅποια γεγονότα ἠθέλομεν πληροφορεῖσθαι, ἂν οἱ γείτονες οὗτοι τοῦ Οὐρανοῦ ἠδύναντο νὰ συγκοινωνῶσι μεθ' ἡμῶν τηλεγραφικῶς καὶ νὰ διηγῶνται ἡμῖν τὴν ἱστορίαν αὐτῶν!

Ἐπίσης ὁ Ἄρης, ὁ προγενέστερος καὶ μικρότερος τῆς Γῆς, φαίνεται μᾶλλον ἡμῶν προσδεύσας, διότι αἱ θάλασσαι αὐτοῦ δὲν κατέχουσιν, ὅπως αἱ ἡμέτεραι τὰ 3/4 τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ καὶ εἰσὶ περιορισμέναι ἐντὸς ἐπιμήκων καὶ στενῶν μεσογείων λεκάνων. Ἀναμνησθῶν δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ Ἄρεως ἀνθρωπότης ἐφθασεν ἤδη εἰς τὸ ζηνίθ αὐτῆς, ἐνῷ ἡμεῖς μόλις ἐξήλθομεν τῆς παιδικῆς καὶ βαρβάρου καταστάσεως.

Πετρούπολις, τὸ Βερολῖνον, τὸ Λονδῖνον, οἱ Παρίσιοι, ἡ Βιέννα, ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Ρώμη θὰ ὑπνώσωσι τὸν αἰώνιον ὕπνον. Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἡ περὶ τὸν Ἰσημερινὸν ἀνθρωπότης μάτην θὰ ἐπιχειρίζεται ἀρκτικὰς πελαγοδρομίας διὰ νὰ ἀνεύρῃ ὑπὸ τὰ παγερὰ μέρη τὴν θέσιν τῶν Παρισίων, τοῦ Λυὸν, τοῦ Μπορντώ, τῆς Μασσαλίας· διότι αἱ θάλασσαι αὗται θὰ μεταβληθῶσι καὶ ὁ χάρτης τῆς Γῆς θὰ μετασχηματισθῇ. Δὲν θὰ δύνωνται πλέον νὰ ζήσωσιν οὔτε ν' ἀναπνέωσι παρὰ μόνον κατὰ τὴν Ἰσημερινὴν ζώνην μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν καὶ ἡ τελευταία ἀνθρώπινος φυλὴ, ἀποθνήσκουσα ἤδη ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης, θὰ ἔλθῃ νὰ ἀναπαυθῇ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς τελευταίας ὑπαρχούσης θαλάσσης ὑπὸ τὰς ἀμυδρὰς ἀκτῖνας τοῦ ὠχρῶντος ἡλίου, τοῦ μὴ φωτίζοντος τοῦ λοιποῦ παρὰ κινητὸν τινα τάφον, στρεφόμενον περὶ τὴν ἀνωφελὲς φῶς καὶ ἄγονον θερμότητα. Καταληφθεῖσα δ' ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ ἡ τελευταία ἀνθρώπινος οἰκογένεια ὡς στάχυν θὰ καταπέσῃ ὑπὸ τὸ ὄξύ τοῦ θανάτου δρέπανον· τὰ δὲ ὅσῃ αὐτῆς θὰ ἐνταφιασθῶσιν ὑπὸ τὸν κατάψυχρον τάφον τῶν αἰωνίων πάγων.

Ὁ δὲ τῆς φύσεως Ἱστορικὸς θὰ ἠδύνατο νὰ γράψῃ (ἂν τοιοῦτος ἠδύνατο νὰ ἐπιζήσῃ) ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ὡς ἐν ἐπιγράμματι: « Ἐνταῦθα κεῖνται ἅπαντα τὰ ὄνειρα τῆς φιλοδοξίας, ἅπασαι αἱ δόξαι αἱ ἐκ τῶν κατακτήσεων τῶν πολέμων ἀπολαμβανόμεναι, ἅπασαι αἱ σπουδαῖαι οἰκονομολογικαὶ ὑποθέσεις, ἅπαντα τὰ συστήματα τῶν ἀτελῶν ἐπιστημῶν, ἅπαντες οἱ ὄρκοι τῶν τρυφερῶν ἐρώτων! ἐνταῦθα κεῖνται ἅπασαι αἱ γῆνοι καλλοναὶ καὶ ὠραιότητες... » Ἀλλ' οὐδεὶς φεῦ! νεκρικὸς λίθος θὰ δεῖκνῃ τὴν θέσιν, ἐνθα ὁ ἀτυχὴς ἡμῶν πλανήτης ἀπέδωκε τὸν τελευταῖον αὐτοῦ στεναγμόν!!!

Ἀλλ' ἴσως ἡ Γῆ πέπρωται νὰ ζήσῃ εἰσέτι ἱκανὸν χρόνον ὥστε ν' ἀποθάνῃ μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ ἡλίου· ἔστι· ἀλλὰ πάντοτε ἡ ἡμέτερα τύχη θὰ ᾔναι ἡ αὐτὴ (ὁ θάνατος αὐτῆς θὰ προσέλθῃ πάντοτε ἐκ τοῦ ψύχους)· ἡ διαφορὰ ἔγκειται ἐν τούτῳ μόνῳ, ὅτι δηλαδή ὁ θάνατος αὐτῆς θὰ ἐπέλθῃ βραδύτερον· καὶ κατὰ μὲν τὴν

πρώτην περίοδον ἡ Γῆ δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ εἰσέτι ἑκατομμύριά τινα ἔτων ὕπαρξιν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἑκατομμύρια ἴσως αἰώνων τὴν μέλλουσαν ὕπαρξιν αὐτῆς. . . . Ἡ ἀνθρωπότης θὰ μεταβληθῇ φυτικῶς καὶ ἠθικῶς πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸ ζενίθ αὐτῆς, πρὶν ἢ ἄρξῃται ἡ καταστροφὴ αὐτῆς.

Ὁ ἥλιος θὰ σβέσῃ ποτέ! ὄντως δ' ἀπόλλυσι σταθερῶς ποσότητά τινα τῆς θερμότητος αὐτοῦ, διότι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἥτις καταναλίσκεται κατὰ τὴν ἀκτινοβολίαν αὐτοῦ ἔστιν, οὕτως εἰπεῖν, ἀνυπολόγιστος. Διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκπεμπομένης θερμότητος δύναται ν' ἀναζέῃ ἀνὰ πᾶσαν ὥραν 2900 ἑκατομμυρίων κυβικῶν μυριομέτρων ὕδωρ, εὐρισκόμενον ἐν τῇ θερμοκρασίᾳ 0°. Ἀπασα αὕτη ἡ θερμότης ἀπόλλυται ἐν τῷ διαστήματι· ἡ δὲ ποσότης αὐτῆς, ἥτις ἀπορροφᾶται καὶ καταναλίσκεται ὑπὸ τῶν πλανητῶν πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς αὐτῶν ἔστιν ἐλαχίστη σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ἀπολλυμένην θερμότητα.

Ἄν ὁ ἥλιος ἐξακολουθῇ εἰσέτι συμπυκνούμενος μετὰ τινος ἐπαροχῆς ταχύτητος, πρὸς ἐξίσωσιν τῆς συμβαινούσης ἐν αὐτῷ ἀπωλείας, ἢ ἂν ἡ τῶν ἀερολίθων κατάπτωσις, ἥτις διηνεκῶς συμβαίνει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἔστιν ἱκανὴ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπολλυμένων δυνάμεων αὐτοῦ, τότε δὲν ἤρξατο εἰσέτι νὰ ψύχῃται· ἐν τῇ ἐναντίᾳ ὅμως περιπτώσει ἡ τῆς ἀποψύξεως αὐτοῦ περίοδος πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἤρξατο, ὅπερ καὶ τὸ πιθανώτερον, διότι αἱ κηλίδες, αἵτινες περιοδικῶς καλύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ δὲν δύνανται ἄλλως νὰ ἐκληφθῶσι, παρὰ ὡς τεκμήρια τῆς ἤδη ἀρξαμένης ἀποψύξεως αὐτοῦ. Θὰ ἐπέλθῃ δ' ἡμέρα, καθ' ἣν αἱ κηλίδες αὗται πολλαπλασιαζόμεναι σπουδαῖον θ' ἀποκρύψωσι μέρος τῆς ἡλιακῆς ἐπιφανείας. Ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα ὁ σκοτισμὸς θ' αὐξήσῃ βαθμηδόν, ἀλλ' οὐχὶ κανονικῶς, διότι τὰ πρῶτα συντρίμματα τοῦ κελύφους, ἅτινα κατεκάλυψαν τὴν πεπυρακτωμένην ὑγρὰν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ δὲν θὰ βραδύνωσι νὰ κατασυντριβῶσι καὶ ν' ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ νέων μετασχηματισμῶν. Οἱ μέλλοντες αἰῶνες θὰ ἴδωσι τὸν ἥλιον σβεγννόμενον καὶ ἀναλάμ-

ποντα μέχρι τῆς ἀπομακρυσμένης ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ ἀπόφυξις θὰ κατακυριεύσῃ ὀριστικῶς ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καθ' ἣν αἱ τελευταῖαι διαλάμπουσai καὶ ἀμυδραὶ ἀκτῖνες αὐτοῦ θὰ ἐκλείψωσι διὰ παντός, καθ' ἣν ἡ παμμεγέθη πυρίνη αὐτοῦ σφαῖρα θ' ἀπροσβεσθῇ, χωρὶς ποτε πλέον νὰ φαιδρύνη τὴν φύσιν διὰ τοῦ λάμποντος καὶ εὐεργετικοῦ αὐτῆς φωτός.

Εἶδομεν ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ 25 ἀστέρας, σπινθηροβολοῦντας δι' ἀμυδροῦ σπασμωδικοῦ φωτός, οἵτινες σχεδὸν ἀπώλεσαν τὸ φῶς αὐτῶν· ἄλλοι δέ τινες ἀστέρες, οἵτινες, προσαγορευθέντες ὑπὸ τῶν ἡμετέρων προγόνων, ἐξηφανίσθησαν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τῶν οὐρανίων χαρτῶν. Ὁ ἥλιος οὐκ ἔστι παρὰ ἀπλοῦς ἀστὴρ, ἄρα θὰ ὑποστῇ καὶ αὐτός τὴν τύχην τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. Οἱ ἥλιοι, ὅπως οἱ κόσμοι, γεννῶνται διὰ νὰ ἀπεθνήσκωσι καὶ ἐν τῇ αἰωνιότητι τὸ μακρὸν στάδιον τῆς ζωῆς αὐτῶν δὲν διαρκεῖ παρ' ὅσον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς πρώτης.

Τότε ὁ ἥλιος, ἄστρον σκοτεινόν, ἄλλ' εἰσέτι θερμὸν, ἡλεκτρικόν, καὶ ἀναμφισβόλως ἀμυδρῶς φωτιζόμενον εἰσέτι ὑπὸ τῶν κυματιζουσῶν λάμψεων τῶν μαγνητικῶν σελῶν, θέλει εἶναι ὑπερμεγέθης κόσμος κατοικούμενος ὑπὸ φαντασιωδῶν ὄντων. Περὶ αὐτὸν δὲ θὰ στρέφονται οἱ τῶν πλανητῶν τάφοι μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἡ ἡλιακὴ δημοκρατία θὰ ἐξαλειφθῇ ἐντελῶς ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς καὶ θὰ ἐξαφανισθῇ παραχωροῦσα τὴν θέσιν αὐτῆς πρὸς ἄλλα κοσμικὰ συστήματα, πρὸς ἄλλους ἡλίους, πρὸς ἄλλας γαί-ας, πρὸς ἄλλας ἀνθρωπότητας, πρὸς ἄλλας ψυχὰς, διαδόχους ἡμῶν ἐν τῇ παγκοσμίῳ καὶ αἰωνίῳ ἱστορίᾳ.

Τοιοῦτο τὸ μέλλον τῆς Γῆς καὶ πάντων τῶν κόσμων. Πρέπει ὅμως νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν διαδοχικῶν τούτων τελῶν τῶν κόσμων, ὅτι ἅπαν τὸ Σύμπαν θ' ἀποτελέσῃ ἡμέραν τινα ὑπερμεγέθη μέλανα τάφου; Οὐχί! Ἄλλως ἀπὸ τῆς παρελθούσης, οὕτως εἰπεῖν, αἰωνιότητος θὰ συνέβαινε τὸ τοιοῦτον. Ὁ Θεὸς δημιουργῶν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, ὁ ὅλον διὰ αἰωνίως, οὐδέποτε θὰ παύσῃ νὰ δημιουργῇ κόσμους καὶ ὄντα. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν αἱ φυσικ-

καὶ δυνάμεις δὲν δύνανται οὐδέποτε νὰ μείνωσιν ἀδρανεῖς. Οἱ ἀστέρες θ' ἀναστῶσιν ἐκ τῆς τέφρας αὐτῶν. Ἐκ τῆς συναντήσεως τῶν ἀρχαίων συντριμμάτων θ' ἀναπαρχθῶσι νέοι σπινθῆρες νέας ζωῆς καὶ ἐκ τοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κινήσεως εἰς θερμότητα θ' ἀναδημιουργηθῶσι νέοι νεφελόητες καὶ νέοι κόσμοι. — Οὐδέποτε θὰ βασιλεύσῃ αἰώνιος θάνατος.

Ναὶ ἡ καταστροφή θὰ ἐπενέγκῃ τὴν παλιγγενεσίαν καθότι ἐν τῇ φύσει αὐτῇ ὑπάρχουσι τὰ τε αἰτία τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κόσμων καὶ τὰ αἰτία τῆς καταστροφῆς αὐτῶν. Ὁ χρόνος ἀπέναντι τῆς φύσεως ἐστὶ μηδέν· καθότι φαινόμενόν τι ἀπαιτοῦν ἑκατὸν χιλιάδας ἔτη διὰ νὰ παραχθῇ, τόσον ταχέως ἀπέναντι τῆς φύσεως μορφοῦται καὶ παράγεται ὅσον τὸ φαινόμενον, τὸ ἀπαιτοῦν μίαν μόνην στιγμὴν. Γενικῶς εἰπεῖν ἡ αἰωνιότης μόνον ὑφίσταται, ὁ δὲ χρόνος ἐστὶ σχετικὴ τις μορφή αὐτῆς. Τὸ σπουδαιότατον ὅμως δι' ἡμᾶς μέλημα, σχετικῶς ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα, τὴν ἀθανασία καὶ ἀναγέννησιν αὐτῆς, ἐστὶ τὸ γνῶναι τὴν οὐσίαν τοῦ πνεύματος. Γνωστὸν ἤδη τυγχάνει, ὅτι ἕκαστον ἄτομον τοῦ ἡμετέρου σώματός ἐστιν ἀδιάφθορον καὶ μεταβαίνει ἀκαταπαύστως ἀπὸ ἐνσάρκωσεως εἰς νέαν ἐνσάρκωσιν· διὰ δὲ τῆς λογικῆς ἀνευρίσκομεν, ὅτι καὶ ἡ ζωικὴ ἡμῶν δύναμις, ἡ ψυχικὴ ἡμῶν μονάς, τὸ ἡμέτερον ἄτομον, τὸ ΕΓΩ, ἐπίσης ἐστὶν ἀδιάφθορον καὶ κατὰ μείζω μάλιστα λόγον. Ἀλλ' ὑπὸ ποίους ὁρους ὑφίσταται; ὑπὸ ποίαν μορφήν ἀναζῇ; Τί ἡμεν πρὸ τῆς γεννήσεως καὶ τί ἐσόμεθα μετὰ θάνατον; Ἡ Ἀστρονομία παρέχει ἡμῖν ἀπάντησιν τινα τῶν ἐρωτήσεων τούτων, ἀξίαν τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως καὶ συμφωνοτάτην πρὸς τὰς ἐμφύτους ἡμῶν προαισθήσεις· ἀλλ' ἡ ἀπάντησις αὕτη ἐστὶ τὸ πόρισμα ψυχολογικῆς λύσεως. Εἴθε οἱ φιλόσοφοι νὰ ἐμιμῶντο τοὺς ἀστρονόμους καὶ νὰ εἰργάζοντο ἐπὶ πραγμάτων καὶ οὐχὶ ἐπὶ λέξεων. Μόνη ἡ θετικὴ ἐπιστήμη θ' ἀπαντήσῃ: **Η ΖΩΗ ΕΣΤΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΑΙ ΑΙΩΝΙΑ.** »

(Μετάφρ. Ν. Κ. ΜΑΚΑΡΟΥ).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ.

(Πρωτότυπος Σκιαγραφία).

Ἵπῆρξεν οἶκος ἐπὶ γῆς ἀείποι· ἔλεῃσας
 κ' ὑπὲρ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ νυχθημερὸν μοχθήσας
 καὶ ἦτο τοῦ . . .

ΖΑΡΙΦΗ.

Ἄν ὑπῆρξαν εὐγενεῖς τινες ἐν Τουρκίᾳ ἑλλη-
 νικοὶ οἶκοι ὧν οἱ γόνοι ἐξαιρετικὴν ἐπεδείξαντας
 πρὸς τὸ Ἔθνος αὐτῶν ἀφοσίωσιν καὶ παραδειγ-
 ματικὴν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς αὐτῶν στοργὴν καὶ
 ἀγάπην κατέστησαν ἄξιοι τῆς διαπύρου σύμπαν-
 τοῦ τοῦ Ἔθνους αὐτῶν εὐγνωμοσύνης, ἀναντιρ-
 ρήτως τὴν πρώτην μεταξὺ τῶν ἐλληνοπρεπῶν
 καὶ μεγατίμων τούτων οἰκῶν θέσιν, τὸ θαλερώ-
 τερον καὶ πάντοτε μυρίπνοον ἄνθος τῆς εὐόσμου
 ταύτης τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ ἀνθοδέσμης,
 κατέχει ὁ ὄντως εὐγενὴς καὶ γενναῖος ἐκεῖνος οἶ-
 κος ὁ μετὰ γενναιοδωρίας θαυμαστῆς καὶ ἀφο-
 σιώσεως ἐξαιρετικῆς τὸ ἐνεργητικώτερον εἰς τὴν
 ἰκκνοποίησιν πάσης ἐθνικῆς ἀνάγκης λαμβάνων
 μέρος, ὁ γενναῖος ἐκεῖνος οἶκος ὁ οὐδέποτε ἐν-
 τῇ ἐπιτελέσει ἀγαθοεργιῶν ἀπαυδῶν, ὁ φιλάν-
 θρωπος ἐκεῖνος οἶκος πρὸς ὃν μετὰ δακρύων εἰς
 τοὺς ὀφθαλμοὺς σπεύδει πᾶσα πάσχουσα ὕπαρ-
 ξις ἐν ταῖς δειναῖς τοῦ βίου αὐτῆς περιόδοις
 τὴν περίθαλψιν καὶ προστασίαν αὐτοῦ ἐκλιπα-
 ροῦσα. Τὸ ὄνομα τοῦ κλεινοῦ τούτου οἴκου τὸ
 ἐμάντευσσε βεβαίως πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία, ἥτις
 καθ' ὃ ἐλληνική, δὲν δύναται νὰ ᾗ καὶ ἀμέ-
 τοχος τῆς πρὸς τοὺς εὐγενεῖς αὐτοῦ γόνους ὀ-
 φειλομένης εὐγνωμοσύνης· ὁ φιλάνθρωπος καὶ
 ὄντως ἐξοχος οὗτος οἶκος εἶναι — εἶναι ἀνάγκη
 νὰ τὸν ὀνομάσωμεν; — ὁ Φαναριωτικὸς οἶκος
 τοῦ ΖΑΡΙΦΗ.

* *

Ἡμεῖς — τὸ εἶπομεν καὶ ἄλλοτε — δὲν ἀνῆ-
 κομεν εἰς τὴν τάξιν τῶν καχεκτικῶν ἐκείνων ἀ-
 παισιοδόξων οἵτινες μὲ ὄψιν χολερικὴν καὶ χεί-
 λη μαρασματικὰ δὲν παύουσιν ἀπὸ πρῶιας μέ-
 χρις ἐσπέρας ταλανίζοντες διὰ τοῦ θλιβεροτέ-
 ρου τρόπου πρῶτον τὴν ἰδίαν αὐτῶν καὶ εἶτα
 τὴν τοῦ Ἔθνους τῶν ὑπαρξιν· χωρὶς δὲ νὰ ἤμε-

θα καὶ ὑπερβολικοὶ αἰσιόδοξοι καὶ θελήσωμεν νὰ
 ψάλλωμεν ᾄσματα χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἐν
 οὕτωσι κρισίμῳ ἐποχῇ, λέγομεν ἀπλῶς ὅτι ὁ ἐν
 Τουρκίᾳ Ἑλληνισμὸς δὲν εὐρίσκεται εἰς οὕτωσι
 λυπηρὰν, ὅτην θέλουσι νὰ παραστήσωσι μονο-
 μανεῖς τινες ἀπαισιοδόξοι, θέσιν. Οἱ ἐν Τουρκίᾳ
 Ἕλληνες θὰ ἤμεθα πολὺ δυστυχεῖς, ἡ δὲ θέσις
 μας θὰ ἦτο πολὺ οἰκτροτέρα τῆς σημερινῆς, ἂν
 δὲν εἴχαμεν τὸ εὐτύχημα νὰ προσέλθουν εἰς βοή-
 θειάν μας εὐγενεῖς τινες ὑπάρξεις, αἵτινες πα-
 τρικὴν πρὸς ἡμᾶς ἐπεδείξαντες στοργὴν, ἀπά-
 σας αὐτῶν τὰς ἐνεργείας καὶ μέγα μέρος τῆς
 παρουσίας των ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν των καὶ μό-
 νων ἀφιέρωσαν. Διὰ τῶν πολυτίμων δὲ τῶν φι-
 λογενεστάτων τούτων ἀνδρῶν ἐνεργειῶν καὶ ἀ-
 μέσου αὐτῶν πρωτοβουλίας ἰδρύομεν συλλόγους,
 συντηροῦμεν σχολεῖα καὶ ἐθνικὰ διατηροῦμεν κα-
 ταστήματα· διὰ σκοπίμου δὲ ἐνεργείας κατε-
 στήσαμεν τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν καρδίαν,
 ἐξ ἧς μεταδίδεται ἡ ζωὴ καὶ ἡ ζωηρότερα ὠθη-
 σις τῶν γραμμάτων καὶ τῆς διανοητικῆς ἀναπτύ-
 ξεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ ὁμοεθνῶν μας.

Οὐχὶ ὀλίγοι εὐτυχῶς εἰσιν οἱ ὁμογενεῖς ἐκεῖ-
 ναι οἵτινες μεθ' ὑπερτέρας παντὸς ἐπαίνου προ-
 θυμίας ἐπεδόθησαν εἰς τὸ εὐγενὲς ἔργον τῆς
 ἀφαιτίσεως τῆς πνευματικῆς τῶν ἀδελφῶν αὐ-
 τῶν καταστάσεως. Οὗτος μὲν καταβάλλει ἀφει-
 δῶς τὴν παρουσίαν τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ ἰκκ-
 νότητος, ἐκεῖνος δὲ χορηγεῖ γενναίως τὰ ὑλικά
 πρὸς πραγματοποίησιν τῶν εὐγενῶν τοῦ πρώτου
 ἰδεῶν μέσα· οὕτω δὲ διὰ κοινῆς ἐνεργείας καὶ
 πολυτίμου ἀρμονίας ἐπιτελέσαμεν καὶ ἐπιτελοῦ-
 μεν λίαν θαυμασίους ἐν τῇ πνευματικῇ καὶ ἐκ-
 παιδευτικῇ ἀναπτύξει προόδους, κατωρθώσαμεν
 δὲ ὅπως τὴν ἡμετέραν ἐθνικότητα — λέγομεν δὲ
 καὶ γράφομεν τοῦτο μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας
 — καταστήσωμεν τὴν μᾶλλον διαπρεπῆ κατὰ
 τὴν ἠθικὴν ἀνάπτυξιν ἀπασῶν τῶν λοιπῶν ἐν
 Τουρκίᾳ ἐθνηκοτήτων.

Ὑπάρχουσιν ὅμως μεταξὺ ὧν τούτων δύο
 εὐγενεῖς καρδίαι, δύο ὄντως πολῦτιμοι ὑπάρ-
 ξεις εἰς οὓς κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται ἡ πρω-
 τοβουλία τῆς πραγματοποιηθείσης ἠθικῆς τοῦ
 ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνισμοῦ προόδου· οἱ γενναῖοι οὐ-

τοι ὁμογενεῖς ἦνοιξαν τὰ βαλάντια των καὶ ἀπευθυνθέντες πρὸς τοὺς πρωταγωνιστοῦντας τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἀναπτύξεως, ἀλάβετε — εἶπον χρήματα, καὶ δι' αὐτῶν συστήσατε συλλόγους, σχολεῖα, διατηρήσατε πτωχοκομεῖα, ἀναγείρατε φρενοκομεῖα καὶ μεγαλοπρεπεῖς κτίσατε ναοὺς· ὁπότε τὰ χρήματα ταῦτα ἐξαντληθῶσι, μὴ διαστάσετε νὰ ἀπευθυνθῇτε πάλιν πρὸς ἡμᾶς· θὰ μᾶς εὐρῆτε πάντοτε προθύμους νὰ χορηγήσωμεν ὑμῖν χρήματα, ἀρκεῖ νὰ πρόκηται περὶ ἐθνικοῦ σκοποῦ, περὶ ἐπιτελέσεως ἀγαθοεργίας.» Οἱ δὲ μεγάτιμοι καὶ ἐξαιρετικοὶ ὄντως οὗτοι ὁμογενεῖς εἰσὶν οἱ Ἀδελφοί: ΓΕΩΡΓΙΟΣ καὶ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΑΙ.

* *

Χαράξαντες πρὸ τινῶν μηνῶν ἀτελῆ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν φιλογενῶν τούτων ἀδελφῶν τοῦ ἐθνοφιλοῦς ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΡΙΦΗ σκιαγραφίαν, ὁμολογοῦμεν ὅτι εὐλικρινῆ ἠσθάνθημεν τότε εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ γενικῇ ἐπιδοκιμασίᾳ ἧς ἔτυχεν ἡ βραχεῖα ἐκείνη τοῦ χαρακτῆρος τοῦ κλεινοῦ τούτου ὁμογενοῦς ἐξεικόνισης· κατανοοῦμεν δὲ ὅτι ἀπαραίτητον ἐπιβάλλεται ἡμῖν σήμερον καθῆκον ὅπως χαράξωμεν καὶ τὴν ἠθικὴν εἰκὼν τοῦ προσφιλοῦς τοῦ Γεωργίου Ζαρίφη ἀδελφοῦ, τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ συμβούλου καὶ ἀπαραιτήτου ἐν τῇ ἐπιτελέσει πάσης ἀγαθοεργοῦ πράξεως συνεργάτου, τοῦ δημοτικοῦ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΖΑΡΙΦΗ.

Ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θὰ μᾶς χαρακτηρίσωσιν ὡς ἀνυποφόρους βραχυλόγους ἂν εἰπώμεν ὅτι εἰς δύο καὶ μόνας λέξεις ὁ χαρακτήρ τοῦ Νικολάου Ζαρίφη δύναται νὰ συμπεριληφθῇ: Ἐξαιρετικὴ φιλογένεια καὶ παραδειγματικὴ καὶ σχεδὸν πρωτοφανὴς μετριοφροσύνη.

Ἐπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ἐθνικαὶ ἀνάγκαι εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ὁποίων πλεον παντὸς ἄλλου εἰργάσθη καὶ ἐργάζεται ὁ φιλογενὴς οὗτος ὁμογενὴς, οὐδόλως ὁμῶς ἠθέλησε νὰ τῷ ἀποδοθῇ διὰ τοῦτο οὔτε ὁ ἐλάχιστος ἔπαινος, οὔτε ἡ ἐλάχιστη νὰ γείνη ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, περὶ τῆς ἐνεργοῦ αὐτοῦ ταύτης συμμετοχῆς μνηεῖα.

Ἀπλοῦς, ἀπλούστατος τὸν χαρακτήρα, εὐγε-

νεῖς τοὺς τρόπους καὶ ἐκ φύσεως ἀγαθοτάτην ἔχων καρδίαν ὁ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ, κατῴρωθε νὰ κερδίσῃ ἀληθῆ παρὰ τῷ λαῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δημοτικότητα, τοῦθ' ὅπερ εἶναι τοσοῦτον μᾶλλον πολῦτιμον διὰ τὸν μέγα πλουτον τοῦτον ὁμογενῆ συστατικόν καθ' ὅσον — διατί νὰ τὸ κρύψωμεν; — ὁ λαὸς μας ἂν δὲν μισεῖ, δὲν ἀγαπᾷ καὶ ὁμῶς τοὺς . . . πλουσίους.

Χωρὶς νὰ θελήσωμεν νὰ ἀρηγηθῶμεν ἀπάσας τὰς τοῦ Νικολάου Ζαρίφη ἀγαθοεργίας, χωρὶς νὰ θελήσωμεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τὰς πολυτίμους ἐνεργείας ἅς ἰδίῳις ὁμμασι πολλάκις εἶδομεν αὐτὸν πρὸς ἐπιτέλεσιν κοινοφελῶν ἔργων καταβάλλοντα, περιοριζόμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ Ἀνώτατον ἐκεῖνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἱκπαιδευτήριον ὅπερ ὁμοῦ μετὰ τοῦ κλεινοῦ Ζαππεῖου, οὕτως ἰσπουδαίαν ἐν Ἀνατολῇ κέκληται νὰ ἐκπληρώσῃ ἀποστολὴν, τὸ τῆς «Παλλάδος» Παρθεναγωγεῖον, εἰς τὴν ἑκτακτον τοῦ Νικολάου Ζαρίφη φιλογένειαν τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ ὀφείλει.

Αἱ εὐγενεῖς δὲ καὶ ἐξαιρετικῶς φιλάνθρωποι τῆς καρδίας τοῦ κλεινοῦ τούτου ὁμογενοῦς διαβάσεις κατεδείχθησαν κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1877 ὁπότε συγκινηθεῖς μέχρι δακρύων ἐκ τῆς ἀξιοθρηνήτου καταστάσεως τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς καταστήμασι ἀτυχῶν ἐκείνων ἀδελφῶν μας ὧν ἐσθέσθη ἡ διάνοια, ἦν ἐξ ὀνόματος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φιλάνθρωπικῶν καταστημάτων ἐποίησατο αὐτῷ ὁ κύριος Ἀνδρέας Νομικός, ἐδήλωσεν αὐθορμήτως ὅτι χορηγεῖ τὸ ποσὸν 1000 λιρῶν ὅπως χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἰδιαιτέρου κτηρίου φρενοκομεῖου.

Οὐδεμίαν ἔχων ἀτομικὴν ἀξίωσιν καὶ οὐδόλως ἐναθρυνόμενος ἐπὶ τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ περυσίᾳ καὶ ἐκτάκτῳ τοῦ ἐπωνύμου αὐτοῦ λαμπρότητι — ἦν ἄλλως κατὰ θαυμαστὴν σύμπτωσιν τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ γραμματικῶς κέκληται — ὁ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ φέρεται πάντοτε μετὰ θαυμαστῆς πράγματι ἀφειλείας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς κατωτέρους αὐτοῦ, οἵτινες ἐναθρυνόμενοι ὑπὸ τῆς ἀπροσποιήτου αὐτοῦ μετριοφροσύνης ἀπευθύνονται θαρραλέως πρὸς τὸν εὐγενῆ τοῦ οἴκου ΖΑΡΙΦΗ τοῦτον γόνον καὶ ἐκ-

ζητοῦσι τὴν προστασίαν καὶ περίθαλψιν αὐτοῦ.

Γράφοντες τὴν σκιαγραφίαν τοῦ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΖΑΡΙΦΗ δὲν δυνάμεθα νὰ περατώσωμεν αὐτὴν χωρὶς νὰ εἰπώμεν δύο λέξεις περὶ τῆς φιλανθρωπίας, φιλελεήμονος καὶ ὄντως εὐγενοῦς ἐκείνης γυναικὸς ἣτις οὕτως εἰλικρινοῦς παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ ἀπολαύει ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης, τῆς ἐναρέτου αὐτοῦ συζύγου Κ. ΕΛΕΝΗΣ Ν. ΖΑΡΙΦΗ. Ἐπιτελοῦσα καὶ πράττουσα τὸ ἀγαθόν, ὅσάκις τῇ παρουσιασθῇ πρὸς τοῦτο ἀφορμὴ

ἡ Κ. Ν. Ζαρίφη ἐστὶ μίᾳ τῶν ἐπαινετῶν ἐκείνων τῆς ἡμετέρας κοινωνίας κυριῶν, αἵτινες διὰ τοῦ εὐγενοῦς αὐτῶν παραδείγματος τοσοῦτον εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῆς μαστιζούσης ἡμᾶς δυστυχίας συντελοῦσιν.

Τοιοῦτος λοιπὸν ὁ σεβαστὸς οὗτος ὁμογενὴς ὅστις τοσαύτης παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἀπολαύει δημοτικότητος, τοιοῦτος ὁ κλεινὸς ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ.

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΔΕΡΒΥ.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ «ΓΡΑΦΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ».

Η ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΔΙΚΗ.

(Ἐσπέρα τοῦ Σαββάτου 25 ὁκτωβρίου.)

Τὸ παλαιᾶς δόξης καὶ φήμης Κρυστάλλινον Παλάτιον, τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐν Κ[α]πὸλει θεάτρων, ἤνοιγε τὸ ἑσπέρας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου τὰς μεγαλοπρεπεῖς θύρας του· τὸ δὲ ἀνυπομονοῦν ἑλληνικὸν δημόσιον ἔσπευδε νὰ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῷ ὅπως ἴδῃ, ἀκούσῃ καὶ θαυμάσῃ τοὺς

προσφιλεῖς τοῦ ἐκείνου ἠθοποιούς οἵτινες διὰ τῆς ἀμιμήτου τέχνης των καὶ τοῦ ζωηροῦ ὕψ' οὗ ἐν τῇ παρὰστάσει ἐκάστου προσώπου ἐμφοροῦνται ἐνθουσιασμοῦ κατάρθωσαν νὰ καταστήσι διὰ τὴν Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα οἱ δημοτικώτεροι τῶν Ἑλλήνων ἠθοποιῶν· τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον ἀνυ-

πομόνει ὅπως χαιρετίσῃ διὰ τῶν ἐπευφημιῶν του τὴν ἔνωσιν καὶ τὸν συνασπισμὸν τῶν διαπρεπεστέρων τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς θιασαρχῶν, τῶν κ.κ. Δ. ΑΛΕΞΙΑΔΗ καὶ Μ. ΑΡΝΙΩΤΑΚΗ.

Τὸ δρᾶμα ὅπερ ἀνεβίβαζον διὰ τὴν πρώτην ἐσπέραν ἐπὶ τῆς σκηνῆς οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι θιασάρχαι ἦτον ἐν τῶν συγκινητικῶν ἐκείνων δραμάτων ἅτινα μόνον τὸ γαλλικὸν κέκτηται δραματολόγιον, ἦτον ἐν τῶν δραμάτων ἐκείνων ἐπὶ τῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναλίσσει τῶν ὁποίων ὁ θεατῆς αἰσθάνεται τὴν καρδίαν του φρικιώσαν καὶ ὡς κηρὸν ἀναλυομένην· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ σκληροκαρδιώτεροι καὶ χαλυβδίνους ἔχοντες τὰς ἴνας τῆς καρδίας θεαταὶ δὲν δύνανται νὰ κρατήσουν τὰ δάκρυα αὐτῶν.

Ὁ Ἰωάννης Ρενῶ ἦτον ὁ τύπος καὶ ὁ ὑπογραμμὸς τῆς στρατιωτικῆς εὐθύτητος καὶ τιμότητος· ἐν δὲ τῷ βίῳ αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ ἐπιτελέσῃ μίαν ἀγαθὴν πράξιν· λαμβάνει πολύτιμον παρακαταθήκην ἣν ψυχοραγῶν ὁ ὑπὸ κακούργου δολοφονηθεὶς χειρὸς κόμητος Μοριάν ἐνεπιστεύθη αὐτῷ ὅπως παραδώσῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν κερὴν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν εὐγενῇ τῆς καρδίας τῶν ὁρμῆν καὶ μόνῃν ὑπέικων λειποτακτεῖ μίαν μόνον ἐσπέραν ἐκ τῶν τάξεων αὐτοῦ καὶ σπεύδει πρὸς τὴν προσφιλῇ του σύζυγον Μαγδαληνὴν εἰς ἣν καὶ ἐμπιστεύεται τὴν διαφύλαξιν τῆς πολυτίμου τοῦ κόμητος παρακαταθήκης. Ὁ Ἰωάννης Ρενῶ ἥσυχος καὶ ἀμέριμνος ἐπανέρχεται εἰς τὴν θέσιν του. Ὑπῆρχον ὁμῶς δύο βλοσυροὶ ὄφθαλμοὶ οἵτινες κατεσκόπευον τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οὗτοι ἦταν τοῦ κακούργου Λαζάρου, αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ τέρατος ὅπερ εἶχε πρὸ σμικροῦ δολοφονήσει πρὸς λήστευσιν τὸν εὐγενῇ κόμητα Μοριάν. Μόλις δὲ ὁ Ἰωάννης Ρενῶ ἐγκαταλίπει συγκεκινημένην τὴν σύζυγον αὐτοῦ καὶ ὁ ὤμος δολοφόνος εἰσέρχεται λάθρα εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ βιάσας ἐκ νέου τὰς χεῖράς του εἰς τὸ αἶμα ἐτέρου θύματος τῆς ἀτυχοῦς Μαγδαληνῆς, ἀρπάζει τὴν χρηματικὴν παρακαταθήκην ἣν ἀρῆκεν αὐτῇ ὁ σύζυγός της ὁμοῦ μετὰ τῶν πολυτίμων τοῦ οἴκου Μοριάν οἰκογενειακῶν ἐγγράφων. Οἱ δὲ γείτονες δραμόντες εἰς τὰς κραυγὰς τῆς δολοφονηθείσης γυναίκος δὲν εὗρον εἰμὴ τὸ θερμὸν ἐτι πτωμά της· εὐρίσκουσιν ὁμῶς τὸ ἄθῳον τοῦ Ἰωάννου Ρενῶ θυγάτριον, τὴν μικρὰν Ἰουλίαν ἣν καὶ ἐρωτήσαντες περὶ τοῦ προσώπου ὅπερ εὐρίσκετο μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ πρὸ τοῦ φρικαλέου ἐκείνου συμβεβηκότος, ἔλαβον παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπλουστάτην πλὴν καὶ τρομερὰν ἀπάντησιν: «Ὁ Παπάκης»!

Τὸ ἀτυχὲς πλᾶσμα δὲν ἐγνώριζεν ὅτι διὰ τῆς

μιάς καὶ μόνῃς ταύτης λέξεώς του ἀπήγγειλε τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τοῦ ἄθῳου, ἄθωοτάτου αὐτοῦ πατρός.

Ὁ ταλαίπωρος Ἰωάννης Ρενῶ οὐδὲν φανταζόμενος ἐκ τῆς φρικώδους ταύτης τοῦ νήματος τῆς ζωῆς του περιπλοκῆς ἦν αἱ ἀμοίληκτοι Μοῖραι προπαρεσκεύαζον αὐτῷ, ἐξεπλήρου γενναίως καὶ ἡρωϊκῶς τὸ στρατιωτικὸν καθήκον του· ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ μάχῃ ἐξαιρετικὴν ἐπιδείξας ἀνδρείαν, ἀμοιβεται ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ, τοῦ στρατάρχου Δουβρὺ, διὰ τοῦ βαθμοῦ τοῦ λοχίου καὶ τῆς ἀπονομῆς τοῦ παρασήμου τῆς στρατιωτικῆς ἀνδρείας· δὲν εἶχε δὲ εἰσέτι σφίγγει τὰς χεῖρας ἀπάντων τῶν ἐγκαρδίως ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ συγγαιρομένων αὐτὸν συστρατιωτῶν του, ὅποτε προσέρχεται παρὰ τῷ στρατάρχῃ Δουβρὺ ὁ δῆμαρχος τοῦ χωρίου ἐν ᾧ διέμενεν ἡ σύζυγός του καὶ κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸ ἀτυχὲς ὄρφανόν, τὴν μικρὰν Ἰουλίαν, καταγγέλει τὸν Ἰωάννην Ρενῶ ὡς . . . αὐτουργὸν τῆς φρικώδους δολοφονίας τῆς διαπραχθείσης τὴν προτεραίαν νύκτα ἐν τῷ προσώπῳ της συζύγου του Μαγδαληνῆς . . .

Ὑπάρχουσι τραύματα τοσοῦτον καταπληκτικὰ ὥστε τὸ βάρος αὐτῶν ἀδυνατεῖ νὰ ὑπομένη ἡ ἀνθρώπινος καρδία· ἀφοῦ ἀπαξ ἡ Θεία Πρόνοια ἔχει τὴν σκληρότητα ὅπως θέτῃ κάποτε τὴν ἀσθενῇ ἡμῶν ὑπαρξιν ὑφ' οὕτωσί φρικώδη δοκιμασίαν, ὧφειλεν ἐν τῇ προβλεπτικότητι αὐτῆς ὅπως πλάσῃ τὴν καρδίαν ἡμῶν οὐχὶ οὕτωσί λεπτήν ἀλλ' ἐκ σιδήρου καὶ εἰ δυνατόν ἐκ χάλυβος.

Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς φρικώδους ταύτης συμφορᾶς ὁ Ἰωάννης Ρενῶ ὑπὸ ὀδυνηρᾶς καταλαμβάνεται φρίκης· δὲν τῷ μένει ὁμῶς καὶ καιρὸς νὰ θρηνήσῃ τὴν προσφιλῇ του Μαγδαληνὴν, καθότι ὀφείλει νὰ δικαιολογηθῇ ἐκ τῆς προσαπτομένης αὐτῷ φρικώδους κατηγορίας, ὀφείλει νὰ ἐξαλείψῃ τὸν βρομερὸν ρῦπον ὃν ζητοῦσι νὰ ἐπιθέσωσιν ἐπὶ τοῦ μέχρι τοῦδε λευκοῦ καὶ καθαροῦ στρατιωτικοῦ μετώπου του. Διαμαρτύρεται, θρηνεῖ καὶ ὑπὸ τῆς ζοφεροτέρας καταλαμβάνεται ἀπελπισίας. Πλὴν αἱ φαινόμενα καὶ περιπτώσεις— αἱ ὀλέθρια αὐταὶ περιπτώσεις αἰτινες Κύριος οἶδεν ὅπόσας καταδικάζουσιν ἀΐῳας ὑπάρξεις— κατεμαρτύρουν τοῦ ἄθῳου στρατιώτου. Ἐν πρώτοις ἀπεδείχθη ὅτι τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην νύκτα καθ' ἣν διεπράχθη τὸ ἀνόσιον κακούργημα ὁ Ἰωάννης Ρενῶ ἐλειποτάκησεν ἐκ τῶν τάξεων αὐτοῦ· ἔπειτα δὲν ὑπῆρχεν ἡ μικρὰ Ἰουλία ἥτις εἰς τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ μετὰ τῆς μαμᾶς αὐτῆς πρὸ τῆς διαπράξεως τοῦ μυσταροῦ ἐκείνου φόνου εὐρισκόμενου ἐπανελάμβανε μετὰ τῆς γλυκείας ἐκείνης ἀρε-

λείας ἦτι κατεσπάραττε τὴν καρδίαν τοῦ ἀθώου λοχίου: «ὁ Παπάκης!» . . .

Τὸ ἱστορικὸν ἐκεῖνο ὅπερ πρὸς δικαιολογίαν αὐτοῦ ἀφηγήθη ὁ Ἰωάννης Ρενῶ, τὸ ἀφορῶν τὴν παρακαταθήκην ἣν ἐνεπιστεύσατο αὐτῷ ὁ κόμης Μοριὰν κτλ. ἐχαρακτήρισθη ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου ὡς αἰσχρὸν τέχνασμα ὅπερ ἐφεῦρεν ἡ κακοῦργος τοῦ Ἰωάννου Ρενῶ φαντασία.

Ἐρχεται τότε ἡ ἀμείληκτος δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων μὲ τοὺς ὠμούς νόμους της καὶ τὰς αἰματηρὰς ἀποφάσεις της, ἣτις — ὡς πάντοτε — βασιθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐνοχοποιητικῶν τούτων ἐνδείξεων καταδικάζει τὸν ἀτυχῆ Ἰωάννην Ρενῶ εἰς τὴν σκληρωτέραν τῶν πεινῶν ἐξ ὧν ἡδυνήθη νὰ ἐφεύρῃ ἡ σκληρὰ τῶν νομοθετῶν ἐφευρετικότης εἰς . . . ἰσόβια δεσμά.

Πάντες λοιπὸν ἐποίησαν ὅτι ὁ Ἰωάννης Ρενῶ ἦτον αἰσχρὸς τῆς συζύγου αὐτοῦ δολοφόνος· πλὴν ὄχι! Ὑπῆρχεν ὁ Σαμβοράν, ἡ ἀπλοϊκὴ αὐτῇ καρδίᾳ, ὁ πιστὸς οὗτος τοῦ Ρενῶ συστρατιώτης, ὅστις οὐδόλως ἠννόει νὰ παραδεχθῇ τὴν μυστράν ταύτην κατὰ τοῦ φίλου του κατηγορίαν καὶ δὲν ἔπαυσεν ἐπαναλαμβάνων: «ἐγὼ τὸ ἥξεύρω· εἶναι ἀθῶος.»

Ὁ στρατάρχης δὲ Δουβρὺ εὐσπλαγχνισθεὶς τὸ ὀρφανὸν ἐκεῖνο τῆς Μαγδαληνῆς θυγατέριον, τὴν μικρὰν Ἰουλίαν, παρέλαβε ταύτην εἰς τὸν οἶκόν του ὡς θετὴν του κόρην μετονομάσας αὐτὴν Ἀδριανήν.

Ἄν ὅμως ἡ τῶν ἀνθρώπων δικαιοσύνη τυφλοῦται, ἂν οἱ ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς λειτουργοὶ οἰκτροῦς ἐνίοτε ἐξαπατῶνται, ὑπάρχει ὅμως μία Θεῖα Πρόνοια ἣτις πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπιβλέπουσα, γνωρίζει νὰ ἐπιφέρῃ, καίτοι ἄργα, τὸν θρίαμβον τῆς συκοφαντιθείσης ἀθωότητος, ἐνῷ συνάμα διὰ σιδηροῦ πελέκειος πλήσσει ἀμειλήκτως τοὺς κακούργους καὶ δολοφόνους . . .

* *

Παρέρχονται ἐν τῷ μεταξὺ 15 ὀλόκληρα ἔτη, 15 ἔτη βασάνων καὶ δακρύων διὰ τὸν ἀτυχῆ Ἰωάννην Ρενῶ, καθ' ἃ ὁ ἀθῶος λοχίας ἔσπενεν ὑπὸ τὸν ἀτιμωτικὸν τοῦ καταδίκου πῖλον καὶ τὰς φρικώδεις σιδηρὰς ἀλύσεις.

Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἡ δεσποσύνη Ἀδριανή, κατέστη ὡραιότατῃ νεᾶνις· ὁ δὲ στρατάρχης Δουβρὺ ὡς ἄλλην θυγατέρα αὐτὴν ἠγάπα. Οὐδενὸς ἔσπερεῖτο ἡ θετὴ αὐτῇ τοῦ στρατάρχου κόρη τῶν πάντων ἀπήλαυε· μὴ νομίσητε ὅμως ὅτι ἦτο καὶ εὐτυχής . . . Ὑπῆρχεν ἐν ὄνειρον, μία φρικώδης ὀπτασία ἣτις διετάραττε τὸν ὕπνον αὐτῆς. Ἐνόμιζεν ὅτι παρουσιάζετο ἐνίοτε ἐνώπιόν της μία ἰσχνὴ καὶ ρακένδυτος καταδίκου

μορφή ἣτις παρουσιαζομένη ἐνώπιόν της ἔρριπτε πρὸς αὐτὴν τὰ ὑπὸ τῶν δεινῶν ἀμαυρὰ ὄμματα της καὶ τῇ ἔλεγε: «Κόρη μου! Ἐσὺ καὶ μόνῃ εἶσαι ἡ αἰτία τῶν δεινῶν μου καὶ ὅμως σὲ συγχωρῶ». Μυστηριώδης τις προαίσθησις ἔλεγεν εἰς τὴν Ἀδριανὴν ὅτι ὁ βίος αὐτῆς ἐμπεριεῖχε ζοφερόν τι μυστήριον· μὴ δυναμένη δὲ νὰ εἰσδύσῃ εἰς αὐτὸ ὑπὸ σπαρακτικῆς ἡ ἀτυχῆς νεᾶνις κατελαμβάνετο μελαγχολίας. Ἡ καταβιβρώσκουσα τὴν καρδίαν αὐτῆς θλίψιν ζητεῖ ἀνακούφισιν· καὶ ἡ μελαγχολικὴ νεᾶνις ἀνακοινοῖ τὸ πιέζον αὐτὴν μυστικὸν εἰς μίαν πιστὴν φίλην της ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ τῆς κ. Δερμιλῆ μετ' αὐτῆς εὐρισκομένην. Ἡ δὲ φίλη της αὕτη κατ' ἀπίστευτον σύμπτωσιν εἶναι ἡ Βαλεντίνη, ἡ θυγάτηρ τοῦ δολοφονηθέντος κόμητος Μοριὰν. Ἡ Βαλεντίνη προσπαθεῖ νὰ παρηγορήτῃ τὴν τεθλιμμένην φίλην της, πλὴν μετ' οὐ πολὺ ἐπέρχεται ἡ σκληρὰ πραγματικότης καὶ καταφέρει τὸ ὕστατον κατὰ τῆς καρδίας τῆς ἀτυχοῦς Ἀδριανῆς τραῦμα. . . .

Κατάδικοί τινες προσήρχοντο καὶ ἐλάμβανον τακτικῶς ἄρτον παρὰ τοῦ ἐλεήμονος τοῦ στρατάρχου οἴκον. Ἡ Ἀδριανὴ μετὰ τῆς φίλης της ἀναλαμβάνουσι μίαν ἡμέραν ὅπως ἐκπληρώσωσι τὴν φιλόφρονον ταύτην ὑπηρεσίαν. Μεταξὺ τῶν καταδίκων εἰς οὓς δίδει ἄρτον ὑπάρχει καὶ εἰς συμπαθεστέραν τῶν λοιπῶν ἔχων μορφήν· ἐπὶ τῇ θεᾷ δὲ αὐτοῦ ἡ Ἀδριανὴ φρίσσει καὶ ἀλγεινὴν ρήγνυσι κραυγὴν . . . καθότι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ καταδίκου ἐκείνου ἀναγνωρίζει τὸ μυστηριώδες ἐκεῖνο πρόσωπον, ὅπερ ἀναφαίνεται καθ' ἑκάστην νύκτα καὶ ταρασσει τὸν ὕπνον αὐτῆς. . .

Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταζαλίσωμεν τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» διὰ τῆς ἀφηγήσεως ἀπασῶν τῶν λεπτομερειῶν τοῦ περιπλόκου — λίαν περιπλόκου μάλιστα — τούτου δράματος, περιοριζόμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ Ἀδριανὴ ἀναγνωρίζει ἐπὶ τέλους ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ καταδίκου ἐκείνου τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐγκαταλίπει τιμὰς, δόξαν, ἐγκαταλίπει τοὺς ἐρωτας αὐτῆς, ἕνα καὶ μόνον ἔχει στοχασμὸν νὰ σώσῃ τὸν πατέρα της οὕτινος αὕτη ἄλλοτε ἐν ἀγνοίᾳ ἐπέφερε τὸν ὄλεθρον.

Εἰς εὐγενῆς κύριος ὁ κόμης Μοριὰν ἔρχεται μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ στρατάρχου καὶ ἐκζητεῖ τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ σύμπραξιν ὅπως ἐξεύρῃ τὴν μονογενῆ αὐτοῦ θυγατέρα ἣν ἐνεπιστεύσατο πρὸ 15 ἐτῶν τῇ Παιδαγωγῷ κ. Δερμιλῇ. Ὁ στρατάρχης ὁδηγεῖ τὸν κόμητα παρὰ τῇ διευθυντρίᾳ τοῦ Παρθεναγωγείου, ἣτις καὶ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ σημείου τινος παραδίδει αὐτῷ τὴν Βαλεντίνην· πλὴν ἡ ἀνθρώπινος αὕτη ψυχὴ ἔχει κάποτε τρομερὰ προκισθήματα. Ἡ Βαλεν-

τήν δὲν αἰσθάνεται πρὸς τὸν κόμητα τὴν ἀγάπην ἣν θὰ ἡσθάνετο πρὸς τὸν πατέρα της. Τὸ δὲ προαίσθημα τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον φῶς ὅπερ φωτίζει τὸ τρομερὸν μυστήριον. Ἐκ διαφόρων δὲ ἀποδείξεων καταδείκνυται ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ ψευδοκόμης οὗτος Μοριάν εἶναι ὁ δόλιος ἐκεῖνος δολοφόνος ὅστις ἔβαψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸ αἷμα τοῦ κόμητος Μοριάν καὶ τῆς ἀτυχοῦς Μαγδαληνῆς, διαρπάσας δὲ τὴν περιουσίαν τοῦ κόμητος καὶ τοὺς οἰκογενειακοὺς αὐτοῦ τίτλους ἐσφετερίσθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἠθέλησεν ἐπὶ τέλους νὰ σφετερισθῇ καὶ τὴν ἀγνὴν αὐτοῦ κόρην. Ὁ Ἰωάννης Ρενὼ ἀναγνωρίζει ἐν αὐτῷ τὸν αἰσχρὸν ἐκεῖνον κακοῦργον ὃν εἶδε δολοφονοῦντα τὸν κόμητα Μοριάν. Οὕτω ἡ ἀθωότης τοῦ Ἰωάννου Ρενὼ καταφαίνεται· ὁ δὲ ἀπλοϊκὸς Σαμβοράν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατάρχου διατελῶν, ἐπιθέτει ἐπ' αὐτοῦ τὰς σιδηρὰς ἐκείνας ἀλύσσους ὑφ' ἃς μέχρι τοῦδε ἔστενεν ὁ ἀθῶος αὐτοῦ συστρατιώτης. . .

* *

Τοιοῦτον ἐν περιλήψει τὸ ἱστορικὸν τοῦ λαμπροῦ τούτου δράματος. — Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰωάννου Ρενὼ, τοῦ ἥρωος δηλονότι τοῦ ὅλου δράματος, ἀνέλαβε νὰ ὑποκριθῇ ὁ κ. Δ. Ἀλεξιάδης· δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐν τῇ παραστάσει αὐτοῦ ὑπερέβη πᾶσαν προσδοκίαν. Ἐν δὲ τῇ ἐξεικονίσει τοῦ μυχίου ἄλγους ὅπερ κατεπλημύρει τὴν καρδίαν τοῦ ἀτυχοῦς καταδίκου ὁ κ. Ἀλεξιάδης ἦτον ἀπαράμιλλος· τὸ δὲ δημόσιον ἀντήμοιψε τὸν προσφιλῆ του ἡθοποιὸν διὰ παταγῶδων χειροκροτήσεων. — Τὸν κατὰ πρῶτον συνταγματάρχην καὶ εἰτα στρατάρχην Δουβρὺ ὑπεκρίθη ὁ ἕτερος τῶν θιασαρχῶν κ. Μ. Ἀρνιωτάκης καταδείξας διὰ μίαν εἰσέτι φοράν ὅτι ἐν τῇ παραστάσει μεγαλοπρεπῶν χαρακτήρων κέκτηται λίαν πολύτιμα συστατικά. — Τὸ πρόσωπον τῆς δολοφονηθείσης Μαγδαληνῆς ὑπεκρίθη μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιτυχίας ἡ κ. Πιπίνα Βονασέρα. — Τὸ δὲ πρόσωπον τῆς Ἀδριανῆς ὅπερ ἀμέσως μετὰ τὸν Ἰωάννην Ρενὼ εἶναι τὸ λεπτότερον τοῦ δράματος πρόσωπον ἀνέλαβε νὰ ὑποκρι-

θῇ ἡ νεαρὰ μὲν πλὴν ἐκλεκτὴ καὶ πλήρης μέλλοντος τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς ἡθοποιὸς δεσποσύνη Φιλομήλα Βονασέρα. Ἡ κ. Φιλομήλα ἔχει τὸ πολύτιμον προσὸν τοῦ ὅτι μελετᾷ καὶ κατανοεῖ καλῶς ἅπαντα τὴν σημασίαν τοῦ προσώπου ὅπερ ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ παραστήσῃ. Δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ἀκριβολεκτικῶς ὅτι κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην ἐκ τῶν χειλέων της ἐξήρτα πράγματι τὸ ἀκροατήριον.

Ἡ ἀξιόλογος δὲ καὶ λίαν παθητικὴ οὕτη ἡθοποιὸς μετὰ τοῦ κ. Ἀλεξιάδου εἰσὶν οἱ μόνοι ἐνοχοὶ οἱ προκαλέσαντες τὰ θερμὰ ἐκεῖνα ὀγκυὰ ἅτινα κατὰ τὰ συγκινητικώτερα μέρη τῆς παραστάσεως εἶδομεν ἰδίαις ὁμμασι κυλιόμενα ἐπὶ τῶν παρειῶν λίαν εὐαίσθητων τινῶν κυριῶν. Ἡ δεσποσύνη Φιλομήλα Βονασέρα ἔχει τέλος ὃ, τι ἀπαιτεῖται ὅπως ἀναδειχθῇ μίαν ἡμέραν ἐξοχος τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς ἡθοποιὸς καὶ — μὴ πρὸς κακοφανισμόν τῆς κ. Πιπίνας — ὑπερβῇ καὶ τὴν μητέρα της. — Ἡ κ. Ἑλένη Ἀρνιωτάκη μολονότι δὲν εὐρίσκετο κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὡς Βαλεντίνη, θυγάτηρ τοῦ κόμητος Μοριάν, στὰ νερά της, ὑπεκρίθη ὡσαύτως ἀρκούντως καλὰ τὸ μέρος της.

Ἐρχόμενοι τέλος εἰς τὸν ἀρχαῖόν μας φίλον τὸν κ. Νικόλαον Ζάνον λέγομεν ὅτι κατὰ πρῶτον ὡς συστρατιώτης τοῦ Ἰωάννου Ρενὼ καὶ εἰτα ὡς ἀπόμαχος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ στρατάρχου Δουβρὺ ἦτον ἀπαράμιλλος. Ὅσκις ἡ συγκίνησις τῶν θεατῶν ἀφικνεῖτο εἰς τὸ μὴ περαιτέρω ἀνεφαίνετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ κ. Ζάνος καὶ διὰ τῶν εὐφυῶν ἀστεϊσμῶν του καθιλάρυνε τὰς ὀφεις τῶν θεατῶν. Οὐδεὶς δὲ κάλλιον αὐτοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ τὸ πρόσωπον τοῦτο.

Περὶ τῆς παραστάσεως τοῦ Ὁθέλλου τῆς παρασταθείσης τὴν ἐσπέραν τῆς Κυριακῆς 26 ὁκτωβρίου θέλομεν γράψαι ἐκτενῶς εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος.

Δ. Σ.

ΓΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΑ

(Συνέχ. καὶ τέλος ἴδε τεύχος ΙΕ'. σελ. 474.)

ΣΤ'.

Καθ' ἣν στιγμήν ἡ Κ. Μαιλλάν ἐμελλε νὰ ριφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν, ἤκουσεν αἰφνιδίως κραυγὰς κατὰ τὴν παραλίαν, αἵτινες τὴν ἀνεχαίτισαν. Ἐγνώρισε τὴν φωνὴν τῆς Μάρθας. Ἀνακληθεῖσα αἰφνης εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος, ἀπέβαλε τὴν γενναϊότητά της. Ἀνίκητος τρόμος κατὰ τοῦ θανάτου ἐκείνου, ὅστις ἐμελλε νὰ καταλάβῃ αὐτὴν πλήρη ζωῆς, ἐκλόνισε τὴν ἀπόφασίν της. Ἡ θεὰ τῶν τεταραγμένων κυμάτων, χαινόντων πρὸ τῶν ποδῶν της, ἀπέσυρον αὐτὴν εἰς τὰ ὀπίσω ἐκ τοῦ τρόμου· ἡ ἔξαψις, ἥτις μέχρις ἐκείνου συνεῖχεν αὐτὴν, ἐξηφανίσθη διὰ μιᾶς. Πρὸς τί νὰ καταφύγῃ εἰς ἐγκλημα; εἶπε καθ' ἑαυτήν. Θέλει νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῆς ζωῆς τοῦ Γάστωνα! Καὶ δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο δι' αἰωνίας ἀπουσίας καὶ ἀφίνουσα τὸν σύζυγόν της νὰ φρονῇ αὐτὴν τεθνηκυῖαν;

Ἡ Ἰωάννα λοιπὸν ἀπεφάσισε νὰ δεχθῇ τὴν ζωὴν. Ἐλθοῦσα πρὸς τὴν Μάρθαν, μετέβη εἰς Γενούαν καὶ ἐκεῖθεν ἀπέπλευσεν ἀμέσως εἰς Γαλλίαν. Αὐτοῦ μετέβη εἰς χωρίον τι καὶ ἐνοικίασεν οἰκίαν, ἥτις τῇ ἐνεθύμιζε τὴν Ὠνελίαν. Ἐξῆσε μακρὰς ἡμέρας ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ, μετὰς ἀναμνήσεις της, καὶ ἀποφασισμένη σταθερῶς ποτὲ νὰ μὴν ἀποκαλύψῃ τὴν ὕπαρξίν της. Ἀπέθανε διὰ τὸν κόσμον, διὰ τὸ παρελθόν, ἀπέθανε πρὸ πάντων διὰ τὸν Γάσωνα. Ὑπὸ τοῦτον καὶ μόνον τὸν ὄρον ἐδέχθη τὴν ζωὴν. Τὴν ἀπελπισίαν της, τὰς ὀδύνας τῶν πρώτων ἡμερῶν διεδέχθη νόρκη τις καὶ ἀθυμία βαθυτάτη. Ἐπὶ τέλους κατήντησε ν' ἀποκοιμηθῇ ν' ἀπολιθωθῇ ἐν τῷ ἄλγει της, νὰ πιστεύῃ καὶ ἡ ἰδίᾳ τὸν θάνατόν της, — συνείθισε τὸν τάφον της. Δὲν ἐλάλει, δὲν παρεπονεῖτο ποτέ. Αἱ μεγάλοι θλίψεις, ὅταν κλαίωσι, κλαίουσιν ἄπαξ, ἀλλὰ τὰ δάκρυά των εἶναι ὡς θρόμβοι αἵματος, ἀληθῆ δάκρυα. Αἱ μικραὶ θλίψεις φιλαυτίας ἀποτυγχούσης, πείσματος ζηλοφθόνου, κλαίουσι κατὰ θέλησιν, καθεκάστην, εἰς πᾶσαν ἀφορμὴν, εἰς πᾶσαν ὥραν. Τὰς θλίψεις ταύτας, ὁ Θεὸς καὶ ἡ φιλία δὲν τὰς παρηγοροῦσι, καὶ τὰ δάκρυα αὐτῶν, ἅτινα δὲν ἐστάλαξαν ἐκ καρδίας, δὲν θέλουν συλλεγῇ καὶ ὑπολογισθῇ ἐν ἡμέρᾳ παρηγορίας καὶ ἀμοιβῶν.

Διὰ τὴν Κ. Μαιλλάν, τὸ ποτήριον τῶν πικριῶν ἦτο ἰσοχειλές, τὸ ἔπινε μέχρι πυθμένος. Δὲν ἦσαν πλέον αἱ πυρετώδεις αὐπνίαι, ἡ ἀνέλπιστος

πάλη, αἱ μεγάλοι καὶ σκληραὶ μάχαι τοῦ ἔρωτος· δὲν ἦσαν αἱ ὄνειροπολήσεις, τὰ μελαγχολικὰ παράπονα, ἀλλ' ἀπόγνωσις διηνεκῆς, ἡ ἀτονία καὶ ἡ ἀηδία πρὸς πᾶν ὅ,τι ἐφαίνετο ἐνέργεια, ὁ θάνατος ἐν ἐνὶ εἰς τὴν στενὴν τοῦ μνήματος περιοχὴν. Τὰ ἔτη παρήρχοντο λευκαίνοντα τὴν κόμην της. Ἀλλὰ τί πρὸς αὐτὴν ἡ δύσκολος τέχνη τοῦ γηραῖ;

Ἐκ βάθους τῆς ταιλαιπωρίας της, ἡ Ἰωάννα, ἤρε πρὸς τὸν ὕψιστον τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη καταφυγὴ τῶν μεγάλων θλίψεων. Αἱ ὀδύνας αὐτῆς ἐπλησίασαν αὐτὴν ἔτι πλέον πρὸς τοὺς ἀτυχεῖς. Ἐπεσκέψατο τοὺς δυστυχεῖς καὶ πάντες εὐλόγουν αὐτὴν περίξ ὡς πρόνοιαν. Καὶ ὁ Θεὸς εἰς ἀμοιβὴν ἐνέπνευσεν αὐτῇ τὴν ἰσχὺν τοῦ νὰ δεχθῇ τὴν ζωὴν τὴν τεθλιμμένην καὶ ξένην πάσης χαρᾶς. Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ ἀνέγνω λόγον τοῦ Γάστωνα ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ὁμοτίμων. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς Κ. Μαιλλάν ἦτο σπαραξικάρδιος. Ὁ Γάστων εὐρίσκετο εἰς Παρισίους, τιμώμενος, θαυμαζόμενος, εὐτυχής. Τὰ πάντα ἤδη ἐλησμόνησεν. Διὰ τὸν ἀγαπήσαντα, ὑπάρχει θλίψις σκληροτέρα ἴσως παρὰ τὸν χωρισμόν, παρὰ τὴν ἀποδημίαν. Εἶναι ἡ ταχέως ἀποκτωμένη βεβαιότης τοῦ ὅτι ἐλάχιστον μέρος ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν κατέχουσιν τὰ προσφιλέστερα ὄντα. Χωριζόμεθα μὲ καρδίαν ἐσπαραγμένην, ἄνευ ἐλπίδος, ἄθυμοι, καλοῦντες τὸν θάνατον. Καὶ παρέρχονται αἱ ἡμέραι, καὶ ἡ ζωὴ μᾶς προσμειδιᾷ, δὲν ἀποθνήσκωμεν. Παρέρχονται ἄλλαι ἡμέραι, καὶ μειδιδῶσι τὰ χεῖλη ὡς πρότερον, τὸ πνεῦμα καθίσταται πάλιν εὐθυμον, ἡ καρδία δύναται ἐκ νέου ν' ἀγαπήσῃ. Καὶ βραδύτερον ὅταν ἴδωμεν ὅτι οἱ ἀσθενεῖς τὸν χαρακτῆρα ἐλησμόνησαν τάχιστα, ὅτι οἱ ἰσχυροὶ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τέλους λησμονοῦσι, τότε μᾶς κυριεύει περιφρόνησις κατὰ τῆς ἀθλίας ἡμῶν φύσεως, ἀποδίδομεν εἰς τὸ σφαλερὸν αὐτῆς τὰ ἀνάνδρα παραπτώματά μας, συγχωροῦμεν ἑαυτοῖς καὶ γινόμεθα συγκαταβάτικοι πρὸς τὴν ἀχαριστίαν καὶ τὴν ἐπιτοκίαν.

Ἡ Ἰωάννα ἐφυγαδεύθη, διὰ νὰ καταστήσῃ τὸν Γάσωνα εὐτυχῇ, καὶ, ἀντίφασις παράδοξος καὶ αἰωνίως ἡ αὐτὴ! δὲν δύναται νὰ προσοικειωθῇ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἐπαναβλέπουσα αὐτόν, θέλει τὸν εὖρη εὐτυχῇ.

Ἀλλ' ἡ πρώτη αὕτη ἐντύπωσις δὲν διήρκασε, καὶ πάραυτα σχεδὸν ἡ Κ. Μαιλλάν ἐδόξασε τὸν Θεόν, ὅτι εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς της. Ἐκτοτε παρηκολούθησε κατὰ βῆμα τὸν Γάσωνα εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ, καταδιδρώσκουσα μακρόθεν ἐκάστην λέξιν του, παρακαλοῦσα τὸν Θεόν ν' ἀναδείξῃ αὐτὸν νικητὴν, εὐτυχῆς ὅτι ὑπηρετεῖ διὰ

τοῦ μαρτυρίου της τὰ ἱερὰ συμφέροντα, ἅτινα ὑπερασπίσθη ὁ πατήρ της. Ἀλλ' ὅμως, πρέπει νὰ τὸ εἰπώμεν, πολλάκις λύπη τις κατένυγε τὴν καρδίαν τῆς Ἰωάννης, καὶ εἰς τὰς νύκτας αὐτῆς ἔκραζε πρὸς τὸν Γάστωνα, ἐρωτῶσα αὐτὸν διατὶ τὴν ἐγκατέλιπεν, ἀλλ' ἦσαν ταῦτα νέφη διαβατικά, σκεδαζόμενα ἅμα τῇ ἐγέρσει. Εἶδε τὸν Γάστωνα ἀλληλοδιαδόχως μεγαλυνόμενον, παρευρίσκετο νοερῶς εἰς τοὺς θριάμβους του, ἐγνώρισε τὴν προσεχῇ ἀνάβασίν του εἰς τὴν ὑπουργικὴν ἑορὰν. Ὡ! διατὶ δὲν δύναται ν' ἀναχωρήσῃ, νὰ τὸν ἰδῇ ἐν τῷ κρυπτῷ, ν' ἀκούσῃ τῆς φωνῆς του ν' ἀναπνεύσῃ τὸν ἀέρα, ὃν ἀναπνέει καὶ αὐτός! Ἀλλ' ἀνέγνωρίζετο! Ὅχι, οἱ θεινεῶτες δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχονται τῶν τάφων των. Ἐπειτα, ἦτο βεβχία, ὅτι ἀφοῦ τὸν ἔβλεπεν, ἡ δύνατο πλέον νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτοῦ, νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίας μονώσεως; Ὅχι, χρεωστεῖ νὰ τελέσῃ ὁλόκληρον τὴν θυσίαν της. Θέλει νὰ ζήσῃ ἵνα ᾗ μάρτυς τῶν θριάμβων του, ἵνα συμπράξῃ αὐτῷ διὰ τῶν εὐχῶν της καὶ τῶν παρακλήσεων. Δὲν θέλει ν' ἀποθάνῃ.

Ἀλλ' ἐνῷ ὑποτεταγμένη εἰς τὸ πεπρωμένον της, καταβιβρώσκει καθ' ἐκάστην τὰς σελίδας, ὅσαι περὶ τοῦ Γάστωνα τῇ λέγουσιν, αἶφνης μανθάνει τὸν γάμον τοῦ Κ. Μαιλλάν. Τότε αἱ φρένες της ἐξίστανται. Νυμφεύεται! καὶ αὕτη, ἡ σύζυγός του, ζῇ εἰσέτι! Εἶναι ἐγκλημα τοῦτο, ἡ δύνατον νὰ γίνῃ. Διατάττει τὴν Μάρθαν νὰ ἐτοιμασθῇ. Τί ὑπάγει νὰ πράξῃ; τί βούλεται; κ' ἡ ἰδία τὸ ἀγνοεῖ.

Μετὰ πολλοὺς κόπους φθάνει εἰς Μαιλλάν. Περιμένει εἰς τι χωρίον· λαμβάνει πληροφορίας περὶ τῆς διδομένης αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἑορτῆς, καὶ δὲν ἐξέρχεται δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τοῦ ξενοδοχείου εἰς ὃ κατέλυσε. Δὲν εἶναι πλέον περικαλλῆς, ἐὰν μὴ διὰ μόνης τῆς καλλονῆς τῆς θλίψεως. Τὰ ὅμματά της εἶναι ἐσθεςμένα τὸ σῶμά της κυρτοῦται, αἱ τρίχες της ἐλευκάνθησαν· φοβεῖται μολათαῦτα μὴ ἀδιάκριτός τις περιέργεια κατορθώσῃ νὰ τὴν μαντεύσῃ.

Ἀλλ' ὅτε ἡ νύξ ἐπῆλθε, κατευθύνεται μόνη πρὸς τὸν κῆπον. Θέλει νὰ ἐπανίδῃ τὸν Γάστωνα, νὰ τὸν ἐπανίδῃ τελευταίαν φορὰν καὶ ν' ἀποθάνῃ. Δὲν θέλει ζήσῃ πλεיותרον χρόνον, διότι ὁ Γάστων νυμφεύεται. Δὲν πιστεύει ὅμως ἀκόμη τὴν εἶδῃσιν ταύτην. Ἀδύνατον ὁ Γάστων νὰ δώσῃ τὴν χεῖρα του καὶ τὴν καρδίαν του εἰς ἄλλον.

Καθ' ὁδόν, σταματᾷ πρὸς τῆς οἰκίας, ἣν κατήκνησεν ἄλλοτε· τὴν θεωρεῖ, οὐδὲν ἐν αὐτῇ μετέβληθη. Ἐκεῖ ἔζησε κοράσιον, ἐκεῖ ἀπῆλθεν ἡ μήτηρ της εἰς οὐρανοὺς, ἐκεῖ ἐγεννήθη ὁ πατήρ

της. Ὡ! πόσον ἤθελαν δυσκολευθῇ νὰ τὴν γνωρίσωσιν, οἱ μακαρίζται οὗτοι φίλοι τῆς νηπιότητός της, ἐὰν τὴν ἐπανεβλεπον τώρα! Πόσον δὲ πικρὰ ἤθελον κλαῦσαι, εὐρίσκοντες αὐτὴν παρηκμακυῖαν προῶρως, περίλυπον, καὶ εἰς τὴν βεβαίαν ταύτην ἄβυσσον τῶν δεινῶν κατακρημνισθεῖσαν! Ἐμβαίνει εἰς τὸν κῆπον, πλησιάζει εἰς τὴν λίμνην. Ἡ ἑορτὴ εἶναι λαμπρά, ὡς τὴν ἡμέραν, ἣν ἐνθυμεῖται, τὸ κῆμα ἔμενεν ἀτάραχον, ὁ οὐρανὸς γλαυκός, ἡ φύσις νέα. Μόνη αὐτὴ ἐγήρασε, συνετρίβη, εἶναι ἐτοιμοθάνατος.

Προχωρεῖ πρὸς τὸν πύργον, εἰς μάτην ἐλπίζουσα νὰ ἰδῇ τὸν Γάστωνα. Περιτρέχει τὸν κῆπον ὅλον καὶ ἐπιστρέφει παρὰ τὴν λίμνην, κεκμηκυῖα ἐκ τοῦ κόπου καὶ τῶν συγκινήσεων. Καθίζει ἐπὶ τινος ἐδωλίου, δὲν ἔχει πλέον τὴν δύναμιν, οὔτε νὰ σκεθῇ, οὔτε νὰ ὑποφέρῃ. Θόρυβος φωνῶν πλησιάζων ἐξάγει αὐτὴν τοῦ ληθάργου της. Αἶρει μετὰ κόπου τὴν κεφαλὴν. . . Ἀναγνωρίζει τὸν Κ. Μαιλλάν καὶ τὸν υἱὸν του καὶ κρύπτεται εἰς τὸ φύλλωμα. Ὁ Γάστων καὶ ὁ μαρκίων ἐρχονται καὶ καθίζουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου, ὅπερ πρὸ ὀλίγου ἀφῆκεν αὐτὴ. Ἡ Ἰωάννα ἀκούει τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν προσφιλεῖ· τείνει τὸ οὖς. Ὁ Κ. Μαιλλάν ὁμιλεῖ περὶ συνοικεσίου εἰς τὸν υἱὸν του. Ἀκούει τὰς παρακλήσεις τοῦ μαρκίωνος, τὴν ἀπάντησιν τοῦ Γάστωνα, τὴν ἀντίστασιν του, τὰς ἀμφιβολίας του. Δέεται παρὰ Θεοῦ γενναιότητα καὶ στηρίζεται μόλις κατὰ τινας δένδρου. Ἀλλ' ὅταν ὁ Γάστων ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις τοῦ πατρὸς του, ὅταν ὑπόσχεται νὰ τὸν ὑπακούσῃ, νὰ λάβῃ γυναῖκα ἐὰν εἶναι ἀνάγκη, τότε πυκνὸν κάλυμμα κατέρχεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἰωάννης, ἀφίησι κραυγὴν καὶ πίπτει κατὰ γῆς. Δὲν ἀπώλεσεν ὅμως πᾶσαν αἴσθησιν καὶ διακρίνει τοὺς λόγους τοῦ μαρκίωνος. «Πάλιν αὐτὴ ἡ γυνή, πάντοτε αὐτὴ.» Αἱ λέξεις αὗται αἱ μεστὰ ἀπογνώσεως καὶ ἐπιτιμήσεως, τὴν θανατόνους, λειποθυμεῖ.

Συνελθούσα εἰς ἑαυτὴν, ἡ Κ. Μαιλλάν εὐρέθη κατὰ κεκλιμένη εἰς κοιτῶνά τινα τοῦ πύργου βλέποντα πρὸς τὴν αὐλήν. . . Ἡ Ἰωάννα μένει πολλὴν ὥραν χωρὶς νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματός της. Τὸ φῶς τοῦ λύχνου ρίπτει εἰς τὸν κοιτῶνά της λάμψιν ἀμυδράν. Ἀγωνίζεται ν' ἀνακαλέσῃ τὰς ἐνθυμήσεις της. Αἱ ἰδέαι της εἶναι ἀόριστοι, ἡ κατὰληψίς της συγκεχυμένη. Θεάματα παράδοξα διέρχονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Ἡ μακρυνὴ ἁρμονία τῆς μουσικῆς φθάνει ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὰς ἀκοάς της. Αἶρνης ἐννοεῖ τὰ πάντα. Τὸ παρελθόν, τὸ ἐνεστὼς, τὸ μέλλον διαφωτίζονται ὑπὸ ἀπαισίων

λάμπει. Ἐννόησεν, ἐνθυμεῖται. Δὲν εἶναι ὄνειρον ἢ ἔλευσίς της εἰς Μαιλλάν, ἢ διάβασίς της διὰ τοῦ κήπου, ὁ προσεχὴς γάμος τοῦ Γάστωνος, ἢ λειποθυμία της πλησίον τῆς λίμνης. Ἡ μουσικὴ αὐτῇ, ὁ θόρυβος εἶναι τῆς ἐορτῆς, ἥτις διαρκεῖ· τὰς λέξεις ταύτας, τὰς ὁποίας ἀναγινώσκει γεγραμμένας ἐπὶ τοῦ τοίχου πυρίνοις γράμμασι. « Πάλιν αὐτῇ ἡ γυνὴ! πάντοτε ἡ αὐτῇ! » ὁ μαρκίων τὰς εἶπε πρὸ μικροῦ.

Ἡ Ἰωάννα ἐγείρεται ἐπὶ τῆς κλίνης της, δεινόν τι ἔχουσα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἰδρῶς ἔρρεεν ἀπὸ τοῦ προσώπου της, τὰ χεῖλη της ἔτρεμον. Ἐπιθέτει τὴν χεῖρά της εἰς τὴν ἄτακτον κόμην της, πικρὸν μειδιῶσι τὰ χεῖλη της. Εἶναι παρὰ φρων. Ὡχρὰ ὡς ὁ θάνατος, ὁρμᾷ ἔξω τῆς κλίνης, ἀνοίγει τὸ παράθυρον καὶ ὑπάγει νὰ ριφθῇ εἰς τὴν τάφρον τοῦ πύργου. Ἀλλὰ χεῖρ ρωμαλαία συνέχει αὐτήν.

— Ἰωάννα, λέγει αὐτῇ σιγαλῶς φωνή τις ἀγαπωμένη, διατὶ θέλεις ν' ἀποθάνῃς, ἀφοῦ εἶμαι πλησίον σου.

Ἡ Κ. Μαιλλάν βλέπει κατ' ἀρχὰς τὸν Γάστων· χωρὶς νὰ τὸν γνωρίσῃ καὶ εἶτα κραυγάζει.

— Σὺ, σὺ ἐδῶ, Γάστων! ὦ! συγγνώμην! εἶμαι ὁ κακὸς δαίμων σου, εἶμαι κατηραμένη! Πάλιν αὐτῇ ἡ γυνὴ, πάντοτε αὐτῇ!

Ρίπτεται εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κ. Μαιλλάν, τὸν θλίβει ἐπὶ τοῦ στήθους της, καταφιλεῖ αὐτόν.

Καὶ ἐνῶ ὁ Γάστων τὴν βλέπει, βυθισμένος εἰς ἄφρονον θεωρίαν, καὶ μετ' ἀνεκφράστου ἐκείνου, αὐτῇ, ταχέως ὡς ἀστραπή, ὁρμᾷ πρὸς τὸ παράθυρον, καὶ δι' ἐνὸς ἄλματος μανιώδους ρίπτεται κάτω. Καὶ ἀφοῦ προσέκρουσε δις ἐν τῇ πτώσει αὐτῆς κατὰ τοῦ τοίχου, πίπτει ἐντὸς τῆς τάφρου, τεθραυσμένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν, συντετριμμένον καὶ καθημαγμένον τὸ σῶμα.

Ἀλλ' ὁ Θεὸς εὐσπλαγχνίσθη τὸ ἄτυχόν καὶ πολυπαθὲς τοῦτο πλάσμα. Δὲν συνεχώρησεν ὥστε ἡ ψυχὴ αὐτῇ, πλέον δυστυχῆς ἢ ἐνοχός, νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν φέρουσα ἐγκλήματος ῥύπον. Ἡ Ἰωάννα πίπτουσα, δὲν ἐφρονεύθη. Μεταφερθεῖσα εἰς τὸν κοιτῶνά της διὰ κρυπτῆς τινος κλίμακος, ἀνέλαβε τὰς φρένας της. Ἐπρόφθασε νὰ μετανοήσῃ, ἐξηγορεύθη τὸ ἁμάρτημά της, καὶ ἔτυχεν ἀρέσεως.

Καὶ ἐνῶ ἐν τῷ πύργῳ, ἐκτὸς τοῦ μαρκίωνος καὶ τινων πιστῶν ὑπηρετῶν, οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸ συμβαῖνον τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁρᾶμα, ἡ Κ. Μαιλλάν ἐξέπνευσε τὴν αὐγὴν, ἔχουσα τὴν χεῖρά της εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Γάστωνος, γαληνιαία καὶ δευμένη τοῦ Θεοῦ νὰ παραλάβῃ αὐτήν ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ εὐσπλαγχνίᾳ του. Ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου καὶ τῶν χορῶν, οἵτινες δὲν ἔπαυσαν

εἰς τὴν παστάδα τοῦ πύργου.

Διεφώτισε τέλος ἡ ἡμέρα, οἱ τελευταῖοι ἤχοι τῆς ὀρχήστρας ἐξέπνεον, οἱ προσκεκλημένοι ἄφινον τὸν πύργον. Ἡ ἐορτὴ ἐτελείονε.

Ζ'.

Τὴν 25 Αὐγούστου 1834, ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, ἱερεὺς εἰσῆρχετο περὶ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν πύργον τοῦ Μαιλλάν. Ἦτο μόλις τεσσαρακοντούτης, ἂν καὶ ἐφαίνετο ὢν τοῦλάχιστον πεντηκοντούτης. Τὸ μέτωπόν του ἦτο φαλακρὸν καὶ φέρον βαθείας ρυτίδας, τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν καὶ κεκοπιακῶς. Ἦτον ὁ Γάστων.

Εἰς τὸν πύργον ἐπεκράτει πένθιμος σιωπὴ, ὡς εἰ σιωπὴ τοῦ θανάτου. Ἦτο παρὼν τῶν ὁ θάνατος. Ὁ μαρκίων Μαιλλάν ἐφαίνετο μόνον τὴν ἔλευσιν τοῦ υἱοῦ του περιμένων ἵνα ἐκπνεύσῃ. Ὁ Γάστων ἔλαβε τὴν τελευταίαν πνοὴν τοῦ πατρὸς του, τοῦ ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ διενυκτέρευσε γονυπετῆς καὶ ἐν προσευχαῖς, τὸν ἀπέθεσε ἰδίαις χερσὶν εἰς τὸ νεκρικὸν φέρετρον ἀφοῦ τὸν ἡσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον.

Ὁ μαρκίων ἐτάφη εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ πύργου εἰς τὴν κηδεῖαν του συνέρρευσε πλῆθος ἄπειρον.

Ὁ Γάστων ἀνέγνω τὴν νεκρόσιμον ἀκολουθίαν ἔρριψε πρῶτος τὸν χοῦν ὅστις ἀντήχησεν ὑπόκωφος ἐπὶ τοῦ φερέτρου, καὶ ἀνατείνας τοὺς ὀφθαλμούς εἰς οὐρανόν, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

— Ἰωάννα, πάτερ μου, βλέπομεθα ἐν οὐρανοῖς!

Τὴν ἐπιοῦσαν, τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, ἐμακρύνθη ἀπὸ τὸ Μαιλλάν, ὅλος ἤδη ἀπιστωμένος εἰς τὰ νέα καθήκοντα τῆς ἱερᾶς διακονίας του.

Συντριβείς εἰς τοὺς ἐρωτάς καὶ τὰς φιλοδοξίας του τὰς ἐγκοσμίους κατέφυγεν ἐν Κυρίῳ. Ἀφοῦ πολλὰ ὑπέφερεν αὐτός, ἐγένεν ἱερεὺς ἵνα δύναται νὰ κομίσῃ παρηγορίαν εἰς τοὺς ἄλλους.

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

Δικαίως καὶ ἐλλόγως καθωρίσθη ἡ σύστασις τῶν Παρθεναγωγείων. Ἄπας ὁ χριστιανικὸς κόσμος καταθυμίως εὐαγγελίζεται τὴν θεῖαν ἐκείνην οἰκονομίαν, δι' ἧς κατωρθώθη ἡ συνδιαλλαγὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐορτάζει τὴν μνήμην τῆς χειραφετήσεως τούτου ἐκ τῆς ἁμαρτίας, καθ' ἣν ἀποκαθίσταται εἰς τὴν περίβλεπτον ἐκείνην εὐδαιμονίαν πρὸς ἣν κατ' ἀρχὰς προω-

ρίσθη. Ὁ ἄνθρωπος, ἐξοκείλας εἰς τὴν ἁμαρτίαν 50 καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας διετέλει ὑπὸ τὸ βάρος τῆς θείας δικαιοσύνης, ἐστέναζεν ὑπὸ τὸν δυσβάστακτον κλοιὸν τῆς προπετοῦς ἁμαρτίας ἐξ ἧς δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ ἀνακύψῃ. Ὑπέκυπτε μὲν εἰς τὴν θείαν δικαιοσύνην, προσεδόκα ὅμως καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπεικειᾶς καὶ φιλαγαθότητος αὐτοῦ.

Τέλος παρουσιάσθη ἡ φαιδρὰ ἐκείνη ἡμέρα, καθ' ἣν εὐηγγέλισε διὰ τοῦ ἀγγέλου τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡμῶν ἐκ τῆς ἁμαρτίας, χάριτι τοῦ ἐνσαρκωθέντος ἐν τῇ γυναικὶ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ.

Συγχρόνως δὲ διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς γυναικὸς ἐκ τῆς ἐπονειδίστου καὶ ἐξευτελιστικῆς θέσεως, διὰ τῆς ἀνυψώσεως εἰς τὴν ἀληθῆ ἀξιόπρεπὴ θέσιν πρὸς ἣν ἡ εὐαγγελικὴ διδασκαλία τὴν γυναῖκα προσδιώρισεν.

Ἀναγκαίως λοιπὸν ἐπιστραφῶμεν πρὸς τὴν προεωγγελικὴν ἐποχὴν, ἀναδιφῆσωμεν τὰς πρὸ λυσελίδους δέλτους τῆς γεραρᾶς ἀρχαιότητος, ὅπως κατανοήσωμεν πῶς παρεγνώρισθη ἡ κλήσις καὶ ὁ προορισμὸς τῆς γυναικὸς, καὶ τί ὁλόθρια ἀποτελέσματα συνεπήγαγεν ἡ τοιαύτη καταστάσις ἐπὶ τῆς πορείας τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας.

Ἡ Παλαιὰ Γραφή, θεία ἔμπνευσις οὕσα κηρύττει τὴν γυναῖκα σύντροφον καὶ συμβοηθὸν τοῦ ἀνδρός. Ἀλλ' ὁ φίλαρχος καὶ δεσποτικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ παρεμόρφωσε καὶ ἐξεμεταλλεύθη τὴν ἔκφρασιν: «καὶ ἔσῃ ὑπὸ τὰς προσταγὰς τοῦ ἀνδρός», καὶ οὕτω ἐκώφευσεν εἰς τὰς φωνὰς τῆς συνειδήσεως ἐκώφευσεν εἰς τὰ ἀκαταμάχητα ἐπιχειρήματα τὰ ἀποδεικνύοντα τὴν γυναῖκα ὡς ἀδιάρρηκτον αὐτοῦ σύντροφον καὶ ὡς ἀληθῆ παραγωγὸν τῆς κοινωνικῆς εὐδαιμονίας, ἐκώφευσεν ἀναισθητῶς, καὶ ἑαυτὸν μὲν ἐθεώρησεν ὡς κέντρον περὶ ὃ στρέφονται πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τείνοντα πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτοῦ, τὴν δὲ γυναῖκα ὡς συμπλήρωμα τῆς τοιαύτης ἀπολαύσεως, ὡς ὃν πρὸς τοῦτο μόνον πλάσθεν, ἄνευ σκοποῦ ἱερωτέρου, ἄνευ ὑψηλοτέρας τινοῦ κλήσεως. Ὅποια ὅμως πλάνη καὶ ἐξάμβλωσις τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων ὑφ' ὧν πεπρωκισμένος

ἐξῆλθε τῶν χειρῶν τοῦ Πλάστου; Κακοδαίμων, ἐπλανήθης μὴ χειραγωγούμενος ὑπὸ τοῦ λόγου σου, ἐπλανήθης ἐν τῇ ἀράτῳ σου ἐπιθυμίᾳ τῆς εὐδαιμονίας, ἀπέτυχες ζητῶν εὐδαιμονίαν ἀνύπαρκτον, εὐδαιμονίαν μὴ ἐπιτευκτὴν ἄνευ τῆς συνεργασίας καὶ συμμετοχῆς τῆς γυναικὸς, ἦν τόσον καταφρονεῖς προπηλακίζεις καὶ ἐκμυκτηρίζεις· καὶ ὑποθέτεις τοῦτο ὡς τὴν ἀληθῆ σου ἀνύψωσιν. Κενοδοξία, ματαιότης καὶ ἀλαζονία!

Ἡ ὀρθὴ παρατήρησις ἐπὶ τῆς τότε ἐποχῆς ἀποδεικνύει ψηλαφητῶς τὸ λάθος ὅπερ διέπραξεν ἡ κοινωνία μὴ ἀποδοῦσα εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἀληθῆ ἀξίαν, μὴ ἐκτιμῶσα, μὴ ἀναγνωρίζουσα τὴν βαρύτητα ἣν ἔχει αὕτη ἐπὶ τῆς καθ' ὁλοκληρίαν ἀναμορφώσεως τῶν κοινωνιῶν. Διότι ἀπαξ παραδεκτῆς γενομένης τῆς ἀρχῆς ὅτι, ἡ ὅλη πορεία τῆς κοινωνίας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν οἰκογενειῶν, εὐκόλως ἐννοεῖται, τί σημαίνει ἡ γυνή, πρὶα ἡ ἀξία, καὶ ποῖος ὁ προορισμός. Παραγνώρισαντες ὅμως τὴν ἐνότητα τῆς σκοπήμοότητος ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὑπέταξαν τὸ ἓν εἰς τὸ ἕτερον, ἀποδώσαντες συγχρόνως ἀποκλειστικὸν σκοπὸν εἰς ἐκεῖνο καὶ ποῖον νὰ δουλεύῃ τυφλῶς εἰς τὰς ἀλόγους ἐπινεύσεις τοῦ ἀνδρός.

Κοινωνία βασιζομένη ἐπὶ τοιαύτης ἀρχῆς οὐκ ἔστι βιώσιμος, εἶναι πρόσκαιρος, εἶναι ἐν καταστάσει ἀποσυνθέσεως. Τοιαύτας κοινωνίας ἐσχηματίσαν οἱ Ἀσιανοὶ, κοινωνίας ἀτελεῖς, διότι ἀπέκλεισαν ἐκ τούτων τὴν γυναῖκα. Ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ περὶ τοῦ θέματος τούτου ἀναδιφῆται ἀνευρίσκομεν ἑτέραν πορείαν παρὰ τοῖς ὁμηρικοῖς Ἑλλησιν. Ἐνταῦθα δὲν βλέπομεν ταύτην εἰς τὸν γυναικονίτην κεκλεισμένην, καὶ διαδραματίζουσαν τὸ κωφὸν πρόσωπον ἐν τῇ καθόλου κοινωνικῇ τοῦ λαοῦ τούτου συμβιώσει. Ἐνταῦθα δὲν εἶναι ἡ γυνὴ δούλη τοῦ ἀνδρός καὶ ἀπλῆ φύλαξ τοῦ θησαυροῦ καὶ τῶν πραγμάτων, οὐχί, εἶναι τὸ κινουὺν ἐλατήριον, καὶ ὁ μοχλὸς τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς εὐδαιμονίας. Ἐνταῦθα παρουσιάζεται σεβαστὴ καὶ τιμωμένη ὑπὸ τοῦ ἀνδρός καὶ τῶν τέκνων. Παρουσιάζεται ἀπόλυτος ἰθύνων τῶν ἑσῶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἑξῶ. Διατί ὅμως ἡ τοιαύτη ἡγεμονία; Διότι παρὰ

ταῖς ὁμηρικαῖς γυναῖξιν ὑπῆρχον οἱ ἀπαραίτητοι τύποι αἱ προσήκουσαι ἀρεταὶ ὑποχρεοῦσαι τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας εἰς τοιοῦτον σεβασμόν.

Ἀπλότης, σεμνότης, καρτεροψυχία καὶ φειδῶ, τὸ δὲ ἐπὶ πᾶσιν ἡ τῶν ἡθῶν ἀυστηρότης περι-κοσμοῦσι τὰς ὁμηρικὰς γυναῖκας· ὡς κορωνίς δὲ πασῶν τούτων ὑπέγκειται τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα τὸ χαλιναγωγοῦν καὶ περιορίζον τὰς χα-μερπεῖς τῆς ψυχῆς κλίσεις. Ὄντως ἄξια σεβα-

σμοῦ, ἄξια ἰθύντορες τῆς οἰκογενείας, ἄξια μὲν τῆς παρὰ τῆς συζύγου ὑπολήψεως, ἀντάξια δὲ τῆς κλήσεως καὶ τοῦ προσορισμοῦ. Ἴδου ὅποια τις παρουσιάζεται ἡ γυνὴ ἐν τῇ ὁμηρικῇ ἐποχῇ.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ θέσις αὐτῆς δὲν διετηρήθη καὶ εἰς τὰς κατόπιν ἐποχὰς, ἡ μετὰ τῶν Ἀσια-νῶν σύγχρωσις ἐπέφερε σπουδαίαν μεταβολὴν εἰς τὰ ἥθη αὐτῶν. Ἐπελάθοντο τῆς χαριέσσης καὶ πλήρους εὐδαιμονίας ἀφελοῦς οἰκογενειακῆς

ΔΕΡΒΙΣ ΠΑΣΣΑΣ (Γενικὸς διοικητὴς Σκῆδρας).

συμβιώσεως. Οὕτω δυστυχῶς ἐν τῇ ἐποχῇ καθ' ἣν ὁ Ἕλλην παρήγαγε τὰ ὑπερφυῆ ἔργα, διὰ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Φειδίου, Ἰκτίνου καὶ Καλλικράτους, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐμπνεό-μενος ὑπὸ τῶν ἐκφράσεων τοῦ Ὁμήρου

ἦ· καὶ κυανέησιν ἐπ' ὀφρῦσι νεῦσε Κρονίων
ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· τὸν δὲ μέγαν ἐλέλιξεν Ὀ-
λυμπον,

Ὁ Φειδίας κατεσκεύασε τὸ περίφημον ἐκεῖνο ἄγαλμα ἔνθα παριστᾷ ἅπαν τὸ ἰδανικὸν ὕψος τῆς θεότητος καὶ μὲ τὸ ὁποῖον ἐστόλισε τὸ αἰμί-

μητον ἐκεῖνο τῆς τέχνης προϊόν, τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὁ Ἕλ-λην ἀντεπροσώπευε τὸ ἰδανικὸν στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ, προετοιμάζετο καὶ ἡ πτώσις παντὸς γενναίου φρονήματος καὶ ἐφαίνοντο τὰ προσίμια τῆς πολιτικῆς ἀποσυνθέσεως. Πόθεν ἡ τοιαύτη κατάστασις; Ἐξ ὧν εἶπον ἐν τοῖς προηγουμέ-νοισι περὶ τῆς ἐπιρροῆς ἣν ἐξασχεῖ ἡ γυνὴ ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐννοεῖτε καὶ τὰ αἷτια τῆς τοιαύ-της καταστάσεως.

Ναί, ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία παρίστα τὸ ἀνα-ξιοπρεπὲς πρόσωπον διότι ἐξωρίσθη αὐτῆς ἡ γυ-

νή· ἡ κοινωνικὴ καὶ ἰδιωτικὴ εὐδαιμονία ἐκλονίσθη· διότι ἡ γυνὴ δὲν ἐβασίλευεν ὡς ὑπερτάτη ἡγεμονίς ἐν ταύτῃ. Παρέλυσαν τὰ ἥθη, διότι ἡ φωνὴ αὐτῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ δὲν ἦτο σεβαστὴ καὶ ἐν γένει ἡ ἐλληνικὴ κοινωνία ἔβαινε τὸ θούριον ρεῦμα τῆς καταφορᾶς καὶ καταπτώσεως, διότι ἡ γυνὴ καὶ πάλιν ἐκλείσθη εἰς τὸν γυναικωνίτην ἐξηυτελισμένη καὶ περιφρονημένη ἀναξία τῆς ἱερᾶς αὐτῆς κλήσεως. Ἡ τοιαύτη κατάστασις ἔβαινε ἐπὶ τὰ χεῖρω, διὰ τῆς ὁσημέραι ἐπιτεινομένης ἐπιρείας τῶν ἀσικνῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων.

Εὐτυχῶς ὁμως ἤγγικε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, παρουσιάζεται ὁ Χριστιανισμὸς ἀναγεννητῆς καὶ ἀναμορφωτῆς τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ διδάσκαλος τῶν ἀληθῶν ταύτης συμφερόντων.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΠΟΙΗΤΕΙΣ

Η ΜΙΚΡΑ ΜΑΡΚΗΣΙΑ.

Σιωπὴ! περνᾷ γελῶσα ἡ μικρά μας μαρκησία, κυανᾷ ἐνδεδυμένη καθὼς νύμφη τοῦρανοῦ· εἰς τὸ βλέμμα της πλανᾶται χαρμονὴ τις μακαρία καὶ τὸ γέλασμά της εἶναι γέλασμα φαιδρουῦ πτηνου.

Σιωπὴ, ναί, σιωπὴ,
καὶ περνᾷ ἡ μαρκησία.

Σιωπὴ! ζητεῖ θωπείας κόμη της ἡ μεταξίνη καὶ ἡ μέση της ἀγάπης ἐναγκαλισμὸν καλεῖ· ἡ χαρίεσσα μορφὴ της χάριν κύκλω της ἀφίνει· εἶναι νέα γλυκυτάτη καὶ ἀγαπητὴ πολὺ.

Σιωπὴ, ναί, σιωπὴ,
καὶ περνᾷ ἡ μαρκησία.

Σιωπὴ! ἰδέτε, φίλοι, τὸν ὠραῖον καὶ ἀθρόν της, τὸν κομψὰ περιδεμένον πόδα της τὸν τορνευτόν· σιωπὴ! κρατεῖ σ' τὰ χεῖλη τὸν μικρὸν τὸν δάκτυ-

[λόν της,
κ' ἐγὼ βλέπω, ἐν της βλέμμα, ἐν μειδιάμα ζητῶν·
πλὴν ματαίως... σιωπὴ,
καὶ περνᾷ ἡ μαρκησία.

Σιωπὴ! ὅταν ὠραίαν αὐτὴν λέγω, δὲν πιστεύει, πρὸς τὴν γῆν τὸ βλέμμα κλίνει καὶ μοὶ κράζ'—
[α ὑποκριτά!]

Ἴδετέ την κ' εἶπατέ μοι, φίλοι μου, ἂν δὲν μαγεύῃ ἡ μικρά μας μαρκησία μὲ τὰ κάλλη της αὐτά...
Σιωπὴ, πλὴν, σιωπὴ,
καὶ περνᾷ ἡ μαρκησία.

Σιωπὴ! νὰ μὴ τ' ἀκούσῃ· μετριοφρονεῖ ἡ φίλη· ἂν θυμώσῃ, ποῦ νὰ φύγῃ νὰ κουβῶ ὁ δυστυχής; Κάλλιον νὰ μειδιῶσι τὰ κοράλλινά της χεῖλη καί, ἐνῶ περνᾷ γελῶσα, νὰ τὴν βλέπω εὐτυχής!
Σιωπὴ, ναί, σιωπὴ,
καὶ περνᾷ ἡ μαρκησία.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΠΑΠΗΑΖΟΓΛΗΣ.

Ο ΜΑΙΟΣ.

I

Φεύγουν τὰ νέφη· φεύγουσι τοῦ σκυθρωποῦ χειμῶνος καὶ τῆς φαιδρᾶς ἀνοξείας τὴν εὐοσμον προΐαν ὡς φεύγει τὸν παράπονον καὶ σθένεται ὁ στόνος εἰς ἐρωμένης φίλημα εἰς τρυφερὰν θωπείαν.

Φεύγουν τὰ νέφη· ἐποχὴ παρήγορος τοῦ βίου καθ' ἣν μικρὰν ἀνάπαυαν ἀλλ' ὅχι καὶ γαλήνην, εἰς ὄρμον ἤρεμον, γλυκὺν μυρτοττεροῦς τοπεῖου — ἀνακαλύπτ' ἡ ἄκατος μετὰ τὴν μαύρην δίνην.

Φεύγουν τὰ νέφη· ἑορτὴ μεγάλη, τῶν ἀνθέων· εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ἔρωτος σκιρτᾷ ἡ ἀνθρωπότης· ἀκούεται ἀρμονικὸς ὁ κρότος τῶν χειλέων, καὶ ψάλλει ὑπὸ τὸ φύλλωμα ἡ ἀηδὼν νεότης.

II

Ψάλλε, νεότης εὐθυμος, τὸν Μάϊόν σου ψάλλε, πρὶν ἔλθῃ τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ βορρᾶς φυσήσῃ πρὶν σβέσσωσι τοὺς πόθους σου ὠχραὶ φροντίδες ἄλλαι, ψάλλε, νεότης εὐθυμος, πρὶν ἡ ρυτίς ἀνθήτῃ.

Πῶς σὲ ζηλεύω! ἐλαφρὰ, τρελλή, ἐνθουσιῶσα, μὲ ἐστεμμένον μέτωπον μὲ ἄσμα εἰς τὸ στόμα, σπείρεις παντοῦ μειδιάμα εὐφρότυνον, καὶ τότε γεννῶνται ὄνειρα χρυσᾷ εἰς τ' ἀφελές σου ὄμμα,

Πῶς σὲ λυποῦμαι! Λύριον χλωμὴ ἀπηυδηκυῖα θὰ ρίπτῃς ὄμμα νοσταλγοῦν εἰς ἄνθη μαραμμένα καὶ θέλει κλίνει ἀπειλὴς ἡ κεφαλὴ, βαρεῖα. Τὰ ἔτη τῆς νεότητος θὰ ἦνε περασμένα.

Ἵπνωττει ἐν τῇ συμφορᾷ ἡ γρατὰ ἀνθρωπότης, καὶ ἐν, ἐν μόνον ὄνειρον τὸν βίον της ἡδύνει, εἶνε τὸ ὄνειρον αὐτὸ τὸ ἔαρ, ἡ νεότης, κ' εἶνε γλυκὺ τὸ ὄνειρον ἀλλὰ ταχέως σβύνει.

III

Ὅλοι φαιδροὶ παύρονται ὅλοι φαιδροὶ ἐμπρὸς μου καὶ τὰς μυρσῖνας ὀρέπουσιν ἐκ τῶν χλωρῶν λειμώνων μόνος ἐγὼ ἐκ τοῦ φαιδρουῦ δὲν δρέπω τούτου κόσμου... ἀνθίζουσιν οἱ Μάιοι διὰ Μαΐου μόνον.

Δὲν δρέπω· μόνος σκυθρωπὸς βαίνω βραδύς· δὲν δρέπω, καὶ ἔχω ἔχω ὄνειρα καὶ ρεμβασμούς ἁλλοίους τῆς νέας ἡλικίας μου, θοὰ τὰ πάντα βλέπω· ὑπάρχουσι φθινόπωρα κ' εἰς τοὺς χλωροὺς Μαίους.

Κι' ἐγὼ ἂν θάλλῃ περίξ μου ἡ μυροβόλος φύσις
κ' ἡ πρόκν' ὑπὸ τὸ φύλλωμα τὸ ἄσμα ἀνακρούει
ἔχω ἐντὸς φθινόπωρον καὶ μόνον ἀναμνήσεις,
κ' ἡ τεθλιμμένη μου ψυχὴ τὸ ἄσμα δὲν ἀκούει.

Ὡς ἤμην παῖς κ' εἶχον πολλὴν καρδίαν εἰς τὰ στήθη
ἀλλ' εἶδα ἔχιδναν ὠχρὰν κακὸν τὸν κόσμον εἶδα,
κι' ἐσθέσθη ὁ γλυκὺς παλμὸς καὶ τῶν νεύρων ἐλύθη,
καὶ νῦν τὸν κόσμον μελετῶ εἰς ἀνοικτὴν σελίδα,

Ἀλλὰ . . .

IV

Τρυφᾷ, εὐδαιμονεῖ ὁ κόσμος γύρω γύρω
εἰς τοῦ Μαΐου τὰ χλωρὰ καὶ εὖσμα τοπεῖα
καὶ ἤδη εἰς ἀνάκρουσμα δακρύων ἔαν σύρω
τὴν πονεμένην λύραν μου, δὲν εἶνε βλασφημία;

Ἄς παύσω· εἶναι οἰωνὸς τὸ δάκρυ μου, ἄς παύσω
κι' ἄς ἔχῃ δάκρυ κ' ἡ μολπή αὐτὴ τῆς ἀηδόνος,
ἐνότω περίξ χαίρουσιν οἱ ἄλλοι, ἄς μὴ κλαύσω,
πλὴν πῶς παρέρχεται ταχὺς μὲ τὴν χαρὰν ὁ Χρόνος!

Ἐν Ἀθήναις κατὰ Μαΐον 1878.

Γ. Α. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟ ΜΑΓΝΗΤΙΚΟΝ ΡΕΥΣΤΟΝ.

Αἱ κινήσεις τῶν τραπέζων καὶ τῶν
μαγνητικῶν φαινόμενα παρῆλθον παρ' ἡμῖν, ὥς
τὰ πάντα παρέρχονται ἄνευ συνεπειῶν καὶ ἀνεξ-
εἰστώτων. Ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ, οὐχ οὕτως. Ἐγύρισαν
καὶ ἐκεῖ τραπέζας, πῖλους, παροφίδας καὶ ἐκεῖ
ἄλλοι μὲν ἐπίστευσαν, ἄλλοι δὲ ἔμειναν ἀκατά-
πιστοι.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ ἱστορία τὴν ὁποίαν διηγοῦνται
συμβᾶσαν ἐν Παρισίοις, προκειμένου λόγου περὶ
μαγνητισμοῦ.

Ὁ Κ. Χ. . . . ἀρχαῖος ἔμπορος ἀποσυρθεὶς
τῶν ἐργασιῶν καὶ ἔχων περιουσίαν οὐκ ὀλίγην,
ἔγρημε πρὸ μικροῦ νέαν τινα, πλουσίαν μὲν εἰς
θέλγητρα, πενεστάτην δὲ τὴν προῖκα.

Καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς ἰδέας μικροῦ τινος
τῆς γυναικὸς τοῦ ἐξαδέλφου, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶ-
χον μνηστεύσει αὐτήν, ὁ Χ. . . . μόλις νενυμ-
φευμένος, καὶ ὅπως μηδὲν ταραξῇ τὴν διαύγειαν
τῆς σελήνης τοῦ μέλιτος, ἔσπευσε νὰ ἐκδημήσῃ
τῶν Παρισίων.

Ἐνοικίασεν εἰς τὰ περίξ τοῦ Μονμωρινοῦ ἀ-

γροτικὴν οἰκίαν, καὶ ὠδήγησεν αὐτοῦ τὸ θυμὸν
του. Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν τῆς ἐγκαταστάσεώς
του εἰς τὴν νέαν κατοικίαν τοῦ ὁ Κ. Χ. . . . εἶδε
προσερχόμενον ἕνα τῶν γειτόνων του.

— Συγχωρήσατέ με, κύριε, τῷ εἶπεν ὁ γεί-
των νὰ σᾶς συγχαρῶ ἐπὶ τῇ γενναιοκαρδίᾳ σας.
Φαίνεται, ὅτι τίποτε δὲν σᾶς φοβίζει! . . .

— Ποῖος ὁ λόγος τῶν συγχαρητηρίων σας, κύ-
ριε, ἠρώτησεν ὁ Χ. . . . θαυμάζων.

— Πῶς τυχαίως μόνον ἀπεφασίσατε νὰ ἐνοι-
κιάσετε τὴν ἀγροκλήπιον! Ἀγνοεῖτε λοιπὸν τὰς
φήμας, αἵτινες λέγονται; . . .

— Τί φῆμαι;

— Λέγεται ὅτι ὁ οἶκός σας συχνάζεται ἀπὸ
τὴν ψυχὴν τοῦ ἰδιοκτήτου . . . ἀτυχοῦς νεανίου,
ὅστις ἕνεκα ἐρωτικῶν θλίψεων ἔγεινεν αὐτόχειρ...

— Μὲ λέγετε παραμῦθι. Ἀστετεύεσθε βεβαίως.

— Σᾶς ὁμνῶ ὅτι λαλῶ σπουδαίως! Ἀλλ' ἂν
δὲν πιστεύητε, ἐρωτήσατε τὸν πρῶτον χωρικόν,
καὶ θέλει σᾶς ἐπιβεβαιώσῃ τοὺς λόγους μου.

Ὁ κ. Χ. δὲν ἐπέμεινε καὶ ἐμακρύνθη σκεπτι-
κός. Ὁ ἔγγαμος ἔμπορος εἶχεν ἀκριβῶς τὴν μα-
νίαν τῶν μυστηριωδῶν σκηνῶν, καὶ ἦτο ὁπαδὸς
ἐνθερμος τοῦ μαγνητισμοῦ.

— Φιλτάτῃ μου, εἶπεν εἰς τὴν γυναῖκά του
ἐπισπερχόμενος, παράδοξόν τι μᾶς συμβαίνει.

Καὶ τῇ διηγήθη ὅσα ἤκουσε παρὰ τοῦ γείτο-
νος. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀντὶ νὰ γελάσῃ διὰ τὴν ἀ-
στείότητα ταύτην ἐράνη εἰς ἄκρον συγκινηθεῖσα.

— Φίλε μου, ἀνέκραξε δεικνύουσα ὅλα τὰ ση-
μεῖα τοῦ μεγαλειτέρου τρόμου, ἄς ἐπιστρέψωμεν
εἰς Παρισίους . . . Τίποτε εἰς τὸν κόσμον δὲν δύ-
ναται νὰ μὲ πείσῃ νὰ μείνω ἐδῶ μίαν ὥραν πε-
ρισσότερον.

— Λυπούμαι πολὺ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐκτε-
λέσω τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἀλλὰ παρουσιάζεται
λαμπρὰ εὐκαιρία τοῦ νὰ συμπληρώσω τὴν σει-
ρὰν τῶν πειραμάτων μου, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ
τὴν ἀφήσω . . .

— Τί ἀξιοῖς νὰ πράξῃς . . .

— Ἀξιῶ, κυρία, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος μετὰ
φωνῆς σοβαρᾶς καὶ ἐπισήμου, ἀξιῶ νὰ μαγνητί-
σω καὶ νὰ καθυποτάξω τὴν ψυχὴν τοῦ αὐτόχει-
ρος μακαρίτου.

— Φρίκη! . . . θὰ ἐγγίσης ἓνα βρυκόλα-
κα. Μὲ πιάνουν τὰ νεῦρα! . . .

— Ἠσύχασε καὶ μὴ φοβεῖσαι τίποτε. Εἶμαι
ἐγὼ μαζῇ σου . . .

— Ὡστε, κύριε, ἐπιμένεις νὰ μὴ φύγωμεν; . . .

— Βεβαιότατα, κυρία!

Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνωτέρω συνδιάλεξιν,
ὁ Χ. . . ἀφυπνίσθη αἰφνιδίως, ἐν τῷ μέσῳ τῆς
νυκτός, ὑπὸ μεγάλου τινὸς κρότου εἰς τὸν ἀνώ-
τερον ὄροφον, ἐν τῷ κοιτῶνι τῆς γυναικὸς του,
ὡς νὰ ἔπεσεν ἑπιπλόν τι κατὰ γῆς.

Ὁ Χ. . . ἠγέρθη πάραυτα, ἐνεδύθη ἐν τάχει
καὶ ἀνέβη.

— Κυρία, ἐκραύγατε κρούων τὴν θύραν τοῦ
κοιτῶνος, Κυρία, εἰμ' ἐγώ! ἀνοιξε! . . .

Μικρὰ σιωπὴ διεδέχθη τὴν διαταγὴν ταύτην,
τὴν ὁποίαν ὁ Χ. ταραττόμενος ἐπὶ μᾶλλον, ἐπα-
νέλαβε.

Πέντε λεπτὰ διέρρευσαν εἰσέτι, καὶ τίποτε
δὲν ἐτάραξε τὴν σιγὴν τῆς νυκτός· τέλος ἡ πρέ-
μουσα φωνὴ τῆς γυναικὸς ἠκούσθη.

— Ἀ! φίλε μου, εἶπεν, ὁ τρόμος παρέλυσε
τὰς δυνάμεις μου εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε μ'
εἶναι ἀδύνατον νὰ σαλεύσω.

— Γενναιότης, Κυρία, . . . γενναιότης. . .

— Καλὸ, φίλε μου.

— Τί κάμνεις λοιπόν; ἐπανέλαβε σχεδὸν ἀ-
μέσως ὁ Χ. . . Διατὶ ἀνοίγεις τὸ παράθυρόν σου;

Τὸ παράθυρον ἔκλεισε καὶ ἡ θύρα ἀκολούθως
ἠνοίχθη.

— Εἶμαι τόσον τεταραγμένη, φίλε μου, εἶ-
πεν ἡ γυνὴ, ὥστε ἠπατήθην. . . Ὀλίγον ἀκόμη
καὶ ἔπιπτα ἀπὸ τοῦ παράθυρον εἰς τὸν κῆπον, ἐ-
νόμιζα ὅτι ἀνοίγω τὴν θύραν διὰ νὰ ἐξέλθω
εἰς τὸν διάδρομον! . . . Ἀ! φίλε μου ἂν ἀργοῦ-
σες ἀκόμη νὰ ἔλθῃς εἰς βοήθειάν μου ἤθελα ἀ-
ποθάνει ἀπὸ τρόμον.

— Τί συνέβη;

— Ἠξεύρω κ' ἐγώ; ἐκοιμούμην βαθίως, ὅτε
μ' ἐξύπνησεν ἡ ἀφῆ χειρὸς ψυχρᾶς ὡς τὸ μάρ-
μαρον, ἥτις ἐθλίβε τὸ μέτωπόν μου. Τότε πα-
ρετήρησα . . . Ἄ! τρέμω ἀκόμη . . . παρετήρησα
ἐνώπιόν μου, ὡχρὸν αἵματωμένον ἓνα νέον, τοῦ
ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπήστραπτον ἀπαισιῶς . . .

διὰ τοῦ δακτύλου μ' ἔδειξε δεινὴν πληγὴν εἰς
τὸν κρόταφον. . . Ἐπειτα ἔγεινεν ἄφαντος.

(ἔπεται τὸ τέλος).

Ο ΛΑΜΠΡΟΤΕΡΟΣ ΝΟΜΟΣ. — Εἶναι ἀναν-
τίρρητον ὅτι τὸ μᾶλλον ἀξιωματικὸν καὶ ὠφελι-
μώτερον ἔθος ὡς πρὸς τὰ δικαστικὰ ὑπάρχει ἐν
Ὁλλανδίᾳ. Ὅταν δύο ἄνθρωποι θέλουν νὰ ἐνά-
ξωσιν ἀλλήλους εἰς τὸ δικαστήριον, εἰσὶν ἡναγ-
κασμένοι πρῶτον νὰ φέρωσι τὴν ὑπόθεσίν των
εἰς τὸ συμβούλιον τῶν συνδιαλλακτῶν ἢ τῶν εἰ-
ρηνοποιῶν, ὡς ἐκεῖ λέγουσιν. Ἐὰν δὲ οἱ διαφε-
ρόμενοι ἔλθωσιν ἐνώπιον αὐτῶν μετὰ δικηγόρων
ἢ ἄλλων τοιούτων, ἀποπέμπουσι μὲν τούτους,
ὡς ἀπομακρύνει τις τὴν καύσιμον ὕλην ἀπὸ τοῦ
πῦρ, ὅπερ θέλει νὰ σθέσῃ, λέγουσι δὲ πρὸς τοὺς
ἀντιδίκους: «Τάχα δὲν ἐννοεῖτε ὅτι εἰσθε θεό-
τρελλοι, θέλοντες νὰ δαπανήσῃτε ἀνοήτως τὴν
περιουσίαν σας ὅπως κατασταθῇτε ἐξίσου δυστυ-
χεῖς; διατὶ δὲν ἐρχεσθε νὰ συμβιβάσωμεν ἡμεῖς
χωρὶς νὰ δαπανήσῃτε τίποτε;» Ἐὰν δὲ ἡ οἰψα
τῆς δίκης ἦνε ἰσχυρὰ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς δια-
δίκους, τοὺς παραπέμπουσιν εἰς ἄλλην ἡμέραν,
μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ χρόνος θέλει καταπραῖνει
τῆς τρέλλας των τὰ συμπτώματα· ἐὰν δὲ καὶ
πάλιν δὲν πεισθῶσι περὶ τοῦ ὀρθοῦ, τοὺς παρα-
πέμπουσιν εἰς δευτέραν καὶ τρίτην ἐμφάνισιν.
Ἀλλ' ἐὰν τέλος ἴδωσιν ὅτι ἡ τρέλλα των εἶνε
ἀθεράπευτος τοὺς παραπέμπουσιν εἰς τὰ δικα-
στήρια, ὡς ἀφίνει τις εἰς τοὺς χειρουργοὺς τὰ
γαγγραινώδη μέλη τοῦ σώματος, καὶ ἡ δικαιο-
σύνη ἐπαναλαμβάνεται τότε τῆς ὑποθέσεως.

*

Δύο φίλοι, οἵτινες πρὸ μακροῦ χρόνου δὲν ἐ-
βλέποντο, συνηντήθησαν μίαν ἡμέραν κατὰ τύ-
χην. «Πῶς ἔχεις; λέγει ὁ εἷς. — Ὅχι τόσο κα-
λῶς· ἀφ' ὅτου δὲν σε βλέπω ἐνυμφεύθην. — Εὐ-
χάριστος ἀγγελία! — Ὅχι ἐντελῶς, διότι ἐνυμ-
φεύθην κακὴν γυναῖκα. — ὦ! κακίστον — Ὅχι
οὐδὲν τόσο, διότι ἡ προῖξ αὐτῆς ἦτο δύο χιλιάδων
λίτρων. — Ἀ! τοῦτο εἶναι παρήγορον. — Ἀπολύ-
τως ὄχι, διότι ἠγόρασα δι' αὐτῶν πρόβατα ἅτι-
να πάντα ἀπέθανον. — Τῇ ἀληθείᾳ λυπηρόν! —
Ὅχι καὶ πολὺ, διότι ἡ πώλησις τῶν δερμάτων
μοὶ ἀπέφερε μεγαλητέραν τιμὴν τῆς ἀξίας τῶν
προβάτων. — Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀντημέ-
φθης. — Καθ' ὅλοκληρίαν ὄχι, διότι ἡ οἰκία μου,
ἐν ᾗ τὰ χρήματα ἦσαν, ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ
πυρός. — ὦ! ἰδοὺ μέγιστον δυστύχημα! — Ὅχι
τόσον μέγα, διότι ἡ σύζυγός μου καὶ ἡ οἰκία μου
ἐκάησαν ὁμοῦ.»